

Actualisatie herbestemming PDV 2 locaties in relatie tot de Wet Natuurbescherming

Ten behoeve van; Bestemmingsplan Retailpark
Belvédère (als onderdeel van in het
bestemmingsplan Noorderbrug e.o.), te Maastricht

In opdracht van:
Gemeente Maastricht

2 januari 2017

Projectnummer: 16-109

Inhoud

H1 Inleiding.....	3
1.1 Aanleiding.....	3
1.2 Bestemmingsplan Retailpark.....	4
H2 Ecologie PDV 2	5
2.1 Inleiding.....	5
2.2 Onderzoeksgeschiedenis	5
2.2.1 Relevante stukken	6
2.2.2 Blauwgroene raamwerk	7
2.3 Gevolgen herbestemming deelgebieden Bestemmingsplan Retailpark	7
2.4 Naleving.....	7
Bijlage 1 Natuurtoets Noorderbrug e.o. (29 mei 2012, 076449160:0.2)	
Bijlage 2 Ontwikkeling Noorderbrug e.o. - Natura 2000 en Beschermd Natuurmonument Hoge Fronten	
Bijlage 3 Ontheffing Flora- en faunawet	

H1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Op 28 juni 2016 heeft de gemeenteraad ingestemd met het maken van een nieuw bestemmingsplan voor de verdere doorontwikkeling van de PDV locatie in Belvédère (Retailpark Belvédère). De voorgenomen (door)ontwikkeling van het Retailpark vormt een onderdeel van de grootschalige en integrale herontwikkeling van het gebied Belvédère.

Het begin van het Retailpark is reeds gemaakt door de realisatie van de 1ste fase (concentratie bouw- en tuincentra) en de aanleg van de Belvédèrelaan (verbinding richting België) en de Pontonniersweg. De tweede fase zorgt voor de totstandkoming van een volwaardige, aantrekkelijke en toekomstbestendige concentratie van detailhandel in de branches bouw, tuin, wonen, bruin- en witgoed, sport en spel en vrije tijd. Het plangebied is op afbeelding 1 weergegeven.

PM INVOEGEN PLANGEBIED

In het vigerend bestemmingsplan (Noorderbrug e.o.) heeft de gemeente Maastricht een deel van het bestemmingsplangebied bestemd als Bedrijventerrein en deels als Detailhandel-PDV. In het te realiseren bestemmingsplan Retailpark Belvédère behouden delen hiervan dezelfde bestemming (delen bestemd als Bedrijventerrein), en worden enkele bestemmingen “Bedrijventerrein” gewijzigd naar de bestemming “Detailhandel-PDV”. Vanwege deze wijziging is het noodzakelijk om te beoordelen of deze wijziging gevolgen heeft voor de aanwezige beschermde natuurwaarden.

Bestemmingsplan Noorderbrug e.o.

In het kader van het Bestemmingsplan Noorderbrug e.o. (vastgesteld op 26 juni 2012) is beschreven welke beschermde natuurwaarden in het gebied aanwezig zijn en zijn de mogelijke effecten van de ingrepen getoetst aan de toenmalige van kracht zijnde Flora- en faunawet. Op basis van de voorgenomen ruimtelijke ingrepen in het gehele gebied en de directe omgeving is op basis van een uitgebreid mitigatieplan (het Blauwgroene Raamwerk) een ontheffing Flora- en faunawet aangevraagd en verleend (kenmerk: FF/75C/2013/0187, d.d. 3 maart 2014).

Deze ontheffing heeft betrekking op meer ruimtelijke ingrepen dan alleen de ontwikkelingen die voorzien zijn in het plangebied van Bestemmingsplan Noorderbrug e.o. De ontheffing voor de diverse ontwikkelingen heeft ook betrekking op (delen van) het bestemmingsplan Bosscherveld Noord. Binnen dit kader vallen zijn alle ruimtelijke ingrepen beoordeeld en getoetst, zo ook voor alle als PDV bestemde locaties.

1.2 Bestemmingsplan Retailpark

Ten behoeve van het op te stellen bestemmingsplan, is het onder meer noodzakelijk om het onderdeel Ecologie te actualiseren. De actualisatie heeft betrekking op de voorheen van kracht zijnde NB-wet en de Flora- en faunawet.

Vanaf 1 januari 2017 zijn deze wetgevingen, samen met de bepalingen uit de Boswet, opgegaan in een de Wet Natuurbescherming. In dit rapport wordt de actualisatie van de voorgenomen wijziging van de bestemming in het kader van de Wet Natuurbescherming beschreven. Voor de inhoud van de Wet Natuurbescherming verwijzen we naar: <http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2017-01-01>.

Bestemmingswijzigingslocaties PDV 2

In het kader van de wijziging van de bestemming van enkele terreindelen die nu als Bedrijventerrein bestemd zijn en naar Detailhandel- PDV bestemd dienen te worden, is het noodzakelijk om zicht te krijgen op de actuele situatie met betrekking tot het voorkomen van beschermde natuurwaarden. Om dit beeld actueel te krijgen is er een terreinbezoek uitgevoerd (15 september 2016) en zijn alle beschikbare ecologische onderzoeksrapporten, soortmanagement plannen en verspreidingsonderzoeken bestudeerd. Daarnaast is beoordeeld of de wijziging van de bestemming Detailhandel- PDV effecten heeft op de voorschriften die opgenomen zijn in de ontheffing Flora- en faunawet (FF/75C/2013/0187, geldig van 3 maart 2014 tot en met 1 augustus 2018).

H2 Ecologie PDV 2

2.1 Inleiding

Zorg voor alle inheemse plant- en diersoorten en voor de natuurlijke rijkdommen van gebieden wordt gegarandeerd door de naleving van de wet- en regelgeving ten aanzien van natuur en milieu. Op Europees niveau is hiertoe de zogeheten Natura 2000 in het leven geroepen. Hierin zijn de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn opgenomen.

Op nationaal niveau zijn deze Europese regels vertaald in respectievelijk de Flora- en faunawet en in de Natuurbeschermingswet (NB-wet; Natura 2000). Deze regelgevingen zijn per 1 januari 2017 opgegaan, samen met de wettelijke bepalingen vanuit de Boswet, in de Wet Natuurbescherming (Wn).

De provinciale wet- en regelgeving voor gebiedsbescherming per provincie blijft vanuit het nationaal Natuurnetwerk (eerder bekend als de Ecologische Hoofdstructuur (EHS en POG)) gehandhaafd.

Door voorafgaand aan een ruimtelijke ontwikkeling rekening te houden met het eventueel voorkomen van beschermde en/of zeldzame plant- en diersoorten kan effectief omgegaan worden met de aanwezigheid van een beschermde soort.

De mogelijke effecten van ruimtelijke ingrepen op soorten dienen getoetst te worden aan de vigerende natuurwet- en regelgeving. In dit geval dan ook de Wet Natuurbescherming.

2.2 Onderzoeksgeschiedenis

In het verleden zijn er door diverse adviesbureaus ecologische onderzoeken en natuurtoetsen opgesteld voor de totstandkoming van het bestemmingsplan Noorderbrug e.o. De resultaten van deze onderzoeken zijn gerapporteerd in het rapport: B02043.000178.0200, d.d. 29 mei 2012. Deze onderzoeken hebben betrekking op onderzoek vanuit de voormalige Flora- en faunawetgeving.

Daarnaast is er, vanuit de voormalige NB-wet en vanuit de wetgeving met betrekking tot Beschermd Natuurmonument Hoge Fronten, een notitie opgesteld, d.d. 31 mei 2012.

Beide documenten zijn opgenomen in de bijlagen (bijlage 1 en 2) van dit bestemmingsplan.

Deze documenten gaan in op de effecten die optreden met de voorgenomen ruimtelijke ingrepen en herbestemmingen. Voorts zijn de ingrepen en de daarmee optredende effecten getoetst aan de wetgeving. Uit deze toetsing is naar voren gekomen welke randvoorwaarden (beter gezegd: mitigatie- en compensatiemaatregelen) moeten worden gesteld aan het bestemmingsplan Noorderbrug e.o. om te voldoen aan de natuurwet- en regelgeving.

De mitigerende en compenserende maatregelen die hieruit volgen, zijn opgenomen in de paragraaf van de toelichting bij het plan en als voorwaardelijke bepaling vastgelegd in de regels van dit bestemmingsplan. Om de natuurwaarden te beschermen en behouden is gekozen voor een integrale gebiedsgerichte aanpak. Deze aanpak heeft betrekking op een groter plangebied dan het gebied waar het bestemmingsplan op ziet. Voor deze aanpak is gekozen omdat in het totale plangebied van

Belvédère meerdere ruimtelijke ingrepen gaan plaatsvinden met mogelijke negatieve gevolgen voor de natuur. Er is voor gekozen om een integraal mitigatieplan op te stellen waarin al deze ruimtelijke ingrepen zijn meegenomen. Op deze manier kunnen grotere structuren worden gecreëerd, wat per saldo meer natuurwinst op gaat leveren. Deze integrale gebiedsgerichte aanpak is neergelegd in het Groenblauwe raamwerk. Op deze wijze is geanticipeerd op ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied en is dit op voorhand als een mitigatie en compensatietaakstellingen vastgesteld.

Deze aanpak heeft vervolgens geleid tot een ontheffing Flora- en faunawet (FF/75C/2013/0187) waarin de feitelijke doorvertaling van mitigatie- en compensatiemaatregelen voorgeschreven zijn. Dit betekent in het kort dat er een samenhangend en duurzaam raamwerk van natuurwaarden binnen een te ontwikkelen verstedelijkt gebied is vastgesteld. Met dit raamwerk wordt niet alleen voldaan aan de in de voorwaarden gesteld in de ontheffing Flora- en faunawet, maar ook aan de compensatietaakstelling vanuit de regelgeving voor het Nationaal Natuurnetwerk (voorheen de EHS en de POG). Hierbij wordt dan niet alleen voldaan aan compensatie van areaalverlies, maar ook aan de versterking van de ecologische samenhang in het gebied.

De geldigheid van de afgegeven ontheffing Flora- en faunawet en de daaraan opgedragen eisen en voorwaarden blijven in het kader van de Wet Natuurbescherming van kracht.

2.2.1 Relevante stukken

In en rondom het plangebied zijn de nodige ecologische inventarisaties en studies uitgevoerd. Deze hebben aan de basis gestaan voor de natuurtoets bijhorende het bestemmingsplan Noorderbrug e.o.. In tabel 1 zijn alle relevante rapporten (tot maximaal 5 jaar oud) opgesomd die geleidt hebben tot de mitigatie en compensatietaakstelling in relatie tot de Flora- en faunawet.

Rapport	Jaar
Soortmanagementplan das Belvédère Maastricht	2015
Soortmanagementplan reptielen en amfibieën Belvédère	2015
Soortmanagementplan vleermuizen Belvédère Maastricht	2015
Ontheffing Flora- en faunawet FF/75C/2013/0187	2013 (afgegeven in 2014)
Reptielen in Maastricht voor de toekomst behouden	2013
Natuurtoets Bestemmingsplan Noorderbrug e.o. d.d. 29-mei-2012	2012
Natuurtoets Bestemmingsplan Noorderbrug e.o. d.d. 31-mei-2012	2012
Najaarsonderzoek vleermuizen toekomstige PDV industrieterrein Bosscherveld	2011
Quickscan natuurwetgeving zonnecentrale Belvédère	2011
Natuuronderzoek beoogde planlocatie coffeecorner Brusselseweg	2007 en 2011

Tabel 1: relevante rapportages tot maximaal 5 jaar oud.

De onderzoeksgegevens van voor 2011 zijn niet opgenomen in tabel 1 omdat deze ofwel niet meer relevant zijn (verjaard) of anderzijds verwerkt zijn in de rapportages vanaf 2011.

Het Belvédèregebied is, zoals blijkt uit tabel 1, grondig onderzocht op het aanwezig zijn van beschermde plant- en diersoorten. Samen met de kennis van de habitateisen van dieren en de standplaatseisen van planten, is er een goed beeld ontstaan van de relevante soorten en hun verspreiding in het terrein.

Op basis van deze kennis is een mitigatieplan opgesteld, het Blauwgroene raamwerk. Op basis van dit raamwerk is een ontheffing ingevolge de Flora- en faunawet verkregen. Deze ontheffing is bijgevoegd als bijlage 3 van dit document.

2.2.2 Blauwgroene raamwerk

Het Blauwgroene raamwerk bestaat uit een aaneengesloten geheel van gebieden, natuurlijke elementen en verbindingstroken in en rond het Belvédèregebied. Het raamwerk heeft als doel te zorgen dat er stabiele en duurzame populaties aan plant- en diersoorten in het Belvédèregebied aanwezig blijven. Daarnaast heeft het Blauwgroene raamwerk als doel dat soorten zich kunnen verspreiden en uitbreiden binnen het raamwerk van de "natuur"ontwikkelingen en zich verder kunnen verspreiden naar aangrenzende gebieden (bijvoorbeeld de spoorzone of het Zouwdal).

Bij het tot stand komen van het raamwerk is rekening gehouden met terreinontwikkelingen op populatieniveau. Dat houdt in dat er een dermate oppervlakte aan "natuur"ontwikkelingen en verbindingstroken gerealiseerd zijn en gaan worden waar de aanwezige populaties van plant- en diersoorten zich kunnen hervestigen en zich in grote mate kunnen uitbreiden (op aantalsniveau).

2.3 Gevolgen herbestemming deelgebieden Bestemmingsplan Retailpark

Voor het op te stellen bestemmingsplan Retailpark betekent de wijziging van de bestemmingslocaties Bedrijven naar Detailhandel- PDV géén aantasting van bestaande natuurwaarden binnen deze terreinen, omdat alleen de bestemming gewijzigd wordt.

Deze bestemmingswijzigingen hebben ook geen betrekking op gebieden die bestemd zijn als groen of natuur.

Deze bestemmingswijzigingen brengen verder geen nadelige effecten met zich mee in relatie tot de verbodsbepalingen van de Wet Natuurbescherming.

Het wijzigen van, als Bedrijven bestemde locaties naar Detailhandel, past tevens binnen de voorschriften van de ontheffing Flora- en Faunawet FF/75C/2013/0187.

2.4 Naleving

Er dient wel gesteld te worden dat wanneer er daadwerkelijk ruimtelijke ingrepen plaats zullen gaan vinden, lees; *herontwikkelingen van gebieden binnen de bestemmingen Detailhandel- PDV: (waarbij gebouwen en terreinen mét aanwezige natuurwaarden verwijderd dienen te worden (conform eisen vanuit de Flora- en faunawet ontheffing)) er vanuit de Wet Natuurbescherming de plicht bestaat hier zorgvuldig mee om te gaan (Zorgplicht art.1.11).*

Dit kan inhouden dat aanvullend onderzoek naar de verdere verspreiding (door de jaren heen) van soorten nodig is. Dit geldt in elk geval wel als de ruimtelijke ontwikkelingen uitgevoerd worden na 1 augustus 2018, wanneer de huidige ontheffing Flora- en faunawet verlopen is. Er dient dan een nieuwe toetsing uitgevoerd te worden op basis van de Wet Natuurbescherming.

Bijlage 1 Natuurtoets Noorderbrug e.o. (29 mei 2012, 076449160:0.2)

Bijlage 2 Ontwikkeling Noorderbrug e.o. – Natura 2000 en Beschermd Natuurmonument Hoge Fronten

Bijlage 3 Ontheffing Flora- en faunawet

MEMO

Onderwerp:
Natuurtoets BP Noorderbrug e.o.

Maastricht,
29 mei 2012

Projectnummer:
B02043.000178.0200

Van:
M.W. Klasberg

Opgesteld door:
M.W. Klasberg

DIVISIE MILIEU & RUIMTE

Afdeling:
Divisie M&R Maastricht

Ons kenmerk:
076449160:0.2

Aan:
Miranda Pas (gemeente Maastricht)
Moniek Wetzels (gemeente Maastricht)
Saskia Hendricks (gemeente Maastricht)

Kopieën aan:

Inleiding

Het bestemmingsplan Noorderbrug e.o. maakt het nieuwe Noorderbrugtracé in het kader van Ruimtelijke Mobiliteitspakket Maastricht (RMP) planologisch mogelijk gemaakt. Daarnaast wordt de vestiging van Perifere Detailhandel (PDV) in het Belvédère-gebied geregeld. De komende decennia zullen los van dit bestemmingsplan Noorderbrug ook andere ontwikkelingen in het Belvédère-gebied volgen. Om deze ontwikkelingen mogelijk te maken zullen – in fasen - bestaande bedrijfspanden, infrastructuur en groenstructuren op de schop gaan om plaats te maken voor een nieuwe structuur. Door het vele (spontane) groen, het rommelige karakter, de oude vestingwerken en de ligging tegen het buitengebied komen in dit gebied talloze beschermde en bedreigde planten en dieren voor.

De mogelijke effecten van ruimtelijke ingrepen – waaronder de voorgenomen ontwikkeling van RMP en PDV - zullen getoetst moeten worden aan natuurwet- en regelgeving. Het gaat in dit geval om beschermde natuurgebieden (Natura 2000/Natuurbeschermingswet 1998, Ecologische Hoofdstructuur en Provinciale Ontwikkelingszone Groen) en beschermde soorten en hun leefgebieden (Flora- en faunawet). Voorliggende notitie toetst de mogelijke effecten in het kader van Flora- en faunawet en EHS / POG. De mogelijke effecten op Natura 2000 gebieden zijn in een aparte notitie in beeld gebracht.

Doel en opzet van de natuurtoets

Ruimtelijke plannen RMP en PDV

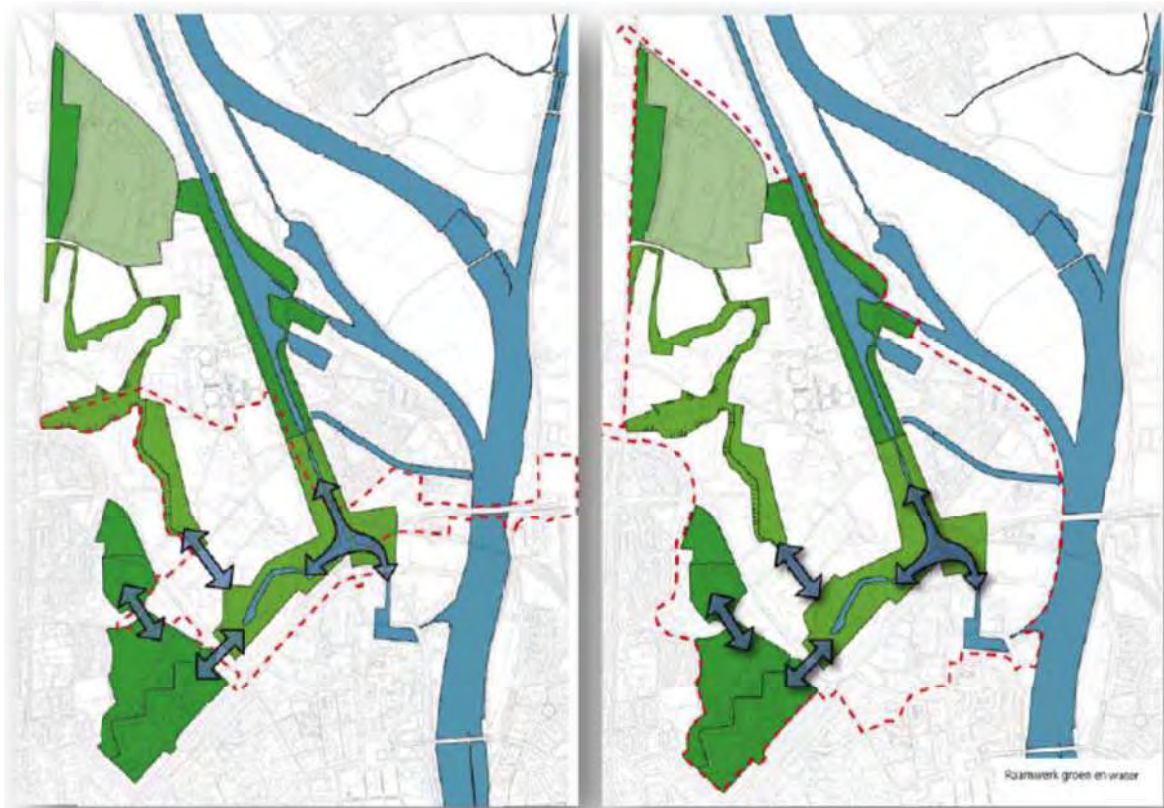
In deze natuurtoets worden de ruimtelijke plannen RMP en PDV getoetst aan de Flora- en faunawet, Ecologische hoofdstructuur en Provinciale Ontwikkelingszone Groen. Daarbij wordt aangegeven welke randvoorwaarden (lees: mitigatie- en compensatiemaatregelen) moeten worden gesteld aan het bestemmingsplan Noorderbrug e.o. om te komen tot een vergunbare situatie in het kader van natuurwet- en regelgeving. De mitigerende en compenserende maatregelen die voor het Bestemmingsplan Noorderbrug volgen uit deze natuurtoets zijn opgenomen in de natuurparagraaf van de toelichting bij het plan en als voorwaardelijke bepaling vastgelegd in de planregels. Zie bijlage 1 en 2 voor de beschrijving van het wettelijk kader en regelgeving van flora- en faunawet en EHS/POG.

Relatie met overkoepelend mitigatie- en compensatieplan Belvédère

In het belang van de stedelijke ontwikkeling en de veiligstelling van (beschermde) natuurwaarden in het Belvédère-gebied kiest de gemeente doelbewust voor een gebiedsgerichte aanpak. Er is daarbij gekozen voor de ontwikkeling van een ecologisch samenhangend mitigatie- en compensatieplan (het zogenaamde groenblauwe raamwerk) voor het totale Belvédère-gebied, anticiperend op de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied.

Het gaat in feite om een 'raamcontract' tussen de betrokken overheden en eventuele belangengroepen, waarbij het mogelijk wordt om stapsgewijs te bouwen aan een samenhangend en duurzaam raamwerk van natuurwaarden binnen een verstedelijkende omgeving. Het groenblauwe raamwerk wordt daarbij gerealiseerd vanuit de wettelijke mitigatie- en compensatietaakstelling vanuit de Flora- en faunawet alsmede de compensatietaakstelling vanuit de regelgeving voor de Ecologische Hoofdstructuur en Provinciale Ontwikkelingszone Groen. Daarbij wordt niet alleen het areaalverlies gecompenseerd, maar tevens de ecologische samenhang in het gebied versterkt. Daarbij wordt recht gedaan aan de ecologische doelstelling van de EHS en POG.

Het mitigatie- en compensatieplan wordt in de loop van 2012 vastgesteld en is dus nog niet van toepassing op dit bestemmingsplan Noorderbrug e.o. Wel voorziet het plan al in de planologische vastlegging van een deel van het groenblauwe raamwerk. De met het oog op het bestemmingsplan Noorderbrug e.o. vereiste mitigatie- en compensatiemaatregelen worden uiteraard onderdeel van het groenblauwe raamwerk voor het gehele Belvédère-gebied, zie afbeelding 1.

Afbeelding 1. Begrenzing plangebieden Noorderbrug e.o. (links) en Belvédère in Maastricht (rechts) geprojecteerd op het groenblauwe raamwerk van de Belvédère

Voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen

Het industrieterrein Bosscherveld (Belvédère gebied) wordt de komende decennia grootschalig heringericht. Voor de lange termijn ontwikkelingen wordt verwezen naar het Masterplan Belvédère en de meeste recente stedenbouwkundig schetsen (zoals vastgelegd in 'schetsboek raamwerk natuur en cultuur'). Hieronder wordt kort ingegaan op de ontwikkelingen op korte termijn van RMP en PDV in het kader van het bestemmingsplan Noorderbrug e.o.

In het kader van bestemmingsplan Noorderbrug e.o. wordt een deel van het bestaande industrieterrein omgevormd tot Perifere Detailhandel (PDV; bouwmarkten, tuincentra, etc.), al of niet via een wijzigingsbevoegdheid. Zie voor de begrenzing de plankaart van het ontwerpbestemmingsplan Noorderbrug e.o.

Ook de verkeerstructuur wordt ingrijpend aangepast. Het gaat daarbij in eerste instantie om de nieuwe Noorderbrugtracé (met een noordelijke en zuidelijke variant) en de Bosscherlaan als nieuwe ontsluitingsweg door de Belvédère parallel aan de steilrand.

De werkzaamheden worden naar verwachting uitgevoerd in de periode 2014-2018. Dit in nauwe afstemming met de uitvoering van het project A2 Maastricht.

Afbeelding 2. De gekozen tracés van de aanlanding van de Noorderbrug (noord en zuid) en Bosscherlaan weergegeven met een rode lijn (bron: Ruimtelijk Trechteringsdocument RMP, 27 september 2011).

Naast nieuwe bedrijvigheid wordt een begin gemaakt met de realisatie van een robuuste Groenstructuur. Het Frontenpark vormt het centrale element in de nieuwe groenstructuur. Het gaat daarbij onder meer om de aanleg van een natuurverbinding (koppelstuk) tussen de Hoge Fronten en Lage Fronten en bij voorkeur ook tussen Hoge Fronten en Fort Willem. Het Frontenpark wordt verbonden met het te ontwikkelen Steilrandpark aan de westzijde en het bestaande stelsel van spoorlijnen en kanalen aan de oostzijde.

Om de voorgenomen ontwikkeling van PDV mogelijk te maken zal de aanwezige bebouwing (fabriekshallen en enkele huizen) gesloopt worden. Daarnaast zullen de aanwezige bomen en struiken gekapt moeten worden. Ook voor de verlegging van de aanlanding van de Noorderburg zullen de nodige bedrijfspanen moeten worden gesloopt. Aangezien nog geen definitieve keuze is gemaakt tussen de noordelijke en zuidelijke tracé, is op dit moment niet bekend welke panden daadwerkelijk zullen verdwijnen.

Verder dient vermeld te worden dat de huidige aanlanding van de Noorderburg wordt gesloopt. Het vrijkomende terrein krijgt onder meer de bestemming en functie natuur en zal tot versterking leiden van de Lage Fronten. Dit gebied zal worden benut voor toekomstige mitigatie- en compensatieverplichtingen vanuit natuurwet- en regelgeving, voor zover noodzakelijk.

Ecologisch veldonderzoek

In en rondom het plangebied zijn de nodige ecologische inventarisaties en studies uitgevoerd. De volgende rapporten en informatiebronnen zijn onder meer als basis gehanteerd voor de onderhavige natuurtoets. De uitgevoerde onderzoeken zijn geordend naar jaartal.

- Najaarsonderzoek vleermuizen toekomstige PDV industrieterrein Bosscherveld (ARCADIS, 19 september 2011).
- Quickscan natuurwetgeving zonnecentrale Belvédère (ARCADIS, 1 april 2011).
- Natuuronderzoek beoogde planlocatie coffeecorner Brusselseweg (ARCADIS, 4 juli 2007 en 18 maart 2011).
- Quick-scan natuurwetgeving plangebied Belvédère DECL te Maastricht (CSO, 29 maart 2010).
- Website van provincie Limburg met inventarisatiegegevens broedvogels en flora uit 1995 en 2009. http://www.limburg.nl/Beleid/Natuur_en_Landschap/Natuurgegevens.
- Monitoring reptielen spoorlijn Maastricht-Lanaken 2008 (RAVON, januari 2009).
- Naar duurzame populaties reptielen op het te reactiveren spoortraject Maastricht-Lanaken (RAVON, juli 2007).
- Natuurtoets stedelijke ontwikkeling Lanakerveld (ARCADIS, 28 november 2006).
- Milieueffectrapport Stadsvernieuwing Belvédère Maastricht (Oranjewoud, maart 2004).
- Ecologisch veldonderzoek Lanakerveld 2003 (Taken Landschapsplanning, 2003).
- Zoogdiereninventarisatie Belvédère 2003 (VZZ, maart 2004).
- Amfibieën, reptielen en vissen in de voorgenomen stadsvernieuwing Belvédère, Maastricht (RAVON, november 2003).
- Nieuwe kansen voor de muurhagedis; een actueel beeld van de verspreiding buiten het kerngebied van de Maastrichtse Hoge Fronten (Tilmans e.a., 2003).
- Inventarisatie van territoriale vleermuizen in de Noordwest entree Belvédère in 2002 (VZZ, 9 november 2002).
- De waarde van de Lage Fronten en de spoorlijn Boschpoort als leefgebied voor de muurhagedis (Natuurbalans, 2001).

Het Belvédère-gebied is het afgelopen decennium grondig onderzocht op (beschermde) flora en fauna. Samen met de kennis van de habitateisen (dieren) en standplaatsen (planten), is er een goed beeld van de relevante soorten en hun verspreiding in het gebied. Daarmee is voldoende informatie beschikbaar voor de toetsing van het ontwerpbestemmingsplan Noorderbrug e.o. aan de Flora- en faunawet, waarbij wordt ingezet op volledige mitigatie van negatieve effecten.

Huidige beschermde natuurwaarden

Beschermde soorten Flora- en faunawet

Binnen het plangebied (RMP/PDV) zijn recent diverse beschermde soorten planten en dieren aangetroffen. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de relevante soorten, de betreffende beschermingscategorie FFW en de huidige functie van het gebied. Bij de vogels zijn alleen de broedende soorten vermeld met jaarrond beschermde nesten.

De algemene maar beschermde soorten (tabel 1 Flora- en faunawet) laten we buiten beschouwing, omdat hiervoor een algemene vrijstelling geldt voor ruimtelijke plannen.

Soortengroep	Soort	Status FFW	Lage Fronten	Steilrand zuid	Industrie UV	Industrie PDV	Industrie PDV -wb	Boschpoort Zuid	Trega – Limmel
Vleermuizen	Baard/brandtsvleermuis	Tabel 3		F	F				
	Gewone dwergvleermuis	Tabel 3	F	FT	VF	F	VF	F	X
	Meervleermuis	Tabel 3	F						
	Ruige dwergvleermuis	Tabel 3	F						
	Watervleermuis	Tabel 3	TF						
Overige zoogdieren	Das	Tabel 3		VF					
	Eekhoorn	Tabel 2		V					
Reptielen	Hazelworm	Tabel 3	X	X		X		X	
	Muurhagedis	Tabel 3	X			?	X		
Amfibieën	Rugstreeppad	Tabel 3							
	Kamsalamander	Tabel 3	U						
Planten	Grote keverorchis	Tabel 2	X						
	Klein glaskruid	Tabel 2	X						
	Rapunzelklokje	Tabel 2	X						
	Steenbreekvaren	Tabel 2	X		X				
	Stengelomvattend havikskruid	Tabel 2	X						
	Tongvaren	Tabel 2	X	X					
	Wilde marjolein	Tabel 2	X						

X leefgebied / groeiplaats; V verblijfplaats / kolonie / nest; F foerageergebied; T trekroute; U uitgezet (geen natuurlijke populatie); O overwinteringsplaats; ? voorkomen onbekend

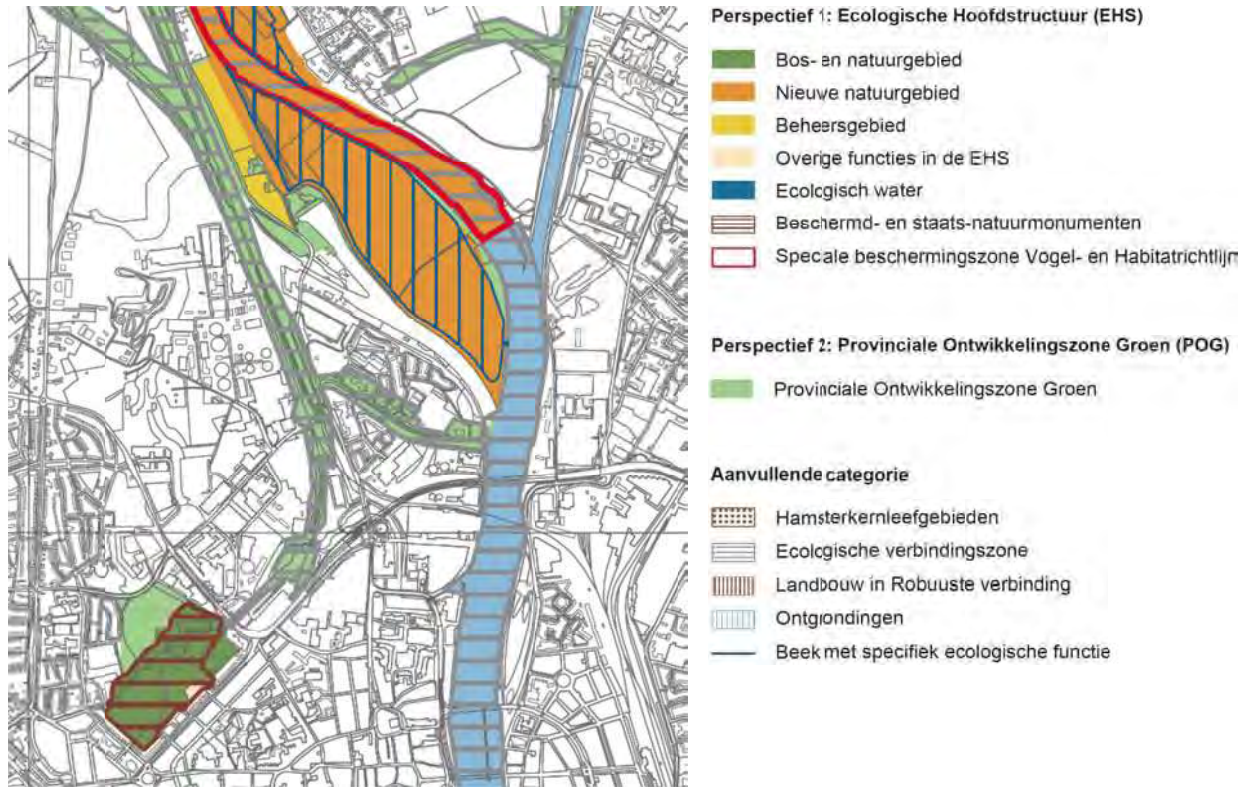
Tabel 2. Waargenomen zwaardere beschermde planten en dieren (tabel 2 en 3 Flora- en faunawet en jaarrond beschermde nesten van broedvogels) in de verschillende deelgebieden binnen BP Noorderburg e.o. en de functie van het gebied voor de betreffende soort, voor zover vastgesteld.

Om een koppeling mogelijk te maken tussen de ruimtelijke ingrepen (en fasering hiervan) en de mogelijk effecten op beschermde soorten, is het totale Belvédère-gebied ingedeeld in een aantal deelgebieden (zie de kaart in bijlage 1). Deze gebieden zijn onder meer onderscheiden op basis van habitats.

Beschermde natuurgebieden EHS en POG

Binnen het plangebied is de goederenspoorlijn Maastricht-Lanaken en een deel van het spooreplacement aangewezen als Provinciale Ontwikkelingszone Groen, zie onderstaande kaart.

Deze groenzone heeft tevens de aanduiding gekregen van ecologische verbindingzone (EVZ). Verder dient opgemerkt te worden dat binnen plangebied geen natuurgebieden liggen die behoren tot de Ecologische hoofdstructuur (EHS).

Afbeelding 3. Begrenzing Ecologische hoofdstructuur en Provinciale Ontwikkelingszone groen in en rond het plangebied Noorderbrug e.o.

Het betreffende POG-gebied is spontaan begroeid en kenmerkt zich door de afwisseling van de volgende natuurdoeltypen A5.5.2 (Glanshaverhooiland), A7.1 (Droge ruigte) en A2.1 (Doornstruweel). De indeling is op basis van de natuurdoeltypen conform het Handboek streefbeeld voor natuur en wat in Limburg (provincie Limburg, 2002). Verder dient in het kader van de status als Ecologische verbindingzone vermeld te worden dat de POG op dit moment een belangrijke migratiefunctie heeft voor reptielen, dagvlinders, vleermuizen en kleine grondgebonden zoogdieren. Het huidige beheer richt zich vooral op het deels verwijderen van bosopslag om te voorkomen dat het gebied teveel dichtgroeit en ongeschikt wordt als leefgebied en verbindingzone voor reptielen en dagvlinders.

Ruimtelijke ingrepen en mogelijke effecten op natuur

Onderstaande tabel geeft een overzicht van ruimtelijke ingrepen die in het kader van RMP/PDV plaatsvinden, de betreffende deelgebieden en de mogelijke effecten op natuurwaarden. Daarnaast is ook een indicatie gegeven voor de overige ontwikkelingen. Het gaat overigens niet alleen om rode ontwikkelingen (aanleg infrastructuur en bebouwing), maar ook om groene ontwikkelingen. Het gaat dus zowel om negatieve als positieve ontwikkelingen. De voorgestelde positieve ingrepen kunnen en zullen bij toekomstige ontwikkelingen benut kunnen worden om de negatieve effecten op beschermde natuurwaarden te mitigeren of te compenseren.

Ruimtelijke ingreep	Deelgebied(en)	Onopzettelijk doden	Verstoring licht en geluid	Versnippering	Verlies leefgebied	Verlies verblijfplaatsen
Slopen aanlanding Noorderbrug	Lage Fronten		T			
Slopen gebouwen	Industrie UV, PDV, PDV-wb	T	T			P
Verwijderen bosopslag / begroeiing	Industrie UV, PDV, PDV-wb	T	T		P	
Realisatie PDV	Industrie PDV, PDV-wb		T			
Realisatie faunavoorzieningen nieuwbouw	Industrie PDV					P
Aanleg nieuwe aanlanding Noorderbrug	Industrie UV		P	P	P	
Aanleg Bosscherlaan / nieuwe Sandersweg	Industrie UV		P	P		
Aanleg Steilrandpark	Steilrand zuid (en omgeving)	T	T		P	
Uitbreiden groen Frontenpark	Lage Fronten (aanlanding Noorderbrug)				P	
Aanleg EVZ Frontenpark - kanaalzone	Industrie UV (aanlanding Noorderbrug)			P	P	
Aanleg EVZ Frontenpark - Steilrandpark	Industrie UV (tracé Noorderbrug)			P	P	
Aanleg faunapassages steilrand zuid en noord	Industrie UV (Sandersweg en nieuwe Sandersweg)			P		

T=tijdelijk effect; P=permanent effect; (..) = mogelijk effect; rood = (mogelijk) negatief effect op natuur; groen = positief effect op natuur; EVZ=ecologische verbindingzone

Tabel 3 Positieve en negatieve effecten op beschermde planten en dieren in de verschillende deelgebieden binnen BP Noorderburg e.o. vanuit de verschillende ruimtelijke ingrepen

Toetsing aan Flora- en faunawet

Relevante effecten

Hieronder worden de volgende effecten besproken en getoetst aan de Flora- en faunawet. Daarbij wordt tevens aangegeven welke maatregelen mogelijk en noodzakelijk zijn om effecten te voorkomen of te mitigeren.

- Onopzettelijk doden.
- Verstoring door licht en geluid.
- Versnippering van leefgebied.
- Verlies van leefgebied.
- Verlies van vaste rust- en verblijfplaatsen.

In een apart hoofdstuk worden de mitigatiemaatregelen gegeven die betrekking hebben op RMP en PDV binnen het onderhavige bestemmingsplan Noorderbrug e.o. De mitigatiemaatregelen zijn in lijn met de Gedragscode Flora- en faunawet van Bouwend Nederland en de relevante Soortenstandaarden.

Zie voor de relevante wet- en regelgeving met betrekking tot de Flora- en faunawet bijlage 1. Daarbij wordt onder meer ingegaan op de verschillende verbodsbepalingen en de wijze van afweging van ruimtelijke plannen waar beschermde soorten in het geding komen.

Onopzettelijk doden

Bij de sloop van gebouwen kunnen gewone dwergvleermuizen die hier verblijven onopzettelijk worden gedood. Hiermee wordt – onder meer - artikel 9 van de Flora- en faunawet overtreden. Het is mogelijk om deze effecten en specifieke overtreding te voorkomen door bekende verblijfplaatsen (kleine openingen in gebouwen) af te dekken met 'uitvliegflappen'. De dieren kunnen dan nog wel uitvliegen maar niet terugvliegen. Een andere methode is om gebouwen in het najaar – de periode buiten de kraamtijd en overwintering – door te tochten door middel van openingen. Door de slechte klimatologische omstandigheden zullen vleermuizen de panden verlaten. Na ongeveer 2 weken kan de sloop plaatsvinden.

Het is mogelijk dat zich zwaardere beschermde reptielen (hazelwormen en muurhagedissen) en amfibieën (rugstreeppad¹) ophouden op de ongebruikte fabrieksterreinen, hoewel het voorkomen van deze dieren niet is vastgesteld in voorgaande jaren. Nader onderzoek in het voorjaar van 2012 zal moeten uitwijzen of dit daadwerkelijk het geval is. Onopzettelijk doden van deze dieren kan worden voorkomen door voorafgaand aan het functievrij maken van deze terreinen dieren weg te vangen en elders uit te zetten. Hiervoor is ontheffing voor de Flora- en faunawet nodig. Bij een adequaat verplaatsingsplan is voldoende zicht op de verlening van een ontheffing. In dit plan moet worden vastgelegd wanneer de werkzaamheden plaatsvinden en naar welk gebied ze worden verplaatst.

¹ De Rugstreeppad is een uitgesproken pionier soort die in staat is om binnen korte tijd (tijdsbestek van dagen) een nieuw gebied te koloniseren. Zo worden ondiepe plassen en poelen (al of niet van tijdelijke aard, bijvoorbeeld na zware regen) gebruikt om voort te planten. De afgelopen jaren zijn alleen Rugstreeppadden waargenomen ter hoogte van de Belvedere-berg. Er zal echter rekening moeten worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid in het gehele plangebied.

Daarnaast moet het gebied 'afgegrensd' worden door middel van reptielenscherm om hervestiging van dieren tegen te gaan. Dit is vooral van belang als de bouwwerkzaamheden op zich laten wachten.

Bij de aanleg van de Bosscherlaan onder aan de zuidelijke steilrand is rekening gehouden met de hier aanwezige hazelworm en eekhoorn. De Bosscherlaan zal de opgaande begroeiing en tuin niet doorsnijden. Daarmee wordt voorkomen dat deze soorten onopzettelijk worden gedood.

Soorten-groep	Soort	Status FFW	Lage Fronten	Steilrand zuid	Industrie UV	Industrie PDV	Boschpoort Zuid	Trega – Limmel
Vleermuizen	Baard/brandtsvleermuis	Tabel 3		F	F			
	Gewone dwergvleermuis	Tabel 3	F	FT	VF	F	F	F
	Meervleermuis	Tabel 3	F					
	Ruige dwergvleermuis	Tabel 3	F					
	Watervleermuis	Tabel 3	TF					
Overige zoogdieren	Das	Tabel 3		VF				
	Eekhoorn	Tabel 2		V				
Reptielen	Hazelworm	Tabel 3	X	X		X		
	Muurhagedis	Tabel 3	X					
Amfibieën	Kamsalamander	Tabel 3	U					

Rood = negatief effect; geel = mogelijk negatief effect; groen = positief effect

X leefgebied / groeiplaats; V verblijfplaats / kolonie / nest; F foerageergebied; T trekroute; U uitgezet (geen natuurlijke populatie);

Tabel 4. Beschermde dieren (tabel 2 en 3 Flora- en faunawet en jaarrond beschermde nesten van broedvogels) in de verschillende deelgebieden binnen BP Noorderburg e.o. waar als gevolg van de ruimtelijke ingrepen van RMP en PDV dieren onopzettelijk kunnen worden gedood (overtreding artikel 9 Flora- en faunawet).

Verstoring door licht en geluid

Het is bekend dat vleermuizen heel gevoelig zijn voor lichtverstoring. De plannen zijn op dit moment onvoldoende uitgewerkt om hier conclusies aan te verbinden. Het uitgangspunt voor het stedenbouwkundige plan is in ieder geval dat het gebied van de Lage Fronten en de plaatsen waar ecologische passages zijn voorzien (loopstrook onder de Noorderbrug en faunapassage onder de Bosscherlaan) zo donker mogelijk blijven voor migrerende vleermuizen. Dat betekent dat de aanwezige verlichting bij de nieuwe infrastructuur en het bedrijventerrein niet gericht mogen worden op de planologisch begrensde groenzones.

Bij de aanleg van de Bosscherlaan onder aan de zuidelijke steilrand is rekening gehouden met de hier aanwezige das. De Bosscherlaan zal de opgaande begroeiing niet doorsnijden en het burchtgebied sparen.

De rust binnen het burchtgebied van de huidige dassenburcht in de zuidelijke Steilrand binnen de aanduiding Groen dient gewaarborgd te worden door aanplant van een wal met doornstruweel tussen de burcht en de Bosscherlaan. Daarmee wordt verontrusting - en daarmee overtreding artikel 10 van de Flora- en faunawet – afdoende voorkomen.

In het BP Noorderbrug e.o. worden de mogelijkheden voor zware industrie in het zuidelijke deel van Bosscherveld uitgesloten. Daardoor zal de geluidsbelasting niet toenemen en wellicht in de toekomst afnemen. Dit geldt mogelijk wel voor de verplaatste aanlanding van de Noorderbrug. Aangezien in dit deel van het Belvédère-gebied geen broedvogels voorkomen met jaarrond beschermde nesten, is geen sprake van kwalitatieve aantasting van territoria. Andere broedvogelsoorten zijn in dit kader niet relevant.

Soorten-groep	Soort	Status FFW	Lage Fronten	Steilrand zuid	Industrie UV	Industrie PDV	Boschpoort Zuid	Trega – Limmel
Vleermuizen	Baard/brandtsvleermuis	Tabel 3		F	F			
	Gewone dwergvleermuis	Tabel 3	F	FT	VF	F	F	F
	Meervleermuis	Tabel 3	F					
	Ruige dwergvleermuis	Tabel 3	F					
	Watervleermuis	Tabel 3	TF					
Overige zoogdieren	Das	Tabel 3		VF				
	Eekhoorn	Tabel 2		V				

Rood = negatief effect; geel = mogelijk negatief effect (nader te bepalen); groen = positief effect

X leefgebied / groeiplaats; V verblijfplaats / kolonie / nest; F foerageergebied; T trekroute; U uitgezet (geen natuurlijke populatie);

Tabel 5. *Vleermuizen (tabel 3 Flora- en faunawet) in de verschillende deelgebieden binnen BP Noorderburg e.o. die als gevolg van de ruimtelijke ingrepen van RMP en PDV verstoord kunnen worden door licht en geluid (overtreding artikel 10 Flora- en faunawet). Broedvogels met jaarrond beschermde nesten komen niet voor in het plangebied van Noorderbrug e.o.*

Versnippering van leefgebied

Alle beschermde diersoorten zijn gevoelig voor versnippering van hun leefgebied. Door de verplaatsing van de aanlanding van de Noorderbrug ontstaat in theorie een ruimtelijk barrière, die negatief kan uitpakken voor reptielen en zoogdieren. Aangezien het leefgebied van vleermuizen, das en reptielen als een vaste verblijfplaats worden gezien, is in dit geval sprake van overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Soorten-groep	Soort	Status FFW	Lage Fronten	Steilrand zuid	Industrie UV	Industrie PDV	Boschpoort Zuid	Trega – Limmel
Vleermuizen	Baard/brandtsvleermuis	Tabel 3		F	F			
	Gewone dwergvleermuis	Tabel 3	F	FT	VF	F	F	F
	Meervleermuis	Tabel 3	F					
	Ruige dwergvleermuis	Tabel 3	F					
	Watervleermuis	Tabel 3	TF					
Overige zoogdieren	Das	Tabel 3		VF				
	Eekhoorn	Tabel 2		V				
Reptielen	Hazelworm	Tabel 3	X	X		X		
	Muurhagedis	Tabel 3	X			?		
Amfibieën	Kamsalamander	Tabel 3	U					

Rood = negatief effect; geel = mogelijk negatief effect (nader te bepalen); groen = positief effect

X leefgebied / groeiplaats; V verblijfplaats / kolonie / nest; F foerageergebied; T trekroute; U uitgezet (geen natuurlijke populatie);

Tabel 6. Beschermde dieren (tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) in de verschillende deelgebieden binnen BP Noorderburg e.o. waar als gevolg van de nieuwe infrastructuur versnippering optreedt van leefgebieden (overtreding artikel 11 Flora- en faunawet).

De potentiële barrièrewerking van de aanlanding van de Noorderbrug en de nieuwe Sandersweg moet worden gemitigeerd door het realiseren van faunapassages. Dit is mogelijk door een ecologische verbindingzone te realiseren onder de nieuwe aanlanding van de Noorderbrug ter hoogte van de spoorlijn. De spoorlijn kan daarmee als geleiding dienen voor migrerende dieren. Voor reptielen is voldoende licht nodig om deze passage effectief te maken. De nieuwe Sandersweg zal ook ontsnipperd moeten worden door het aanleggen van faunavoorzieningen voor in ieder geval de Das. Beide nieuwe wegen kunnen voor vleermuizen passeerbaar gemaakt worden door de realisatie van een 'hopover', oftewel hoge bomen aan weerszijden van de weg in aansluiting op groenstructuur. Hiermee kan overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet afdoende worden voorkomen.

Soorten-groep	Soort	Status FFW	Lage Fronten	Steilrand zuid	Industrie UV	Industrie PDV	Boschpoort Zuid	Trega – Limmel
Vleermuizen	Baard/brandtsvleermuis	Tabel 3		F	F			
	Gewone dwergvleermuis	Tabel 3	F	FT	VF	F	F	F
	Meervleermuis	Tabel 3	F					
	Ruige dwergvleermuis	Tabel 3	F					
	Watervleermuis	Tabel 3	TF					
Overige zoogdieren	Das	Tabel 3		VF				
	Eekhoorn	Tabel 2		V				
Reptielen	Hazelworm	Tabel 3	X	X		X		
	Muurhagedis	Tabel 3	X			?		
Amfibieën	Kamsalamander	Tabel 3	U					

Rood = negatief effect; geel = mogelijk negatief effect (nader te bepalen); groen = positief effect; blauw=neutraal effect
 X leefgebied / groeiplaats; V verblijfplaats / kolonie / nest; F foerageergebied; T trekroute; U uitgezet (geen natuurlijke populatie);

Tabel 7. *Versnipperingseffect op beschermde dieren (tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) in de verschillende deelgebieden binnen BP Noorderburg e.o. als de geplande mitigerende maatregelen worden getroffen bij de nieuwe infrastructuur.*

Verlies van leefgebied en groeiplaatsen

Het gebied waar de nieuwe bedrijven (PDV) en infrastructuur (RMP) is gepland vormen nu meer of minder het leefgebied van beschermde dieren en de groeiplaats voor planten. Deze aantasting vindt hoofdzakelijk plaats in het bestaande industrieterrein die in het bestemmingsplan Noorderburg e.o. zijn aangemerkt als PDV en UV. Het toekomstige PDV gebied zal geen groene inrichting krijgen. Daarmee zal foerageergebied voor vleermuizen verloren gaan. Ook voor de mogelijk aanwezige reptielen (hazelworm en muurhagedis) zal geen plaats meer zijn, omdat het rommelige en ruderaal karakter met stenige biotopen zal verdwijnen. De beschermde planten (waaronder steenbreekvaren, tongvaren en stengelomvattend havikskruid) moeten verplant worden. Daarvoor moet een ecologisch werkprotocol worden opgesteld conform een goedgekeurde Gedragscode Flora- en faunawet, bijvoorbeeld van Bouwend Nederland of de Vereniging Nederlandse Gemeenten. Deze gedragscode geldt als algemene ontheffing voor ruimtelijke ontwikkelingen in relatie tot beschermde vaatplanten van tabel 2. Voor het verplanten is dus geen ontheffing nodig voor de Flora- en faunawet.

De aanleg van de Bosscherlaan aan de westzijde van de zuidelijke steilrand zal leiden tot verlies van foerageergebied van de das, hoewel er voldoende leefgebied overblijft voor deze soort gelet op feit dat de bijburcht bewoond wordt door een solitaire das (resultaten ecologisch onderzoek ARCADIS, februari 2012). Het is wel noodzakelijk om via een dassentunnel de huidige noordzuid verbinding in de steilrand te behouden ter plaats van de nieuwe en bestaande wegen tussen de Bosscherlaan en de Brusselsweg.

Ter hoogte van de Lage Fronten zal het leefgebied van dieren en de vestigingsmogelijkheden van planten worden uitgebreid omdat de huidige aanlanding van de Noorderbrug wordt afgebroken. Dit gebied krijgt de bestemming groen. Hier is dus sprake van een positief effect. Hier zullen vleermuizen, reptielen en planten van kunnen profiteren.

Al met al zijn er voldoende mogelijkheden om het verlies aan leefgebied van beschermde diersoorten te mitigeren/compenseren binnen het Belvédère-gebied. In het kader van BP Noorderbrug e.o. gaat het om uitbreiding van de groenstrook van de Lage Fronten onder de huidige aanlanding van de Noorderbrug en de ontwikkeling van het steilrandpark.

Soorten-groep	Soort	Status FFW	Lage Fronten	Steilrand zuid	Industrie UV	Industrie PDV	Boschpoort Zuid	Trega – Limmel
Vleermuizen	Baard/brandtsvleermuis	Tabel 3		F	F			
	Gewone dwergvleermuis	Tabel 3	F	FT	VF	F	F	F
	Meervleermuis	Tabel 3	F					
	Ruige dwergvleermuis	Tabel 3	F					
	Watervleermuis	Tabel 3	TF					
Overige zoogdieren	Das	Tabel 3		VF				
	Eekhoorn	Tabel 2		V				
Reptielen	Hazelworm	Tabel 3	X	X		X		
	Muurhagedis	Tabel 3	X			?		
Amfibieën	Kamsalamander	Tabel 3	U					
Planten	Daslook	Tabel 2						
	Steenbreekvaren	Tabel 2			X			
	Stengelomvattend havikskruid	Tabel 2	X		X			
	Tongvaren	Tabel 2		X				
	Wilde marjolein	Tabel 2	X					

Rood = negatief effect; geel = mogelijk negatief effect (nader te bepalen); groen = positief effect

X leefgebied / groeiplaats; V verblijfplaats / kolonie / nest; F foeragegebied; T trekroute; U uitgezet (geen natuurlijke populatie);

Tabel 8. Verlies van leefgebied van dieren en groeiplaatsen van planten (tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) in de verschillende deelgebieden binnen BP Noorderburg e.o. alsmede uitbreidingsmogelijkheden van leefgebieden en groeiplaatsen in de deelgebieden waar het groen wordt uitgebreid (huidige aanlanding Noorderbrug en steilrandpark zuid)

Verlies van vaste rust- en verblijfplaatsen

Zoals beschreven bij het verlies aan leefgebied, zullen ingrepen plaatsvinden in een deel van het huidige industrieterrein. Najaarsonderzoek in 2011 door ARCADIS heeft uitgewezen dat in enkele oude en mogelijk nieuwe fabrieken en bedrijfspanden verblijfplaatsen aanwezig zijn van de gewone dwergvleermuis. In ieder geval de oude Cokesfabriek heeft op dit moment de functie van vleermuisverblijfplaats². Nader onderzoek in het voorjaar en zomer van 2012 zal moeten uitwijzen welke andere panden eventueel ook worden gebruikt als verblijfplaats. Het eerste deel van het voorjaarsonderzoek heeft plaatsgehad. Dit heeft geen nieuwe inzichten opgeleverd. Bij de beoordeling van de te nemen mitigerende maatregelen wordt er daarom van uitgegaan dat er in de te slopen gebouwen vaste verblijfplaatsen zijn van de Gewone dwergvleermuis. Aangezien er voldoende mogelijkheden zijn om in bestaande of nieuwe gebouwen het verlies aan verblijfplaatsen te mitigeren, is geen ontheffing nodig voor de Flora- en faunawet voor overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Bij de aanleg van de Bosscherlaan zal de aanwezige dassenburcht in de steilrand behouden blijven. Bij de nadere planuitwerking (en aanleg) van de weg zal het burchtgebied (50 meter rondom de burcht) niet verstoord of aangetast mogen worden om overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet te voorkomen.

Soorten- groep	Soort	Status FFW	Lage Fronten	Steilrand zuid	Industrie UV	Industrie PDV
Vleermuizen	Baard/brandtsvleermuis	Tabel 3		F	F	
	Gewone dwergvleermuis	Tabel 3	F	FT	VF	F
	Meervleermuis	Tabel 3	F			
	Ruige dwergvleermuis	Tabel 3	F			
	Watervleermuis	Tabel 3	TF			
Overige zoogdieren	Das	Tabel 3		VF		
	Eekhoorn	Tabel 2		V		

Rood = negatief effect; geel = mogelijk negatief effect (nader te bepalen); groen = positief effect

X leefgebied / groeiplaats; V verblijfplaats / kolonie / nest; F foerageergebied; T trekroute; U uitgezet (geen natuurlijke populatie);

Tabel 9. *Mogelijk verlies of verstoring van vaste verblijfplaatsen van beschermde dieren (tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) in de verschillende deelgebieden binnen BP Noorderburg e.o. Met behulp van mitigatiemaatregelen (keuze noordelijk tracé aanlanding Noorderbrug, alternatieve eekhoornnesten en beschermingsmaatregelen rondom de dassenburcht) kunnen deze effecten afdoende worden gemitigeerd. Daarmee is geen sprake van overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet.*

² Op basis van de tussentijdse onderzoeksresultaten heeft de Cokesfabriek alleen de functie als baltsplaats en kleine zomerverblijf (ARCADIS, 19 september 2011 en 21 mei 2012). Er is geen kraamkolonie vastgesteld en ook niet te verwachten gelet op de slechte klimatologische omstandigheden (open ramen) en recente brand in april 2012.

Toetsing aan EHS en POG

De goederenspoorlijn Maastricht-Lanaken en een deel van het spooreplacement is aangewezen als Provinciale ontwikkelingszone groen (POG) en heeft tevens de aanduiding van ecologische verbindingzone (EVZ). Met de realisatie van de nieuwe aanlanding van de Noorderbrug zal een oppervlak van 0,23 ha aan POG verdwijnen. Er vindt geen aantasting plaats van de Ecologische hoofdstructuur (EHS).

Het verlies aan POG zal gecompenseerd moeten worden conform de Beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden (provincie Limburg, 2005). Daarbij dient rekening te worden gehouden met een kwaliteitstoeslag van 33% van het areaalverlies. De compensatietaakstelling komt daarbij uit op 0,3 ha aan POG. Het uitgangspunt is verder dat de huidige ecologische functie van het ecologisch netwerk behouden blijft, namelijk:

- De aanwezigheid van waardevolle natuurdoeltypen (glanshaverhooiland, droge ruigte en doornstruweel) conform het Handboek streefbeelden voor natuur en water in Limburg (provincie Limburg, 2002).
- De ecologische verbinding via de spoorlijn Lanaken-Maastricht richting de Hoge Fronten en Lage Fronten voor reptielen, dagvlinders, vleermuizen en kleine grondgebonden zoogdieren.

Binnen het bestemmingsplan zal nieuwe POG begrensd worden waarbij concreet invulling wordt voldaan aan bovengenoemde taak- en doelstelling. In het hoofdstuk mitigatie en compensatie zal dit nog nader gespecificeerd worden.

Mitigatie- en compensatiemaatregelen natuur

Mitigatiemaatregelen Flora- en faunawet

In de huidige regelgeving (lees: toetsings- en beoordelingskader) met betrekking tot de Flora- en faunawet wordt het uitgangspunt gehanteerd dat het leefgebied van beschermde diersoorten functioneel behouden moet blijven. Verder mogen individuele dieren niet gedood of verontrust worden. Daarmee kan de gunstige staat van instandhouding van de soort afdoende worden gegarandeerd. Deze soortbescherming heeft binnen de Flora- en faunawet invulling gekregen binnen de verbodsbepalingen. Het Bevoegd gezag (DR van het ministerie van EL&I) verleent geen ontheffing voor de Flora- en faunawet indien negatieve effecten in relatie tot de betreffende verbodsbepalingen afdoende worden gemitigeerd. Op dat moment is geen sprake van een wettelijke overtreding en ontbreekt de grondslag voor een ontheffing.

Hieronder worden de mitigatiemaatregelen gegeven die betrekking hebben op RMP en PDV binnen het onderhavige bestemmingsplan Noorderbrug e.o. De mitigatiemaatregelen zijn in lijn met de Gedragscode Flora- en faunawet van Bouwend Nederland en de relevante Soortenstandaarden.

1. Er dient een concreet ecologisch werkprotocol opgesteld en toegepast te worden conform Gedragscode Flora- en faunawet Bouwend Nederland en beschikbare Soortenstandaarden bij het verwijderen van bosopslag, begroeiing, sloop van gebouwen en de bouwwerkzaamheden ter voorkoming van overtreding van de verbodsbepalingen artikel 2 en 8 t/m 11 van de Flora en faunawet in relatie tot de volgende soorten(groepen): das, eekhoorn, steenmarter, vleermuizen, broedvogels, hazelworm, levendbarende hagedis, muurhagedis, rugstreeppad, vaatplanten.
2. Er dienen faunapassages en ecologische verbindingen gerealiseerd te worden conform de randvoorwaarden uit de Leidraad voor faunavoorzieningen van Rijkswaterstaat, namelijk:
 - Aanleg minimaal 20 meter brede faunastrook onder de nieuwe Noorderbrug voor vleermuizen, amfibieën en reptielen in aansluiting op ecologische verbinding.
 - Realisatie van ecologische verbinding voor reptielen, dagvlinders, vleermuizen en overige zoogdieren in aansluiting op het spoortalud waar de nieuwe aanlanding van de Noorderburg het spoortalud kruist en genoemde faunastrook onder de Noorderbrug. Daarbij dient een vegetatie van glanshaverhooiland, droge ruigte, doornstruweel ontwikkelt te worden in combinatie met de realisatie van zandig/stenig substraat, stapelmuren en boomstroken.
 - Realisatie van een hopover voor vleermuizen aan weerszijden van aanlanding Noorderbrug en verbindingzone voor bossoorten tussen Frontenpark en Steilrandpark.
 - Realisatie van een hopover voor vleermuizen en dassentunnel bij de nieuwe Sandersweg ter hoogte van het Steilrandpark.
3. Alvorens gebouwen met vleermuisverblijven te mogen slopen, dient ter mitigatie tijdelijke verblijfplaatsen aangeboden te worden voor vleermuizen afhankelijk van actuele aanwezigheid van vleermuisverblijven in de te slopen gebouwen. In de directe omgeving dient met een factor 4 aan tijdelijke vleermuiskasten te worden opgehangen aan gebouwen. In nieuwbouw - of in bestaande gebouwen in de directe omgeving - dienen vervolgens permanente voorzieningen getroffen te worden voor vleermuizen. Maatvoering type en functie afhankelijk van te mitigeren verblijfsfunctie. Maatvoering, locatie en moment van plaatsing van de kasten is afhankelijk van functie te mitigeren verblijfplaats en dient te worden uitgevoerd onder begeleiding van deskundige ecooloog.
4. Voor de te verplaatsen muurvegetatie (Steenbreekvaren, Stengelomvattend havikskruid) zal binnen de aanduiding Groen een stenige constructie ontwikkeld te dienen worden waar de betreffende planten naartoe geplaatst moeten worden. De Lage Fronten lenen zich hier goed voor. Voor de verplaatsing van beschermde muurplanten dient een concreet ecologisch werkprotocol opgesteld en toegepast te worden conform Gedragscode Flora- en faunawet Bouwend Nederland.
5. De rust binnen het burchtgebied van de huidige dassenburcht in de zuidelijke Steilrand binnen de aanduiding Groen dient gewaarborgd te worden door aanplant van een wal met doornstruweel tussen de burcht en de Bosscherlaan.
6. Binnen het Steilrandpark dient bosbiotoop te worden behouden en ontwikkeld dat voldoet aan de leefgebieds- en migratie eisen van Das, Eekhoorn, vleermuizen en Hazelworm conform onderstaand ecologisch model voor bosbiotoop.

Ecologisch model	Bosbiotoop
Gidssoorten	Eekhoorn en vleermuizen
Volgsoorten	Das, bosvogels, amfibieën (overwintering)
Natuurkern	Grotere bossen en/of landgoederen met oude bomen (> 5 ha; 50 tot 100 jaar), goed ontwikkelde struik- en kruidlaag, mantel- en zoomvegetatie en bij voorkeur afgewisseld met bloemrijke weiden en waterpartijen. Ook de aanwezigheid van oude gebouwen is gunstig vanwege de verblijfmogelijkheden voor vleermuizen.
Stapsteen	Idem, maar met een beperkte omvang (1 tot 5 ha)
Corridor / verbinding	Een stelsel van lijnvormige landschapselementen (hagen en singels) vormt een geschikte verbinding. Deze zone dient tenminste 50 m breed te zijn.

7. Binnen het Frontenpark dient schraalland en stenig biotoop te worden behouden en ontwikkeld dat voldoet aan de leefgebieds- en migratie eisen van de Muurhagedis, Levendbarende hagedis, Hazelworm, amfibieën en vaatplanten conform onderstaand ecologisch model.

Ecologisch model	Schraallanden en stenige biotopen
Gidssoorten	Veldparelmoervlinder en muurhagedis
Volgsoorten	Overige dagvlinders, amfibieën (landbiotoop) en reptielen
Natuurkern	Schrale kruidrijke vegetaties (glanshaverhooiland, kamgrasweide, kalkgrasland, ruderales vegetaties) al of niet met stenige biotopen (oude muren, mergelgroeves, voormalige fabrieksterreinen en spoorwegen) en ondiepe poelen
Stapsteen	Idem, maar met een beperkte omvang (1 tot 5 ha).
Corridor / verbinding	Ononderbroken netwerk van schrale grazige vegetaties. Schrale weg- en spoorbermen kunnen voldoen mits voldoende breed (> 5 m), ecologische beheerd en voldoende schuilmogelijkheden (struiken, stenenstapels, takkenrillen)

De voorgeschreven mitigatiemaatregelen zijn als voorwaardelijke bepaling opgenomen in de planregels van het onderhavige ontwerpbestemmingsplan. Verder zijn bepalingen opgenomen in de bestemmingsomschrijving 'Groen' en 'Groen-uit-te-werken', die expliciet aangeven dat deze gronden onder meer bestemd zijn als leefgebied voor beschermde fauna, groeiplaats voor beschermde planten. De voorgeschreven mitigatiemaatregelen zijn bij de verdere planuitwerking een randvoorwaarde voor de nadere inrichting van het gebied (ten behoud van verblijfplaatsen en leefgebied) en de fasering en wijze van uitvoering van de werkzaamheden (ter voorkoming van het onopzettelijk doden of verontrusten van diersoorten). Voor dit doel zal de gemeente een operationeel mitigatieplan uitwerken in samenhang met het stedenbouwkundige – en civieltechnische plan.

Indien het verspreidingsbeeld van beschermde flora en fauna binnen de te ontwikkelen gebieden wijzigt, zal hier op worden geanticipeerd in de genoemde uitwerkingsplannen. Verder zal de gemeente ecologische monitoring blijven uitvoeren, zodat de mitigatiemaatregelen zonedig worden bijgestuurd om de 'gunstige staat van instandhouding' van de betreffende soorten te kunnen garanderen en wettelijke overtredingen te voorkomen.

Al met al wordt geconcludeerd dat de benodigde mitigatie om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen planologisch en juridisch afdoende is geborgd binnen het bestemmingsplan. Daarmee staat de Flora- en faunawet de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet in de weg.

Compensatiemaatregelen POG

Het areaalverlies van de Provinciale Ontwikkelingszone Groen dient gecompenseerd te worden met een oppervlak van minimaal 0,3 hectare (inclusief kwantiteitstoetslag van 33%) in aansluiting op het spoortalud in de aanduiding Groen waar de nieuwe aanlanding van de Noorderburg het spoortalud kruist. Het compensatiegebied is aangegeven op de bij het bestemmingsplan behorende verbeelding. Daarbij dient een combinatie van de natuurdoeltypen A5.5.2 (Glanshaverhooiland), A7.1 (Droge ruigte) en A2.1 (Doornstruweel) conform het Handboek Streefbeelden voor natuur en water in Limburg (provincie Limburg, 2002) ontwikkeld te worden waarbij de functie van Ecologische verbinding wordt gewaarborgd voor reptielen, dagvlinders, vleermuizen en overige zoogdieren. Hiermee wordt afdoende invulling gegeven aan de compensatie verplichtingen conform de provinciale Beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden.

Deze compensatiemaatregel is opgenomen in de planregels en daarmee zowel juridisch als planologisch geborgd. Daarmee wordt geconcludeerd dat de regelgeving van de POG de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet in de weg staat.

Bijlage 1 Regelgeving Flora- en faunawet³

De Flora- en faunawet (2003) regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld (algemene verbodsbepalingen, artikelen 8 t/m 12). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 2). Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren. In de Flora- en faunawet zijn de soortbeschermingsbepalingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn geïmplementeerd. De Flora- en faunawet heeft dan ook belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen. De interpretatie van de wet is in 2009 aangescherpt. Deze aanscherping is in onderstaande uitleg opgenomen.

Verbodsbepalingen

De algemene verbodsbepalingen, die handelingen die het voortbestaan van planten en diersoorten in gevaar kunnen brengen verbieden, is een belangrijk onderdeel van de Flora - en faunawet. Deze verboden zorgen ervoor dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. De belangrijkste, voor ruimtelijke plannen relevante wettelijke bepalingen staan hieronder genoemd.

Verbodsbepalingen Flora- en faunawet

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

³ De nieuwe Natuurwet is nog een concept en niet van kracht. Naar verwachting komt deze wet dit jaar ter behandeling in de kamer. Voor de onderhavige natuurtoets is deze regelgeving echter niet relevant. Er kan namelijk geen enkel recht aan worden verbonden.

Onder bepaalde voorwaarden is het mogelijk van de Minister van LNV vrijstelling te krijgen voor ruimtelijke ontwikkelingen. Sinds 23 februari 2005 is een nieuw vrijstellingenbesluit in werking in de vorm van een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). Hierin zijn de beschermde soorten in vier categorieën onderverdeeld. Afhankelijk van de categorie waarin een bepaalde soort valt, is een ontheffing (of Verklaring van geen bedenkingen in het kader van de Omgevingsvergunning) noodzakelijk of kan een vrijstelling gelden. Hieronder worden de regels per categorie besproken.

Algemene soorten tabel 1

Voor een aantal algemeen voorkomende beschermde planten en dieren geldt sinds 23 februari 2005 een algemene vrijstelling van de in artikel 8 tot en met 12 genoemde verboden handelingen bij ruimtelijke inrichting of ontwikkeling. De betreffende categorie soorten staan vermeld in tabel 1 van de Flora- en faunawet. De algemene zorgplicht (artikel 2) geldt wel. Het komt er kortweg op neer dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren (dus ook onbeschermde) en hun leefomgeving.

Zwaar beschermde soorten tabel 3

Het zwaarste beschermingsregime geldt voor soorten genoemd in Bijlage IV van de Habitatrictlijn en voor de door het ministerie van LNV per Algemene Maatregel van Bestuur (bijlage 1 AMvB artikel 75) aangewezen soorten. De betreffende categorie soorten staan vermeld in tabel 3 van de Flora- en faunawet. Ontheffing hiervoor kan alleen onder de volgende voorwaarden:

- de werkzaamheden mogen het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen, én
- er is geen alternatief voor de activiteit, én
- de activiteit past binnen één van de in de wet genoemde belangen⁴, én
- wanneer het gaat om een ontheffingsaanvraag in het kader van onder meer ruimtelijke inrichting of ontwikkeling, moeten de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat sprake is van 'zorgvuldig handelen'.

Overige soorten tabel 2

Voor deze categorie geldt een vrijstelling wanneer wordt gewerkt volgens een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. In de overige gevallen is voor het overtreden van verbodsbepalingen een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet vereist. Het Ministerie van LNV toetst ontheffingsaanvragen aan een aantal voorwaarden. De ingreep mag geen effect hebben op de 'gunstige staat van instandhouding' van de soort en verboden handelingen dienen in beginsel zoveel mogelijk te worden voorkomen. Het kan nodig zijn om mitigerende (verzachtende) en compenserende maatregelen te nemen om aan deze voorwaarden te voldoen.

⁴ Onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie, bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid, dwingende redenen van openbaar belang, voorkomen ernstige schade eigendommen, belangrijke overlast dieren, werkzaamheden bestendig beheer en onderhoud landbouw en bosbouw, bestendig gebruik, uitvoering in kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling. Het laatstgenoemde belang is komen te vervallen door uitspraken door RvS in de zaak Park Brederode van 13 mei 2009.

Broedvogels artikel 11

Vanwege de bepalingen in de Europese Vogelrichtlijn, die overgenomen zijn in de Flora- en faunawet, geldt er voor vogels een afwijkend beschermingsregime. Uit recente uitspraken van de ABRvS blijkt dat de manier waarop in Nederland tot voor kort werd omgegaan met ontheffingen voor vogels in strijd is met de Europese Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn staat een ontheffing alleen toe wanneer:

- Er geen andere bevredigende oplossing is.
- Er tevens sprake is van één van de volgende belangen.
- Bescherming van flora en fauna.
- Veiligheid van luchtverkeer.
- Volksgezondheid en openbare veiligheid.

Dit betekent dat voor het verstoren van broedende vogels, hun eieren of jongen (overtreding verbodsbepaling artikel 11 van de Flora- en faunawet) slechts in uitzonderlijke gevallen ontheffing kan worden verleend voor een ruimtelijke ingreep, namelijk als voldaan is aan het bovenstaande. In de praktijk betekent dit dat voor vogels gestreefd moet worden naar het voorkomen van het overtreden van verbodsbepalingen.

In veel gevallen kan overtreding van verbodsbepalingen worden voorkomen door (verstorende) werkzaamheden buiten het broedseizoen (de perioden dat het nest in gebruik is voor het broeden of grootbrengen van jongen) aan te laten vangen. Binnen de groep van vogels zijn er soorten waarvan het nest wordt aangemerkt als een zogenaamde “vaste rust- of verblijfplaats”. Dergelijke verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd onder artikel 11 van de algemene verbodsbepalingen, en vormen de meest streng beschermde groep. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels zijn aangewezen in de “aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten” (Ministerie van LNV, 2009) en bestaan uit de categorieën van vogelsoorten opgenomen in onderstaande tabel.

Categorie	Type verblijfplaats broedvogel
1	Vaste rust- en verblijfplaatsen; nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2	Nesten van koloniebroeders; nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
3	Honkvaste broedvogels en vogels afhankelijk van bebouwing; nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
4	Vogels die zelf niet in staat zijn een nest te bouwen; vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
5	Niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst; nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Beschermingscategorieën van nesten van broedvogels conform regelgeving van de Flora- en faunawet (Ministerie van LNV, 2009).

Of voor het (buiten het broedseizoen) wegnemen van jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing noodzakelijk is, dient te worden vastgesteld met behulp van een zogenaamde Omgevingscheck⁵. Daarnaast is de noodzaak tot een ontheffing mede afhankelijk van de mogelijkheid tot het mitigeren (inclusief het aanbieden van vervangende nestgelegenheid) van negatieve effecten.

Vleermuizen artikel 11

Ook voor vleermuizen (alle tabel 3 Flora- en faunawet) geldt dat vaste verblijfplaatsen zwaar beschermd zijn conform artikel 11. Niet alleen de vaste verblijfplaatsen (kolonies) van vleermuizen zijn beschermd in het kader van de Flora- en faunawet, maar ook de vaste vliegroutes en foerageergebieden. Voor het al dan niet overtreden van verbodsbepaling artikel 11 van de Flora- en faunawet (verbod op het beschadigen of vernielen van vaste rust- en verblijfplaatsen) moet dan ook het effect op het totale functioneren van het leefgebied worden beoordeeld in de natuurtoets.

⁵ Een deskundige dient vast te stellen of er in de omgeving voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden.

Bijlage 2 Regelgeving EHS en POG

Binnen Limburg ligt een netwerk aan natuurkerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en ecologische verbindingen die planologisch beschermd zijn. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en de Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG)⁶.

Planologische basisbescherming

De Nota Ruimte (Ministeries van VROM, LNV, V&W en EZ, 2006) stelt dat ruimtelijke ingrepen moeten worden getoetst op mogelijke negatieve effecten voor de aanwezige natuur- en landschapswaarden. Voor de gehele EHS geldt het 'nee, tenzij beginsel'.

Voor de POG geldt het 'ja, mits regime'. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn hier in tegenstelling tot de EHS wel mogelijk, mits er een groene tegenprestatie tegenover staat. Anders dan bij de EHS is het hier niet noodzakelijk om het zwaarwegend maatschappelijke belang en het gebrek aan alternatieven aan te tonen. Voor de EHS geldt het toetsingskader van het Structuurschema Groene Ruimte 1995 (SGR). Dit is overgenomen in de Nota Ruimte.

Beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden (2005)

Het compensatiebeginsel van het SGR is verder uitgewerkt in de Beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden van de provincie Limburg (6 september 2005). De provincie is het bevoegde gezag voor het goedkeuren van compensatieplannen (waarin ook de mitigatie is meegenomen).

Directe of indirecte aantasting van bos- en natuurgebied dient waar mogelijk te worden voorkomen. De provincie geeft slechts een vergunning, verklaring van geen bezwaar of goedkeuring wanneer:

- De aantasting wordt gemitigeerd en gecompenseerd volgens een compensatieplan.
- De verantwoordelijkheden ten aanzien van de uitvoering zijn vastgelegd in een compensatieovereenkomst of vergunning.
- Het compensatieplan voldoet aan de richtlijnen zoals vastgelegd in de Beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden van Limburg.

Uitgangspunt in het compensatieplan is dat geen netto verlies optreedt aan natuur-, bos- en landschapswaarden. Dit uitgangspunt geldt overigens niet alleen voor de EHS en de POG, maar ook voor:

- Natura 2000-gebieden (Natuurbeschermingswet 1998).
- Gebieden die vallen onder de Boswet.
- De als bos, natuur of landschapselement bestemde gebieden in het bestemmingsplan.

Spelregels EHS

Eind 2007 hebben de Ministeries van LNV en VROM en de provincie de 'Spelregels EHS' uitgebracht. Dit is een nieuw beleidskader voor het compensatiebeginsel, de EHS-saldobenadering en het herbegeven van de EHS.

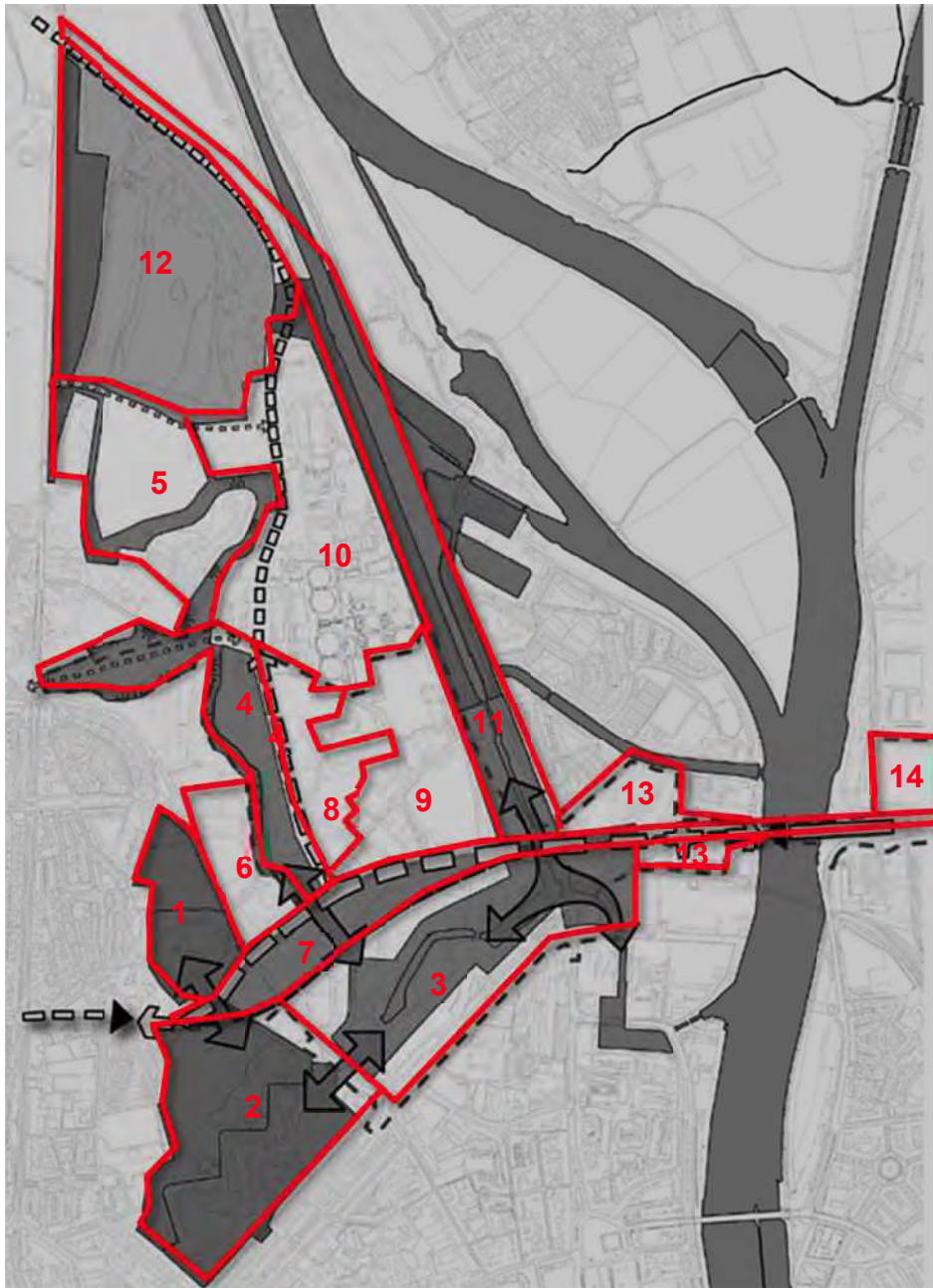
⁶ Op 21 juni 2005 hebben de Gedeputeerde Staten het Ontwerpbesluit tot wijziging van de Ecologische Hoofdstructuur ten behoeve van de Wet ammoniak en veehouderij vastgesteld. De Provinciale Ecologische Structuur (PES) is hiermee vervangen door de EHS en POG.

De oorspronkelijke 'Uitwerking compensatiebeginsel SGR' uit 1995 is hiermee vervangen door de 'Spelregels EHS'. Relevant is dat kwalitatieve effecten zoals verstoring en verdroging alleen worden meegenomen als het gaat om rechtstreekse werking. Conform Nota ruimte geldt namelijk geen 'externe werking' voor de EHS. Daarnaast wordt niet alleen gekeken naar actuele natuurwaarden, maar ook naar ecologische potenties. Deze natuurwaarden zijn gebaseerd op de natuurdoelen van het gebied inclusief de bijbehorende abiotische en biotische randvoorwaarden.

Externe werking

In de brief van 3 december 2004 heeft de minister van LNV, mede namens de minister van VROM, besloten om in de Nota Ruimte het 'nee, tenzij'-regime op gebieden in de nabijheid van de EHS te laten vervallen (TK 29 576, nr. 12). In een brief van 5 juni 2008 heeft de minister van LNV nogmaals aangegeven dat ingrepen buiten de EHS niet worden beoordeeld op hun effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden binnen de EHS (TK 29 576, nr. 12). In de beantwoording van een aantal vragen van de vaste Kamercommissie voor LNV in 2008 is expliciet tot uitdrukking gebracht dat dit 'Nee-tenzij' regime niet van toepassing is op ingrepen buiten de EHS die gevolgen kunnen hebben voor de EHS zelf, de zogenaamde "externe effecten" (TK 29576, nr. 52). Deze aanvullende regelgeving kan bepalend zijn voor de voorgenomen plannen binnen de Belvédère indien die buiten de EHS worden gerealiseerd.

Bijlage 3 Deelgebieden natuur in en rond plangebied

1 Fort Willem	8 Industrie PDV
2 Hoge Fronten	9 Industrie PDV-wb
3 Lage Fronten	10 Industrie overig
4 Steilrand Zuid	11 Spoorlijn – Zuid Willemsvaart
5 Steilrand Noord – Groeve	12 Belvédère-berg
6 Industrie Rondeel	13 Boschpoort Zuid
7 Industrie UV	14 Trega - Limmel

Bijlage 4 Relevante knelpunten Flora- en faunawet in relatie tot BP Noorderbrug e.o.

Onderstaande kaart projecteert het voorkomen van enkele relevante beschermde diersoorten op de plankaart van ontwerp BP Noorderbrug e.o (d.d. 23 mei 2012). Voor nadere details en toelichting wordt naar dit plan verwezen.

Rode ster	Dassenburcht (kleine burcht; vermoedelijk in gebruik door solitaire Das)	Voet van de zuidelijke steilrand
Rode driehoek	Actueel leefgebied hazelworm en mogelijke aanwezigheid eekhoornnesten	Huidige tuin in toekomstige Steilrandpark
Rode vierkant	Verblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis	Oude Cokesfabriek
Rood omlijnd	Actueel leefgebied Muurhagedis (globale begrenzing)	Lage Fronten en spoorlijn

MEMO

Onderwerp:
Ontwikkeling Noorderbrug e.o. - Natura 2000 en
Beschermd Natuurmonument Hoge Fronten

's-Hertogenbosch,
31 mei 2012

Projectnummer:
B02043.000178.0500

DIVISIE MILIEU & RUIMTE

Van:
ir. E.P.A.G. Schouwenberg

Opgesteld door:
ir. E.P.A.G. Schouwenberg

Afdeling:
Divisie M&R Den Bosch

Ons kenmerk:
076472792:0.2

Aan:
Gemeente Maastricht

Kopieën aan:
M. Klasberg

Aanleiding en doel

Het bestemmingsplan Noorderbrug e.o. maakt het nieuwe Noorderbrugtracé in het kader van Ruimtelijke Mobiliteitspakket Maastricht (RMP) planologisch mogelijk. Daarnaast wordt de vestiging van Perifere Detailhandel (PDV) in het Belvédère-gebied geregeld.

Voorliggende notitie geeft inzicht in de mogelijke effecten op de in de nabijheid gelegen Natura 2000-gebieden en het Beschermd Natuurmonument Hoge Fronten en is een nadere onderbouwing van de eerdere conclusie dat er geen significant negatieve effecten zijn als gevolg van de ontwikkeling op deze gebieden.

Hierbij is met name gekeken naar de veranderingen in de verkeersstromen die verwacht worden en die mogelijk op voorhand (via externe werking) effecten zouden kunnen hebben op de in de nabijheid gelegen Natura 2000-gebieden en het Beschermd Natuurmonument Hoge Fronten. Dit geldt niet alleen voor de verkeersstromen binnen de ontwikkeling zelf, maar ook voor de verkeersstromen op het aangrenzende wegennet. Verandering van de verkeersstromen leidt mogelijk tot een verandering van verstoring in de omgeving.

Wanneer Natura 2000-gebieden en Beschermd Natuurmonumenten binnen de verstoringszone liggen, zijn effecten op beschermde waarden mogelijk en dient een toetsing aan de vigerende wet- en regelgeving plaats te vinden. In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is een toetsing uitgevoerd naar de effecten op de in de nabijheid gelegen Natura 2000-gebieden en het Beschermd Natuurmonument Hoge Fronten.

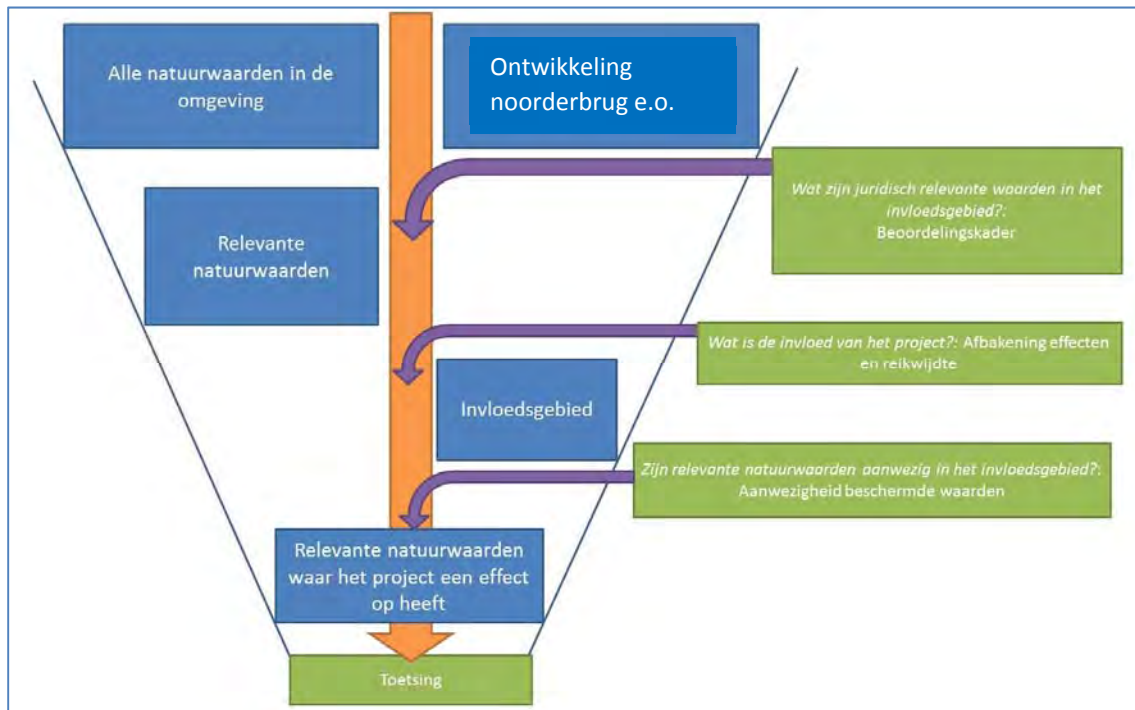
Afbakening oriënterend onderzoek

Als gevolg van het project worden mogelijke effecten voorzien op beschermde waarden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (de zogenaamde 'kwalificerende waarden'). Voorliggende notitie geeft de beoordeling, waarbij de relevante effecten van het plant worden getoetst.

In de beoordeling zijn de volgende zaken onderzocht:

- Welke Natura 2000-gebieden/Beschermde Natuurmonumenten liggen in de omgeving en wat zijn hiervan de instandhoudingsdoelstellingen?
- Welke veranderingen hebben mogelijke effecten op kwalificerende habitattypen en soorten? Hiermee samenhangend volgen ook de grootte van het invloedsgebied en een selectie van kwalificerende habitattypen en soorten waarop een effect mogelijk is.
- Welke effecten zijn voorzien op de kwalificerende habitattypen en soorten en welke vervolgstappen (juridisch gezien) zijn nodig (toetsing)?

Er vindt daarbij een trechtering plaats, waarbij aan de hand van effecten en beoordelingskader relevante zaken steeds verder toegespitst worden op die natuurwaarden en die gevolgen die relevant zijn. Soorten die niet binnen de invloedsfeer voorkomen en effecten die verwaarloosbaar zijn, worden weggeschreven, zodat alleen relevante natuurwaarden overblijven, voor welke gevolgen van het initiatief zijn voorzien. De effecten op deze soorten worden vervolgens getoetst. Een schematische weergave van de trechtering, zoals gedaan in de toetsing, is weergegeven in afbeelding 1.

Afbeelding 1: Schematische weergave van de toetsing zoals deze plaatsvindt. De groene tekstvakken worden behandeld en beschrijven de blauwe tekstvakken.

Natura 2000 gebieden/Beschermde Natuurmonument

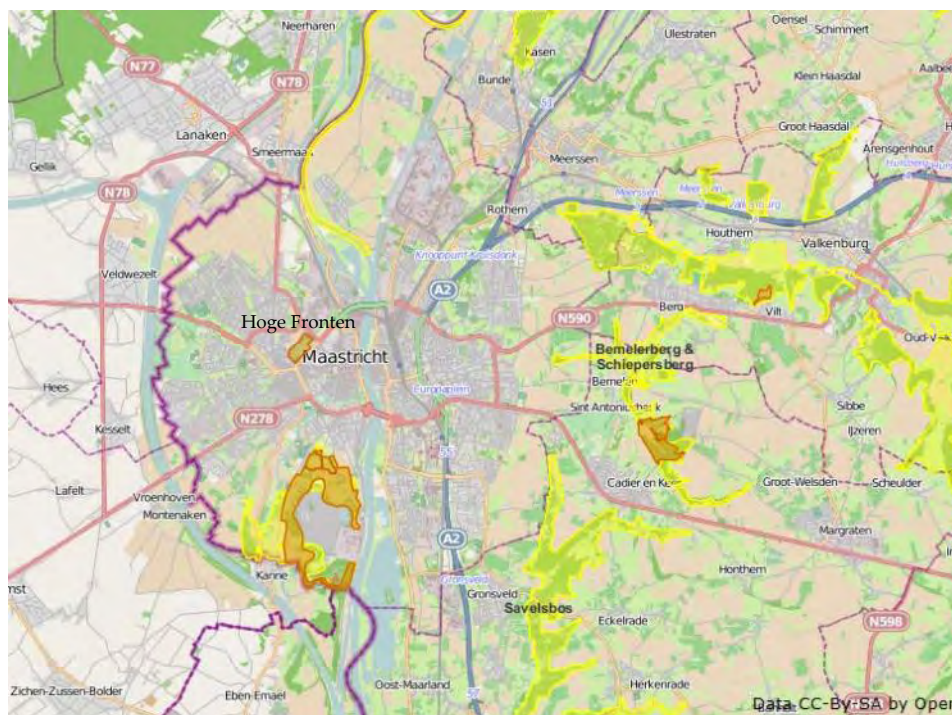
Uit afbeelding 2 en afbeelding 3 blijkt dat in de omgeving van de voorziene ontwikkeling verschillende Natura 2000-gebieden liggen. Voor de betrokken Natura 2000-gebieden zijn instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Deze instandhoudingsdoelstellingen zijn kwalificerende waarden die belangrijk zijn voor toetsing van de effecten. Voor Nederland betreft het de volgende gebieden (tussen haakjes de kortste afstand tot de ontwikkeling):

- Grensmaas (900 meter).
- Sint Pietersberg & Jekerdal (1,3 km).
- Bemelerberg & Schiepersberg (2,8 km).
- Geuldal (3,8 km).
- Savelsbos (4,0 km).
- Bunder- en Elsloërbos (4,9 km).

Naast deze gebieden grenst de ontwikkeling direct aan het Beschermde Natuurmonument Hoge Fronten (zie afbeelding 2).

Voor België betreft het de volgende gebieden (tussen haakjes de kortste afstand tot de ontwikkeling):

- Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek (3,0 km).
- Overgang Kempen-Haspengouw (3,8 km).
- Mechelse heide en vallei van de Ziepbeek (5,6 km).
- Plateau van Caestert met hellingbossen en mergelgrotten (8,3 km).

Afbeelding 2: Ligging Nederlandse Natura 2000-gebieden (gele begrenzing) en Beschermde Natuurmonumenten (oranje begrenzing) in de nabijheid van de ontwikkeling.

Afbeelding 3: Ligging Belgische Natura 2000-gebieden in de nabijheid van de ontwikkeling (groen).

Gezien de afstanden tot de Natura 2000-gebieden is gefocust op de gebieden die het dichtst bij de ontwikkeling liggen. Het gaat daarbij om de Natura 2000-gebieden Grensmaas, Sint Pietersberg en Jekerdal, Bemelerberg en Schiepersberg, Savelsbos en Geuldal. Met het oog op eventuele effecten van stikstofdepositie is hierbij een grens van 3 km gehanteerd. Gezien de ligging van het Geuldal (ten noordoosten, in de richting van de overheersende windrichting) is ook dit gebied meegenomen in de analyse. Het Savelsbos is meegenomen, aangezien dit expliciet in een zienswijze wordt genoemd (hoewel op grotere afstand ligt, minimaal 4km). Als bij deze vijf gebieden geen effecten zijn, dan kan met zekerheid worden gesteld dat effecten in de andere gebieden uitgesloten zijn. Naast de effecten op de Natura 2000-gebieden worden uiteraard, voor zover aan de orde, ook mogelijke effecten op het Beschermd Natuurmonument Hoge Fronten meegenomen.

In het navolgende worden de hierboven genoemde Natura 2000-gebieden en het Beschermd Natuurmonument Hoge Fronten kort beschreven en worden de instandhoudingsdoelstellingen gegeven. Het is belangrijk om op te merken dat binnen de instandhoudingsdoelstellingen voor de Natura 2000-gebieden zowel behouds- als ook verbeteropgaven zijn opgelegd.

Grensmaas

Het Natura 2000 gebied Grensmaas omvat het Nederlandse deel van de bedding van de Grensmaas en delen van de natuurontwikkelingsgebieden Koningssteen en de Brandt. Het beddinggedeelte van het Natura 2000 gebied Grensmaas binnen het studiegebied loopt van de stuw van Borgharen (rivierkilometer 15,3) tot en met de Maas ter hoogte van Aan de Maas bij rivierkilometer 25.

De Grensmaas is een grindrivier; de enige in Nederland. De Grensmaas is in het gedeelte binnen het invloedsgebied ongestuwd. Daardoor heeft de rivier een hoge stroomsnelheid en een relatief ondiepe bedding. De rivier stroomt afwisselend tussen landbouwgronden, dorpen, natuurgebieden en grindplassen.

Al eeuwenlang zijn bewoners van het Grensmaasgebied bezig het rivierdal in cultuur te brengen en de rivier aan te passen aan de eigen wensen en behoeften. Aanvankelijk heeft zich dat vertaald in het kappen van oobossen en het gebruik van overstromingsgebieden als weidegrond. Vanaf de 17de eeuw werd de rivier in toenemende mate aan banden gelegd. Tot halverwege de 19de eeuw werden lokaal strekdammen, kades en beschoeiingen rond belangrijke bebouwing aangelegd. Deze lokale fixaties van de bedding hadden een aanzienlijk effect op het gedrag van de rivier en haar sedimenthuishouding. In de tweede helft van de 19de eeuw is dit proces gecontinueerd door systematische normalisatie en kanalisatie. Ondanks deze waterstaatkundige veranderingen is het karakter van de oude grindrivier enigszins behouden gebleven. Op verschillende plaatsen zijn in de loop der tijd grote grindbanken ontstaan. Lokaal liggen tussen de stroomversnellingen door zelfs grindeilanden of grindige Maasmeanders, zoals bij Borgharen en Meers.

De Grensmaas is aangemeld als Habitatrictlijngebied voor de habitattypen en soorten, zoals vermeld in de hierna volgende tabel. In deze tabel zijn tevens de instandhoudingsdoelen weergegeven per habitatype en soort.

Habitattypen	Instandhoudingsdoelen
H3260B Beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden)	Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit
H3270 Slikkige rivieroever	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit
H6430A Ruigten en zomen (moerasspirea)	Behoud oppervlakte en kwaliteit
H91E0A *Vochtige alluviale bossen (zachtouthoibossen)	Behoud oppervlakte en kwaliteit

* Prioritaire habitattypen

Habitatrictlijnsoorten	Instandhoudingsdoelen
H1099 Rivierprik	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie
H1106 Zalm	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie
H1163 Rivierdonderpad	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie
H1337 Bever	Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie
H1037 Gaffellibel (complementair doel)	Behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor vestiging duurzame populatie van ten minste 150 volwassen individuen

Sint Pietersberg en Jekerdal

Het Natura 2000 gebied Sint Pietersberg & Jekerdal heeft een totale oppervlakte van 233 hectare (bovengronds) waarin droge schraalgraslanden en hellingbossen voorkomen. Daarnaast is nog 24 hectare ondergronds begrensd ten behoeve van vleermuissoorten. Het Natura 2000-gebied bestaat uit de deelgebieden Sint Pietersberg, Jekerdal en Cannerberg. Aangezien het Jekerdal en de Cannerberg buiten het studiegebied vallen, worden deze buiten beschouwing gelaten.

De Sint Pietersberg worden hieronder kort toegelicht.

De Sint Pietersberg is gelegen tussen de Maas en de Jeker, wordt in het noorden begrensd door Fort Sint Pieter, in het oosten door de concessiegrens van de ENCI-groeve, in het zuiden door de rijksgrens met België en in het westen gaat het gebied over in het Jekerdal.

Het bovengrondse deel wordt gekenmerkt door hellingen met afwisselend graslanden, bloemrijke akkers en hellingbossen die bijzondere kalkminnende plantensoorten herbergen. Vooral de pionierbegroeiingen op rotsbodem van de Duivelsgrot, en de kalk- en heischrale graslanden in het Popelmondedal en de Kannerhei zijn bekend vanwege hun botanische rijkdom. Het ondergrondse deel bestaat uit een gangenstelsel, ontstaan door de vroegere mergelwinning. Door instortingen en afgravingen zijn grote delen hiervan verdwenen maar het resterende deel is vooral van belang voor (overwinterende) vleermuizen.

De Sint Pietersberg & Jekerdal zijn aangemeld als Habitatrichtlijngebied voor de habitattypen en soorten zoals vermeld in onderstaande tabel. In deze tabel zijn tevens de instandhoudingsdoelen weergegeven per habitatype en soort.

Habitattypen	Instandhoudingdoelen
H3260A Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels)	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit
H6110 *Pionierbegroeiingen op rotsbodem	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
H6210 *Kalkgraslanden	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit
H6230 *Heischrale graslanden	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit
H6510A Glanshaver- en vossenstaartheuvels, glanshaver	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit
H9160B Eiken-haagbeukenbossen, heuvelland	Behoud oppervlakte en kwaliteit

* Prioritaire habitattypen

Habitatrichtlijnsoorten	Instandhoudingdoelen
H1078 *Spaanse vlag	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud lokale populatie als bijdrage aan een duurzame populatie van ten minste 50 volwassen individuen in de regio Zuid-Limburg
H1318 Meervleermuis	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie
H1321 Ingekorven vleermuis	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie
H1324 Vale vleermuis	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie
H1037 Gaffellibel (complementaire soort)	Behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor vestiging duurzame populatie van ten minste 150 individuen

* Prioritaire soorten

Bemelerberg en Schiepersberg

Het Natura 2000-gebied Bemelerberg & Schiepersberg ligt op de westrand van het plateau van Margraten en vormt een overgang van het Maasdal naar het plateau van Margraten. Het bestaat uit een complex van schraallanden, graslanden en hellingbossen ten oosten van Maastricht en ten oosten van de N278. Het gebied ligt in de gemeenten Maastricht, Margraten en Valkenburg aan de Geul tussen de plaatsen Berg in het noorden en Cadier en Keer in het zuidwesten.

Het Natura 2000-gebied beslaat een bovengrondse oppervlakte van 177 ha en behoort tot het Natura 2000-landschap 'Heuvelland'. Naast de bovengrondse graslanden en bossen zijn ook ondergrondse groeven begrensd ten behoeve van enkele vleermuissoorten. De ondergrondse groeven bevinden zich buiten het studiegebied, en zijn dus in dit kader niet relevant.

De Bemelerberg en Schiepersberg bestaan uit hellingbossen en schraallandcomplexen waar de gehele gradiënt van uitgesproken zure graslanden op de plateaurand via heischrale graslanden tot kalkgraslanden op de lagere delen van de helling nog aanwezig is. Het Natura 2000-gebied wordt doorsneden door een aantal droogdalen. Hierdoor komt er veel variatie in hoogte voor en worden er zowel noordelijk tot noordoostelijk als zuidelijk tot zuidwestelijk geëxponeerde hellingen aangetroffen. Vrijwel alle hellingen worden gevormd door afbraakwanden. De hoogste delen van het gebied liggen op het plateau van Margraten op ongeveer 115 m boven NAP. De dalen zijn vaak a-symmetrisch. De bodems van de droogdalen liggen op ongeveer 80 m boven NAP en zijn soms bedekt met löss.

De Bemelerberg en Schiepersberg zijn aangemeld als Habitatrichtlijngebied voor de habitattypen en soorten zoals vermeld in de hierna volgende tabel. In deze tabel zijn tevens de instandhoudingsdoelen weergegeven per habitatype en soort.

Habitattypen	Instandhoudingdoelen
H6110 *Pionierbegroeiingen op rotsbodem	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit
H6210 *Kalkgraslanden	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit
H6230 *Heischrale graslanden	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit
H6510A Glanshaver- en vossenstaartheuveln, glanshaver	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit
H9160B Eiken-haagbeukenbossen, heuvelland	Behoud oppervlakte en kwaliteit

* Prioritaire habitattypen

Habitatrichtlijnsoorten	Instandhoudingdoelen
H1166 Kamsalamander	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied
H1193 Geelbuikvuurpad	Uitbreiding verspreiding, uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie
H1318 Meervleermuis	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie
H1321 Ingekorven vleermuis	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie
H1324 Vale vleermuis	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie

* Prioritaire soorten

Savelsbos

Het Natura 2000 gebied Savelsbos is een circa zes kilometer lang complex van hellingbossen, gelegen op de oostelijke Maasoever tussen Cadier en Keer en Eijsden, ten zuidoosten van Maastricht.

Het Savelsbos heeft een complexe geologie en kent grote verschillen in microklimaat. Het bos is bovendien al erg oud. De ondergroei is daarom bijzonder gevarieerd en er komen opvallend veel soorten bosplanten voor, waaronder zeldzaamheden als Zwartblauwe rapunzel (*Phyteuma spicatum* subsp. *nigrum*), Gele anemoon (*Anemone ranunculoides*) en Amandelwolfsmelk (*Euphorbia amygdaloides*). Laatstgenoemde soort is in ons land alleen hier inheems.

De bosfauna is eveneens rijk; bekend is vooral de grote populatie dassen. Binnen het bosgebied liggen enkele kleine graslandenclaves met hun eigen specifieke natuurwaarden. Ook in cultuurhistorisch oogpunt is het gebied van belang, vooral dankzij de prehistorische vuursteenmijnen bij Rijckholt.

Het Savelsbos is aangemeld als Habitatrictlijngebied voor de habitattypen en soorten zoals vermeld in onderstaande tabel. In deze tabel zijn tevens de instandhoudingsdoelen weergegeven per habitatype en soort. I

Habitattypen	Instandhoudingdoelen
H6110 *Pionierbegroeiingen op rotsbodem	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit
H6210 *Kalkgraslanden	Behoud oppervlakte en kwaliteit
H6230 *Heischrale graslanden	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit
H6430C Ruigten en zomen, droge bosranden	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit
H9120 Beuken-eikenbossen met Hulst	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit
H9160B Eiken-haagbeukenbossen, heuvelland	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit

* Prioritaire habitattypen

Habitatrictlijnsoorten	Instandhoudingdoelen
H1078 *Spaanse vlag	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie als bijdrage aan een duurzame populatie van ten minste 50 volwassen individuen in de regio Zuid-Limburg
H1083 Vliegend hert	Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor ontwikkeling van een levensvatbare uitbreiding populatie
H1193 Geelbuikvuurpad	Uitbreiding verspreiding, uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie
H1318 Meervleermuis	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie
H1321 Ingekorven vleermuis	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie
H1324 Vale vleermuis	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie

* Prioritaire soorten

Geuldal

Het Natura 2000 gebied Geuldal ligt ten oosten van het tracé van de A2 Maastricht en strekt zich uit van de gemeente Meerssen tot aan de gemeente Vaals in het meest zuid-oostelijke deel van Limburg. Het gedeelte van het Geuldal binnen het studiegebied ligt in de gemeenten Meerssen en Valkenburg aan de Geul. Het Geuldal grenst bij Rothem en Meerssen direct aan de A79, die onderdeel vormt van het plangebied.

Het Geuldal bestaat uit grote delen van het beekdal van de Geul, de Gulp en een aantal zijbeken met enkele aangrenzende hellingen en plateaudelen. Het gebied wordt gekenmerkt door grote hoogteverschillen en is mede daardoor bijzonder gradiëntrijk. Op de plateaus en hellingbossen zijn door afstromend water diepe grubben uitgesleten. Onder in het dal bevinden zich betrekkelijk voedselrijke en natte tot vochtige gronden met een afwisseling van hooilanden, en diverse bosgemeenschappen, waaronder bron- en broekbossen.

De hoger gelegen hellingen bestaan uit een voedselarme, droge en kalkarme bovenste helft en een wat voedselrijkere, vochtige en kalkrijke onderste helft; een mengsel van naar beneden gegleden kalk en löss. Halverwege de helling kunnen kalkafzettingen dagzomen. Op plaatsen waar kalkgesteente dagzoomt, liggen enkele kleine open mergelgroeven of kalksteenwanden waar een bijzonder microklimaat heerst. In het studiegebied ligt de Curfsgroeve, aangrenzend aan het bosgebied De Dellen. Op veel plaatsen zijn ook onderaardse mergelgroeven aanwezig. In het studiegebied ligt een onderaardse groeve aan de oostzijde van de Curfsgroeve. Op veel plaatsen komen bronnen voor op de hellingen, waaruit smalle beekjes ontspringen. De graslanden en bossen die hier voorkomen omvatten orchideeënrijke hellingbossen, Kalkgraslanden, Heischrale graslanden en begroeiingen op rotsranden.

Al sinds vele eeuwen zijn er op tal van plaatsen langs de Geul en haar zijrivieren watermolens aanwezig. Die eeuwenlange aanwezigheid heeft ongemerkt ook een verregaand stempel gedrukt op de landschappelijke en ecologische ontwikkeling van de beken en hun dalvlakte.

Het Geuldal is aangemeld als Habitatrictlijngebied voor de habitattypen en soorten zoals vermeld in de hiernavolgende tabel. In deze tabel zijn tevens de instandhoudingsdoelen weergegeven per habitatype en soort.

Habitattypen	Instandhoudingsdoelen
H3260-A Beken en rivieren met waterplanten, waterranonkels	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit
H6110 *Pionierbegroeiingen op rotsbodem	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit
H6130 *Zinkweiden	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit
H6210 *Kalkgraslanden	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit
H6230 *Heischrale graslanden	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit
H6430C Ruigten en zomen, droge bosranden	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit
H6510A Glanshaver- en vossenstaartheoïlanden, glanshaver	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit
H7220 *Kalktufbronnen	Behoud oppervlakte en kwaliteit
H7230 Kalkmoerassen	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit
H9110 Veldbies-beukenbossen	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit
H9120 Beuken-eikenbossen met Hulst	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit
H9160B Eiken-haagbeukenbossen, heuvelland	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit
H91E0C *Vochtige alluviale bossen, beekbegeleidende bossen	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit

* Prioritaire habitattypen

Habitatrichtlijnsoorten	Instandhoudingdoelen
H1078 * Spaanse vlag	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud lokale populatie als bijdrage aan een duurzame populatie van ten minste 50 volwassen individuen in de regio Zuid Limburg
H1083 Vliegend hert	Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit van het leefgebied voor uitbreiding populatie
H1096 Beekprik	Uitbreiding verspreiding, omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie
H1163 Rivierdonderpad	Uitbreiding verspreiding, omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie
H1166 Kamsalamander	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie
H1193 Geelbuikvuurpad	Uitbreiding verspreiding, omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie
H1318 Meervleermuis	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie
H1321 Ingekorven vleermuis	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie
H1324 Vale vleermuis	Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie
H1037 Gaffellibel (complementair doel)	Behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor vestiging duurzame populatie van ten minste 150 volwassen individuen

* Prioritaire soorten

Hoge Fronten

De Hoge Fronten zijn restanten van vestingwerken. De vestingmuren en omgeving herbergen nu een rijke planten- en dierenwereld; zeer uniek is de aanwezigheid van de zeldzame Muurhagedis. De Hoge Fronten liggen op een afstand van circa 1,4 km tot de planlocatie.

De Hoge Fronten is beschermd als Beschermd Natuurmonument. In het Besluit Beschermd Natuurmonument staat aangegeven dat de volgende waarden in de Hoge Fronten zijn beschermd:

- Het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis.
- De met de natuurwetenschappelijke waarden nauw samenhangende cultuurhistorische hoedanigheid, het in het natuurmonument heersende microklimaat en de voor de fauna noodzakelijke rust.
- De voormalige verdedigingswerken, bestaande uit muren, een ondergronds gangenstelsel, aarden wallen, droge grachten en een onbebouwd voorterrein met weitjes.
- De minder algemene tot zeldzame plantensoorten, waarvan enkele zijn aangewezen als beschermde plantensoort.
- De fauna in het gebied, waaronder verschillende soorten amfibieën, reptielen en vleermuizen, alsmede de Wijngaardslak, die zijn aangewezen als beschermde diersoort.
- De populatie van de strikt beschermde Muurhagedis, die de enige in Nederland overgebleven inheemse populatie betreft, en het aanwezige gunstige biotoop voor deze soort.
- Alle overige natuurwaarden in het gebied, die zijn opgenomen in de Toelichting van het Besluit Beschermd natuurmonument. Hieronder vallen onder andere de aanwezige broedvogels.

In de Hoge Fronten komen de volgende habitattypen voor:

- H6110 – Pionierbegroeiingen op rotsbodem.
- H6210 – Kalkgraslanden.
- H6430C – Ruigten en zomen (droge bosranden).
- H9160 – Eiken-haagbeukenbossen (heuvelland).

Beoordelingskader

Aan de hand van de beoordelingscriteria die wij hieronder beschreven hebben, stellen wij voor het project vast of de optredende invloeden mogelijk significant zijn. De definities van aantasting en significantie van effecten (zie onderstaande tekstkaders) vormen het uitgangspunt voor het beoordelingskader.

Aantasting / effect

Elke beïnvloeding van een bepaald leefmilieu of een bepaalde diersoort, die in het licht van de beoogde beschermingsdoelstellingen van het SGR of VR/HR als negatief moet worden gekwalificeerd (naar uitspraak Rechtbank Leeuwarden in Idema *et al.*, 2000).

Significant effect / Aantasting wezenlijke kenmerken

De volgende tekst is afkomstig uit Steunpunt Natura 2000, 2007: "Een significant negatief effect is een wezenlijke verslechtering van de kwaliteit en/of vermindering van de omvang van een habitatype zoals bedoeld in het instandhoudingsdoel ten gevolge van menselijk handelen, afhankelijk van de staat van instandhouding en de trends en natuurlijke fluctuaties in omvang/kwaliteit van habitattypen dan wel in populatieomvang van soorten".

- Bij de behoudsdoelstellingen betekent de definitie dat er geen 'wezenlijke' vermindering van kwaliteit, oppervlakte, populatie of leefgebied mag plaatsvinden, al dan niet na toepassing van mitigerende maatregelen. Echter, niet elke vermindering is significant: Wat in het ene gebied als significant aangeduid wordt, betekent niet per definitie ook in een ander gebied significant: "het verlies van 100 m² habitat kan significant zijn in het geval van een kleine standplaats van zeldzame orchideeën, maar onbeduidend in het geval van een uitgestrekt steppegebied" (citaat Handleiding 'Beheer van Natura 2000-gebieden' van de Europese Commissie).

Tevens staat in sommige aanwijzingsbesluiten een 'ten gunste van'-omschrijving: enige afname ten gunste van een verbetering van een bepaalde soort of habitat kan geaccepteerd worden. Bij de hersteldoelstellingen betekent de definitie dat de realisatie op termijn van de verbeterings- of uitbreidingsdoelstelling niet in gevaar mag komen.

- Bij toepassing van het begrip dient rekening gehouden te worden met trends en natuurlijke fluctuaties. De indicatoren voor verstoring en verslechtering worden genoemd in de Leidraad van de Europese Commissie (2000): Verslechtering van de kwaliteit van een habitat treedt op wanneer in een bepaald gebied de door dit habitat ingenomen oppervlakte afneemt of wanneer het met de specifieke structuur en functies die voor de instandhouding van het habitat op langere termijn noodzakelijk zijn, dan wel met de staat van instandhouding van de met dit habitat geassocieerde typische soorten, in dalende lijn gaat in vergelijking met de begintoestand. Verstoring van een soort in een gebied treedt op wanneer uit populatiedynamische gegevens betreffende de soort in dat gebied blijkt dat de soort het gevaar loopt, in vergelijking met de begintoestand, niet langer een levensvatbare component van het natuurlijke habitat te zullen blijven." Zie ook Steunpunt Natura 2000, 2010.

Aan het begrip „significant” moet een objectieve inhoud worden gegeven. Tegelijk moet de significantie van effecten worden vastgesteld in het licht van de specifieke bijzonderheden en milieukeurmerken van het beschermde gebied, waarbij vooral rekening moet worden gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied (EG, 2000. Beheer van Natura 2000-gebieden. De bepalingen van artikel 6 van de Habitatrictlijn).

Effecten zijn significant als deze:

1. effecten op een habitatype en/of soort plaatsvinden die in het gebied aanwezig is, maar (nog) niet aan de instandhoudingsdoelstelling voldoet;
2. effecten op habitatypes en/of soorten plaatsvinden die in het gebied aanwezig zijn en die door de verwachte effecten onder de instandhoudingsdoelstelling komt.

Omdat per soortgroep en per locatie specifieke omstandigheden gelden, is in deze toets geen eenduidig beoordelingskader gehanteerd. Per soortgroep beoordelen we aan de hand kwantitatieve en kwalitatieve beoordelingscriteria de mogelijke significantie van effecten. Uitgaande van effecten worden de volgende beoordelingscriteria gebruikt:

Voor habitatypes

- Areaal- en kwaliteitsverlies in relatie tot de totale oppervlakte en kwaliteit van de betreffende habitat in het betrokken Natura 2000-gebied en in relatie tot de instandhoudingsdoelstelling.
- De huidige staat van instandhouding.
- De instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende habitatype.
- Trend van kwantiteit en kwaliteit.
- Mogelijkheden voor herstel ter plaatse.

Voor broedvogels

- Verandering in het aantal broedparen en potentie als broedgebied ter plaatse van het projectgebied en verstoringszone in relatie tot de instandhoudingsdoelstellingen.
- Huidige staat van instandhouding van de populatie.
- Uitwijkmogelijkheden om te broeden.

Voor niet-broedvogels

- Verandering in het aantal aanwezige vogels in het invloedsgebied in relatie tot het aantal aanwezige vogels in het Natura 2000-gebied en in relatie tot de instandhoudingsdoelstelling van het betrokken Natura 2000-gebied.
- Huidige staat van instandhouding van de populatie.
- Uitwijkmogelijkheden voor alternatieve leefgebieden.
- Ontwikkeling (trend) van de populaties.

Voor overige soorten

- Verandering in de aanwezigheid van de soort langs het projectgebied in relatie tot aanwezigheid in het Natura 2000-gebied (aantal groeiplaatsen/leefgebieden) en in relatie tot de instandhoudingsdoelstelling van het Natura 2000-gebied.
- Huidige staat van instandhouding van de populatie.
- Invloed van het verlies/de aantasting van de groeiplaats of het leefgebied op de populatie in het Natura 2000-gebied en in Nederland.
- Mogelijkheden voor natuurlijk herstel van de populatie.
- Ontwikkeling (trend) van de populaties (zowel in het Natura 2000-gebied als landelijk).

Hierbij opgemerkt dat de bovengenoemde beoordeling enkel plaatsvindt als ook daadwerkelijk sprake is van effecten op de habitattypen/-soorten.

Mogelijke effecten

In het navolgende identificeren wij welke mogelijke typen effecten in beginsel als gevolg van het voorgenomen ontwikkeling optreden. In eerste instantie worden de mogelijke effecten afgebakend. Daarnaast beschrijven wij de gevoeligheid van aanwezige natuurwaarden en de aanwezigheid van relevante habitattypen en -soorten in de invloedszone. Hieronder staan de uitgangspunten voor de toetsing. Als gevolg van de ontwikkeling zijn mogelijk tijdelijke en permanente effecten voorzien. Zowel tijdelijke als permanente effecten hangen samen met geluidsemisatie, trilling, beweging, verlichting en emissies van eutrofiërende en verzurende stoffen.

Tijdelijke effecten

Geluidsverstoring

De werkzaamheden leiden tot een tijdelijke verandering van geluidsverstoring voor de omgeving. De werkzaamheden zijn echter voorzien in het gebied dat in de huidige situatie wordt gebruikt en sprake is van veel verkeer. De verwachting is dat het geluidsniveau van de werkzaamheden in grote lijn vergelijkbaar is met het huidige niveau. Bovendien liggen de Natura 2000-gebieden op zo'n grote afstand dat effect van geluid kan worden uitgesloten.

En hoewel het geluidsniveau van werkzaamheden mogelijk tijdelijk hoger ligt dan het huidige gebruik, is gezien de huidige mate van verstoring (zowel in de Natura 2000-gebieden als het Beschermd Natuurmonument Hoge Fronten) de kans klein dat verstoringgevoelige, kwalificerende soorten in de directe omgeving van het projectgebied voorkomen.

Een verstorend effect van de tijdelijke verandering van geluidsemisatie is uitgesloten. Significant negatieve effecten zijn daarmee ook uitgesloten.

Verstoring door trilling

Verstorende effecten als gevolg van trilling zijn uitgesloten, gezien de afstanden van de Natura 2000-gebieden en het Beschermd Natuurmonument Hoge Fronten tot de ontwikkeling. Effecten en daarmee significant negatieve effecten zijn daarmee uitgesloten.

Visuele verstoring (beweging)

In de huidige situatie vinden bewegingen plaats in het gebied. De werkzaamheden leiden tot een tijdelijke verandering van beweging. Gezien de huidige mate van visuele verstoring als gevolg van beweging en de grote afstand is de kans klein dat verstoringgevoelige, kwalificerende soorten in de directe omgeving van het projectgebied voorkomen.

Als dergelijke natuurwaarden wel voorkomen, is gewenning opgetreden van de huidige activiteiten. Het effect van de tijdelijke verandering van visuele verstoring is uitgesloten. Significant negatieve effecten zijn daarmee uitgesloten.

Verlichtingsverstoring

In de huidige situatie is al veel verlichting aanwezig. Ook tijdens de werkzaamheden zijn delen van het projectgebied verlicht. De werkzaamheden leiden tot een tijdelijke verandering van verlichting ter plaatse van werkzaamheden, maar deze verlichting blijft in het huidige reeds verlichte gebied.

Gezien de huidige mate van verlichtingsverstoring is de kans klein dat verstoringgevoelige, kwalificerende soorten in de directe omgeving van het projectgebied voorkomen. Als dergelijke natuurwaarden wel voorkomen, is gewenning opgetreden van de huidige activiteiten.

De veranderingen van verlichting als gevolg van werkzaamheden zijn gering en tijdelijk en in reeds verlicht gebied. Negatieve effecten en daarmee significant negatieve effecten zijn uitgesloten.

Vermesting en verzuring

Het gebruik van materieel leidt tot een veranderende depositie van stikstof. Depositie van stikstof heeft effecten op stikstofgevoelige planten en habitattypen, in het bijzonder in een overbelaste situatie.

In het verleden heeft ARCADIS proefberekeningen uitgevoerd naar de uitstoot van stikstof door verkeer tijdens werkzaamheden (op het Rammegors). Uit een proefberekening door een milieudeskundige van ARCADIS kwam dat 500 vrachtwagens per etmaal, rijdend met een snelheid van 80 km/uur in open gebied een toename van circa 0,04 mol/ha/jr tot gevolg hebben binnen 1 km afstand. Gezien de afstand zal er in alle gebieden geen effect zijn. De Grensmaas is daarbij niet aangewezen voor gevoelige habitattypen (zie later). Dit is slechts een indicatie gebaseerd op expert judgement, maar het geeft wel aan dat voor bronnen laag bij de grond de toename van stikstofdepositie op grotere afstand gering is.

De toename als gevolg van werkverkeer is tijdelijk en niet structureel, naar verwachting ligt de tijdelijke toename van stikstofdepositie onder de 0,04 mol/ha/jr. Een dergelijke geringe toename is niet meetbaar.

Gezien de huidige aanwezigheid van verkeer (emissie van stikstof) is de tijdelijke toename van stikstof door werkzaamheden verwaarloosbaar. Effecten en daarmee significant negatieve effecten zijn uitgesloten.

Permanente effecten

Geluidsverstoring

De permanente veranderingen omvatten een verandering in de gedragingen van verkeer als gevolg van verkeer aantrekkende werking en een verandering van de verkeersstroom. Dit leidt mogelijk tot veranderingen in geluidscontouren en daarmee tot geluidsverstoring. Gezien de grote afstand tot de Natura 2000-gebieden kan het effect van geluid worden uitgesloten. Dit ook gezien de ligging van de ontwikkeling in stedelijk gebied waar nu al een veel geluid aanwezig is.

Een verstorend effect van geluidsemissie is uitgesloten. Significant negatieve effecten zijn daarmee ook uitgesloten. Aangezien de Hoge Fronten vlakbij het initiatief gelegen is, zijn door Goudappel berekeningen uitgevoerd (zie bijlage 2). Uit deze berekeningen blijkt dat er op de Hoge Fronten geen toename is van geluid als het gevolg van de ontwikkeling. Er is in het gebied zelfs een kleine afname van de huidige geluidsbelasting. Binnen de Hoge Fronten zijn vooral broedvogels gevoelig voor geluidsverstoring. Bij een geluidsbelasting van meer dan 47 dB (in besloten landschappen) is sprake van kwaliteitsafname van het broedbiotoop. Dit geluidsniveau is maatgevend voor verstoringseffecten. In de plansituatie neemt het geluidsarme areaal (< 47 dB) toe van 76% naar 78% van het totale oppervlak. Dit is voornamelijk het gevolg van de verschuiving van de verkeersstromen. Er is op de wegen die direct langs de Hoge Fronten lopen (Cabergerweg, Satensingel) een aanzienlijke afname van verkeer, waardoor ook de geluidsbelasting op het gebied als gevolg van het verkeer per saldo afneemt. De wezenlijke kenmerken van het Beschermd Natuurmonument worden derhalve niet aangetast. Effecten en daarmee significant negatieve effecten zijn uitgesloten.

Visuele verstoring (beweging)

In de huidige situatie vinden al veel bewegingen plaats. De aanpassingen leiden tot permanente veranderingen van de verkeersstromen, maar de bewegingen blijven plaatsvinden op de wegen. Gezien de huidige mate van visuele verstoring als gevolg van beweging is de kans klein dat verstoringsgevoelige, kwalificerende soorten in de directe omgeving van het projectgebied voorkomen. Als dergelijke natuurwaarden wel aanwezig zijn, is gewenning opgetreden en leidt een verandering van bewegingen op de wegen niet tot een verstoring van soorten. Een effect en daarmee een significant negatief effect is uitgesloten.

Verlichtingsverstoring

De ontwikkeling leidt tot een verandering van verlichting en de daarmee samenhangende verstoring. Uitstraling op het Natura 2000-gebied heeft mogelijk een negatief effect op kwalificerende vogelsoorten. Gezien de huidige mate van verlichting in het projectgebied en de omgeving, zijn effecten als gevolg van een verandering van verlichting bij voorbaat uitgesloten. Daarmee zijn significant negatieve effecten ook uitgesloten. Dit geldt ook voor de Grensmaas en de Hoge Fronten. Hoewel de grenzen van het Natura 2000-gebied en het Beschermd Natuurmonument dicht bij de ontwikkeling ligt (respectievelijk 900 m en 100m op dichtste bij gelegen deel), liggen deze gebieden reeds in verlicht gebied. In de huidige situatie is reeds sprake van een verlichte situatie. Dit betekent dat natuurwaarden die gevoelig zijn voor verlichting niet te verwachten zijn in dit deel van het Natura 2000-gebied en Beschermd Natuurmonument. Indien deze waarden wel aanwezig zijn, zijn deze ongevoelig voor verlichting. De mogelijke geringe toename leidt in dat geval echter niet tot verstoring, gezien in de huidige situatie ook verlichting van de weg aanwezig is. Een effect en daarmee een significant negatief effect is uitgesloten.

Verzuring en vermesting (stikstofdepositie)

Een toename van stikstofdepositie leidt mogelijk tot effecten op stikstofgevoelige habitattypen en soorten. Activiteiten rond de ontwikkeling leiden mogelijk tot een structurele toename van stikstof, in tegenstelling tot de werkzaamheden, die leiden tot een tijdelijke verandering. Het verkeer stoot uitlaatgassen uit. Hierbij zitten ook verbindingen met stikstof.

Verbindingen met stikstof slaan neer in de natuurgebieden en cumulatie van stikstof leidt tot verzuring en vermisting van ecosystemen, zie het volgende tekstkader. Iedere toename van stikstofdepositie draagt bij aan deze cumulatie van stikstof.

De ontwikkeling leidt tot een verandering in verkeer. Als gevolg van een verandering van wegverkeer, verandert ook de depositie door uitgestoten gassen. Het gaat hierbij om een permanente verandering van de stikstofdepositie. Daar waar de stikstofdepositie toeneemt, gaat het echter om zeer kleine (te verwaarlozen) hoeveelheden. Effecten als gevolg van uitstoot zijn uitgesloten. Voor het Beschermd natuurmonument Hoge Fronten verbetert de situatie zelfs aanzienlijk. Aangezien het verkeer in de directe omgeving als gevolg van de ontwikkeling afneemt is er per saldo zelfs een aanzienlijke afname van de stikstofdepositie op het gebied. Voor de ontwikkeling is er, zoals hierboven aangegeven, geen effect van een toename van de stikstofdepositie als gevolg van een toename en verplaatsing van verkeer. Deze conclusie wordt in het navolgende voor de vijf eerder genoemde Natura 2000-gebieden en het Beschermd Natuurmonument Hoge Fronten nader onderbouwd.

Effecten van stikstofdepositie

Stikstof is een essentiële voedingsstof voor planten. In natuurgebieden wordt de plantengroei normaal gesproken beperkt door stikstof. Hierdoor zijn voor soorten van schrale condities (die zeldzamer zijn dan voedselrijke condities) groeiplaatsen aanwezig in natuurgebieden. Stikstof neemt in deze gebieden echter toe als gevolg van stikstofdepositie, dit leidt tot vermisting.

Dit heeft tot gevolg dat snelgroeiende stikstof minnende planten de concurrentiestrijd winnen van de zeldzame (gewenste) plantensoorten van schrale omstandigheden.

De verandering in concurrentie ligt voor verzuring anders. Daar waar bij vermisting sommige soorten sneller van stikstof kunnen profiteren, gaat het bij verzuring om tolerantie voor verzuring.

Sommige planten kunnen verzuring beter verdragen dan andere soorten. Onder verzuring wordt ook het verlies aan buffercapaciteit voor zuur gerekend. Dit is de capaciteit van de bodem of baserijk grondwater om de toevoer van verzurende stoffen te neutraliseren. Zolang de bodem nog voldoende buffercapaciteit bezit, ondervinden planten geen hinder van verzuring (Planbureau voor de Leefomgeving, 2008).

Het veranderen van de vegetaties heeft mogelijk effect op voorkomende soorten, die afhankelijk zijn van de vegetatiesamenstelling. Dergelijke veranderingen leiden tot een kwaliteitsverlies of zelfs het verdwijnen van aanwezige habitattypen.

Effecten van stikstofdepositie

Om mogelijke effecten van stikstofdepositie inzichtelijk te maken, zijn berekeningen uitgevoerd. De berekeningen zijn gemaakt met OPS-Pro versie 4.3.12, januari 2011 van het RIVM/PBL, zie het tekstkader "OPS-model". Dit model heeft al verschillende juridische toetsingen doorstaan waarbij de veranderingen van stikstofdepositie centraal stonden.

OPS-Model

Het OPS-model is een analytisch model dat voor de lokale schaal gebruik maakt van de Gaussische dispersieformule.

Voor transport over grote afstand werkt het model als een trajectoriemodel en bij tussenliggende situaties als een combinatie van beide. Op deze manier kunnen bijdragen van lokale, regionale en buitenlandse bronnen in één berekening worden gecombineerd, waardoor het mogelijk is om uitkomsten direct met metingen te vergelijken.

Het model wordt gedreven door actuele meteorologische waarnemingen en is statistisch in de zin dat voorkomende verspreidingsituaties vooraf in een preprocessor worden verdeeld over een aantal klassen (transportrichting, atmosferische stabiliteit, transportschaal) waarbij de bijbehorende verspreidingsparameters worden bepaald aan de hand van de eigenschappen van alle trajectoriën die binnen de klasse vallen. Een jaargemiddelde concentratie of depositie wordt bepaald door het doorrekenen van alle klassen en door weging achteraf met de frequentie van voorkomen.

De gehanteerde verkeerscijfers zijn geleverd door Goudappel Coffeng.
De geleverde situaties zijn: 2007, 2030 autonoom en 2030 plan.

In onderstaande tabel is weergegeven hoe de geleverde cijfers zijn omgerekend naar de benodigde jaren/varianten.

Variant (doorgerekend)	Geleverd	Omrekening
Huidige situatie 2012	2007	Eenmalige ophoging van 2007 met 3% groeifactor
Plan 2019 (inclusief AO)	2030 Plan	2030 plan terug gerekend met 1% per jaar naar 2019
Plan 2029 (inclusief AO)	2030 Plan	2030 plan gehanteerd voor 2029 (worst case)
AO 2019 (zonder plan)	2030 Autonoom	2030 autonoom terug gerekend met 1% per jaar naar 2019
AO 2029 (zonder plan)	2030 Autonoom	2030 AO gehanteerde voor 2029 (worst case)

Voor de emissies van het verkeer is uitgegaan van de emissiefactoren voor snelwegen en niet-snelwegen, zoals gepubliceerd in maart 2012 door het ministerie van I&M. De immissieresultaten zijn berekend op een raster van 100 bij 100 meter binnen de nabijgelegen Natura 2000-gebieden in Nederland en België.

Om de effecten in beeld te brengen, is getoetst aan artikel 19j (Natura 2000) en 16 (Beschermd Natuurmonument) van de Natuurbeschermingswet 1998. Hierbij worden de effecten in beeld gebracht voor de situatie één jaar na realisatie (2019) en tien jaar na realisatie (2029). Daarbij wordt in eerste instantie getoetst aan de huidige situatie (jaar vaststelling bestemmingsplan).

Onderstaande tabel geeft de stikstofgevoeligheid voor de habitattypen in de betrokken Natura 2000-gebieden aan de hand van de kritische depositiewaarden uit Van Dobben & Van Hinsberg, 2008. Het grootste deel van de aanwezige habitattypen in de gebieden is gevoelig voor een verhoogde depositie van stikstof. Dit geldt niet voor de habitattypen in het Natura 2000-gebied Grensmaas. Deze zijn niet gevoelig. In de eerste kolom zijn de zogenaamde kritische depositiewaarden gegeven voor de verschillende habitattypen.

Hoeveel stikstof een bepaalde vegetatie aan kan, wordt uitgedrukt met het gebruik kritische depositiewaarde (KDW) of Critical Load (CL). De term "critical load" wordt in de milieuwetenschappen gedefinieerd als: *'een kwantitatieve schatting op basis van de best beschikbare kennis van de belasting door één of meer verontreinigingen waar beneden geen significante schadelijke gevolgen optreden bij specifieke gevoelige elementen van het milieu'* (Langan & Hornung, 1992).

Van Dobben en Van Hinsberg (2008) hebben voor alle Natura 2000-habitattypen, waarvoor in Nederland instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd, een kritische depositiewaarde (KDW) bepaald. Dit rapport is vastgesteld na beoordeling door een internationale reviewcommissie. In het rapport wordt de kritische depositie als volgt gedefinieerd: *‘de grens waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitatype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermistende invloed van de atmosferische stikstofdepositie’*. Deze definitie komt overeen met de internationaal gebruikte definiëring van het begrip “critical load”. De kritische depositiewaarde verschilt dus van habitatype tot habitatype.

Habitattypen	Kritische depositiewaarde	Grensmaas	Geuldal	Bemelerberg & Schiepersdal	Savelsbos	Sint Pietersberg & Jekersdal
H3260A	>2.400		X			X
H3260B	>2.400	X				
H3270	>2.400	X				
*H6110	1.440		X	X	X	X
*H6130	1.400		X			
*H6210	1.510		X	X	X	X
*H6230	830		X	X	X	X
H6430A	>2.400	X				
H6430C	1.870		X		X	
H6510A	1.400		X	X		X
H7150	1.600		X			
H7220	<2.400?		X			
H7230	1.100		X			
H9110	1.400		X			
H9120	1.400		X		X	
H9160B	1.400		X	X	X	X
H91E0A	2.410	X				
*H91E0C	1.860		X			

Rood = zeer gevoelig, oranje = gevoelig, groen = minder/niet gevoelig

In onderstaande tabel staan de huidige achtergronddepositiewaarden gegeven voor de gebieden (in mol N/ha/jr). Met uitzondering van de grensmaas is de achtergronddepositie voor de meeste habitattypen hoger dan de bijbehorende kritische depositiewaarden. Elke toename van de stikstofdepositie op deze habitattypen leidt mogelijk tot een (significant) effect.

	2010	2030
Grensmaas	1.200-2.160	906-1.550
Sint Pietersberg & Jekerdal	1.300-2.030	965-1.690
Bemelerberg & Schiepersberg	1.440-1.630	1.150-1.350

In de navolgende tabel staan de resultaten van de berekeningen van de stikstofdepositie weergegeven. De figuren van de berekeningen zijn opgenomen in bijlage 1.

Toe- en afname van de stikstofdepositie (mol/ha/jr); HS=huidige situatie (2012) en AO=Autonome ontwikkeling.

Gebied	Plan 2019-HS	Plan 2019-AO 2019	Plan 2029-HS	Plan 2029-AO 2029
Grensmaas	-2 tot -15	<0 tot 0,5	-5 tot > -15	<0,5 tot 1
Sint Pietersberg en Jekerdal	-2 tot -10	<0 tot 0,5	-2 tot -10	<0,5
Bemelerbeg & Schiepersberg	0 tot -10	<0,5	-2 tot -15	<0,5
Savelsbos	0 tot -5	<0,5	-2 tot -10	<0,5
Geuldal	-2 tot -15	<0,5 tot 1	-5 tot >-15	<0,5 tot 1
Hoge Fronten	-38 tot -90	-52 tot -111	-7 tot -34	-5 tot -22

In de tabel en de figuren is te zien dat er bij een vergelijking met de huidige situatie er overal een afname is van de stikstofdepositie op de gebieden. Dit is mede het gevolg van het feit dat in de toekomst er schonere motoren zijn (en een daarmee gepaard gaande lagere emissie van stikstof). Daarnaast speelt (met name op de Hoge Fronten) een verschuiving van de verkeersstromen een rol. De verkeersstromen in de directe nabijheid van de Hoge Fronten zullen namelijk substantieel afnemen en hiermee ook de stikstofdepositie op dit gebied.

Om inzicht te bieden in het effect van het plan op de toekomstige afname is ook een vergelijking gemaakt met de autonome ontwikkeling. Ook hier blijkt dat er bij de Hoge Fronten als gevolg van de verschuiving van de verkeersstromen er een grote afname is van de stikstofdepositie op dit Beschermd Natuurmonument. Negatieve effecten en daarmee significant negatieve effecten op de Hoge Fronten kunnen daarmee zondermeer worden uitgesloten.

In alle Natura 2000-gebieden is het verschil van stikstofdepositie met de autonome ontwikkeling < 1.0 mol/ha/jr. In de meeste gebieden ligt deze waarde zelfs dicht bij 0.

De onbetrouwbaarheid van het model neemt daarbij ook toe met de afstand. De functie waarmee de depositie berekend wordt, is namelijk asymptotisch: de uitkomst nadert op grote afstand van de bron aan 0, maar zal nooit 0 worden.

Een dergelijk kleine toename is ten opzichte van de kritische depositiewaarde en de achtergronddepositie verwaarloosbaar en zal niet leiden tot enige merkbare of meetbare verandering in de kwaliteit of oppervlakte van het habitatype.

De berekende toename is tevens kleiner dan de modelonzekerheid en is ook ten opzichte van de jaarlijkse fluctuaties van de achtergronddepositie (als gevolg van van jaar tot jaar wisselende meteorologische omstandigheden, deze kan wel 100 mol/ha/jr bedragen) verwaarloosbaar. Op basis van het bovenstaande wordt geconcludeerd dat de verminderde afname van < 1 mol niet kan leiden tot een effect op de kwaliteit of oppervlakte van de habitattypen in de nabijgelegen gebieden en dat daarmee zijn significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstelling uitgesloten.

De natuurlijke kenmerken worden niet aangetast.

We spreken hier nadrukkelijk van een verminderde afname aangezien er in de autonome ontwikkeling sprake is van een dalende trend van de stikstofdepositie.

Een verminderde afname van < 1 mol/ha/jr zal op geen enkele manier leiden tot een significant effect. Dit zal in het onderstaande nog kort worden toegelicht.

De ecologische betekenis van 1 mol/ha/jr.

De hoeveelheid van 1,0 mol N/(ha*jr) heeft zelf geen ecologische betekenis voor een vegetatie. Deze hoeveelheid komt overeen met 14 gram per hectare. Bij kleine planten met een wortelstelsel van 10 x 10 cm komt dit overeen met 14 µg ($1,4 \cdot 10^{-5}$ gram) per plant. Planten met een dergelijke omvang hebben gedurende het groeiseizoen voor hun groei en onderhoud een stikstofbehoefte van circa 0,2 gram stikstof per gram nieuw plantenmateriaal; voor een plant van 10 gram is dit dus circa 2 gram stikstof. De hoeveelheid van 14 µg is plantenfysiologisch dus volstrekt irrelevant. Een significant negatief effect van een depositie van 1,0 mol stikstof per ha per jaar kan met zekerheid voor alle voorkomende stikstofgevoelige habitattypen worden uitgesloten.

In de meeste habitattypen functioneert een stikstofkringloop waarin veel grotere hoeveelheden stikstof circuleren, veelal duizenden kilo's per ha. In de duinen van Schiermonnikoog en Ameland werden bij metingen in de bovenste 30 cm van de bodem hoeveelheden in de orde van 125.000 tot 450.000 mol stikstof per ha aangetroffen.

Hieruit kan de conclusie worden getrokken dat hoeveelheden van 1,0 mol N*(ha/jr) in deze stikstofkringlopen ecologisch geen betekenis hebben.

Onverstoorde, natuurlijke achtergronddeposities liggen in de orde van 1 – 5 kg stikstof per ha per jaar, overeenkomend met 71 – 357 mol N*(ha/jr) (ARCADIS 2011). Bij deze hoeveelheden kan met zekerheid worden vastgesteld dat een significant negatief effect van 1,0 mol N*(ha/jr) niet zal optreden.

1,0 mol N*(ha/jr) komt overeen met 1,4% van de laagste hoeveelheid natuurlijke (niet door de mens beïnvloedde) achtergronddepositie. Deze achtergronddepositie is overigens bovendien nog veel lager dan de kritische depositiewaarde van het meest kritische habitatype.

Relatie tussen 1,0 mol N/ha/jr en stikstofgevoeligheid

Voor de effectgrens voor de verzuring en/of vermisting van een habitattype wordt doorgaans de kritische depositiewaarde (KDW) gehanteerd. De kritische depositiewaarde van de diverse habitattypen wordt periodiek geëvalueerd en bijgesteld aan de hand van de meest recente wetenschappelijke inzichten. De kritische depositiewaarden van de (voor dit project relevante) gevoelige habitattypen variëren van 830 tot 1860 mol N/(ha*jr).

Het meest kritische habitattype heeft een KDW van 830 mol N/(ha*jr). De waarde van 1,0 mol N/(ha*jr) komt overeen met 0,12% van deze kritische depositiewaarden en ten opzichte van deze KDW een te verwaarlozen hoeveelheid. Mede gezien hetgeen in de voorgaande paragraaf is beschreven, is vast te stellen dat een dergelijk kleine toename van stikstofdepositie nooit tot een significant negatief effect op de habitats kan leiden. Van de andere habitattypen ligt de KDW hoger dan 830 mol N/(ha*jr). Hiervoor geldt de bovenstaande redenering in nog sterkere mate, omdat 1,0 mol N/(ha*jr) een nog kleiner deel is van de hogere KDW's.

Verdere overwegingen

Naast bovenstaande argumenten die met wetenschappelijke zekerheid significant negatieve effecten uitsluiten, is er ook een aantal aanvullende argumenten die een hoeveelheid van 1,0 mol N/(ha*jr) sterk relativiseren:

- 1,0 mol N/(ha*jr) is slechts een te verwaarlozen hoeveelheid ten opzichte van de heersende achtergronddepositie, boven zee ligt deze rond de 400 mol N/(ha*jr), boven land ligt deze in het grootste deel van Nederland boven de 1000 mol N/(ha*jr).
- 1,0 mol N/(ha*jr) is te gering om proefondervindelijk te kunnen aantonen met meetapparatuur.
- 1,0 mol N/(ha*jr) valt binnen de onzekerheidsmarge van de toegepaste modellen (ARCADIS, 2008).
- In Duitsland worden de berekeningen ook afgekapt met als argument dat bij zeer lage berekende deposities de modellen onvoldoende betrouwbaar zijn en effecten op voorhand met zekerheid kunnen worden uitgesloten.

Daarbij worden de modelberekeningen afgekapt op 100 gram N/(Ha*jr), wat overeen komt met ruim 7 mol. Binnen het aldus bepaalde effectgebied wordt –onder voorwaarden- vervolgens alleen een effectbeoordeling uitgevoerd als de depositie als gevolg van het project meer dan 3% van de KDW bedraagt. Bij het meest stikstofgevoelige habitattype (de hoogvenen) is dit nog altijd 12 mol N/(ha*jr).

De werkwijze is wetenschappelijk onderbouwd in Kieler Institut für Landschaftsökologie (2008).

- Generiek beleid en technologische ontwikkelingen zorgen dat de depositie van stikstof vanaf de jaren '90 van de vorige eeuw een dalende trend vertoont van aanzienlijk meer dan 0,51 mol N/(ha*jr) (ARCADIS, 2008). Hoewel de laatste jaren een stagnatie is waargenomen, is de verwachting dat de achtergronddepositie verder zal dalen voor Natura 2000-gebieden door onder andere de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS).

Op grond hiervan kunnen negatieve effecten op de kwaliteit van habitats of habitats van soorten bij een depositie als gevolg van een project van < 1,0 mol N/(ha*jr) of minder geheel worden uitgesloten. Daarmee worden ook significant negatieve effecten uitgesloten.

Conclusie

De ontwikkeling leidt op geen enkele wijze tot een effect op de kwaliteit of oppervlakte van de habitattypen in de nabijgelegen gebieden. De natuurlijke kenmerken worden op geen enkele wijze aangetast. Daarmee zijn significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden uitgesloten. Dit geldt logischerwijs ook voor de verder weg gelegen Natura 2000-gebieden. Voor het direct aan de ontwikkeling grenzende Beschermd Natuurmonument Hoge Fronten is aantasting van de wezenlijke kenmerken van het gebied uitgesloten en daarmee zijn significant negatieve effecten uitgesloten.

Bronnen

- Dobben, H.F. van & A. van Hinsberg, 2008. *Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op de habitattypen en Natura 2000-gebieden*. Alterra-rapport 1654. Alterra, Wageningen.
- Langan, S.J. & M. Hornung, 1992. *An application and review of the critical load concept to the soils of northern England*. *Environmental Pollution* 77: pp. 205-210.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005. *Algemene handreiking Natuurbeschermingswet 1998*. Den Haag.

Bijlage 1: Berekeningen Stikstofdepositie

Figuur 1: Verschil Stikstofdepositie plan 2019 t.o.v. huidige situatie (Natura 2000)

Figuur 2: Verschil Stikstofdepositie plan 2029 t.o.v. huidige situatie (Natura 2000)

Figuur 3: Verschil Stikstofdepositie plan 2019 t.o.v. autonome ontwikkeling 2019 (Natura 2000)

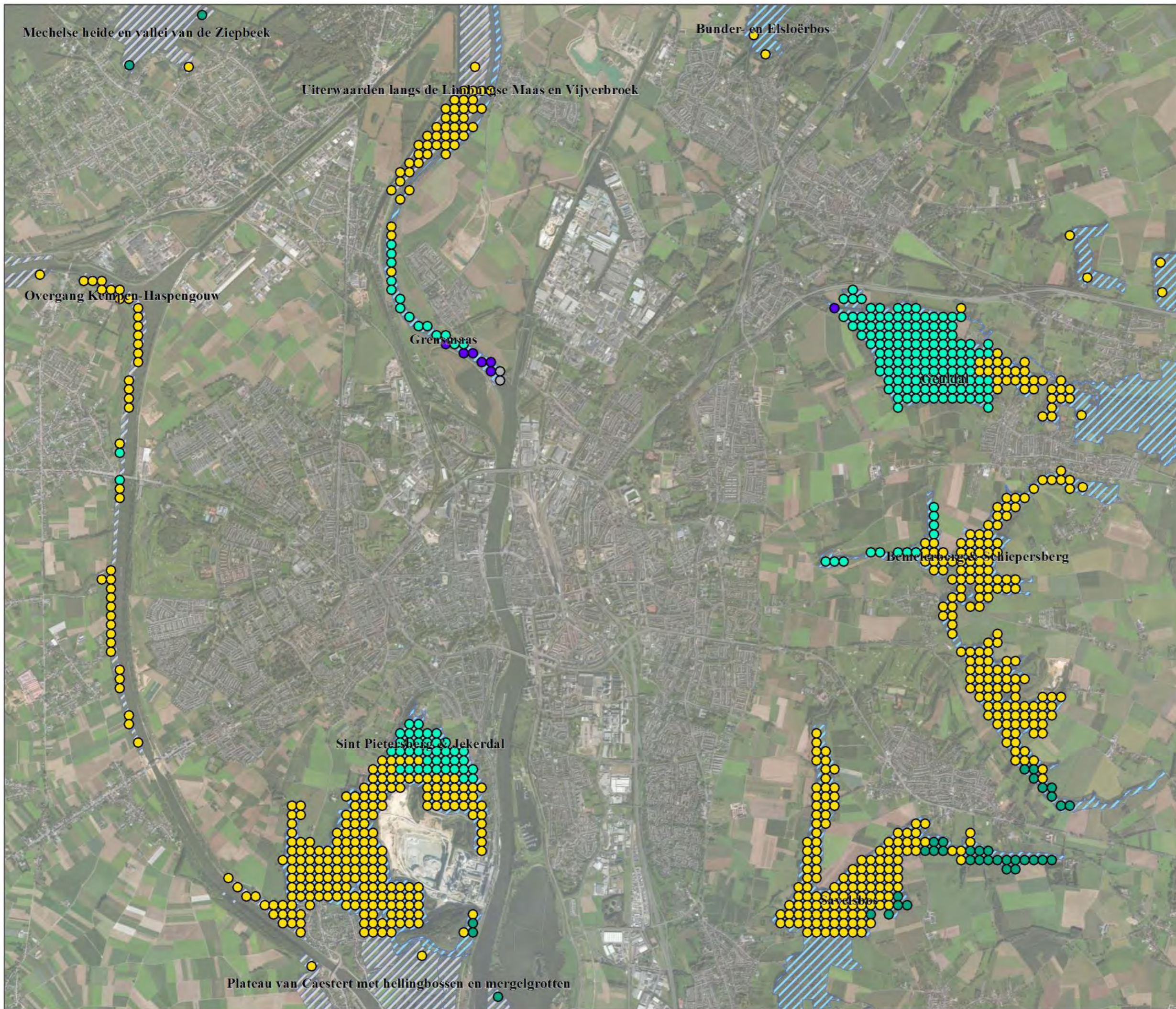
Figuur 4: Verschil Stikstofdepositie 2029 t.o.v. autonome ontwikkeling 2029 (Natura 2000)

Figuur 5: Verschil Stikstofdepositie plan 2019 t.o.v. huidige situatie (Hoge Fronten)

Figuur 6: Verschil Stikstofdepositie plan 2029 t.o.v. huidige situatie (Hoge Fronten)

Figuur 7: Verschil Stikstofdepositie plan 2019 t.o.v. autonome ontwikkeling 2019 (Hoge Fronten)

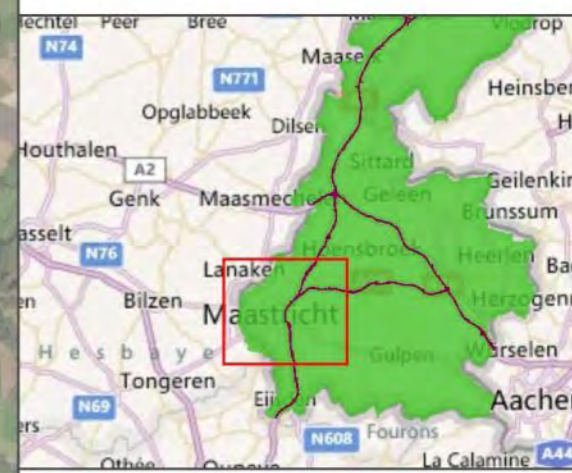
Figuur 8: Verschil Stikstofdepositie 2029 t.o.v. autonome ontwikkeling 2029 (Hoge Fronten)

Bestemmingsplan Noorderbrug e.o. Stikstofdepositie

Legend

- Plan 2019 minus HS 2012
- N-totaal [mol/(ha*jr)]
- < -15
 - -15 tot -10
 - -10 tot -5
 - -5 tot -2
 - -2 tot 0 (komt niet voor)
 - ▨ Belgische Natuurgebieden
 - ▨ Nederlandse Natura 2000 gebieden

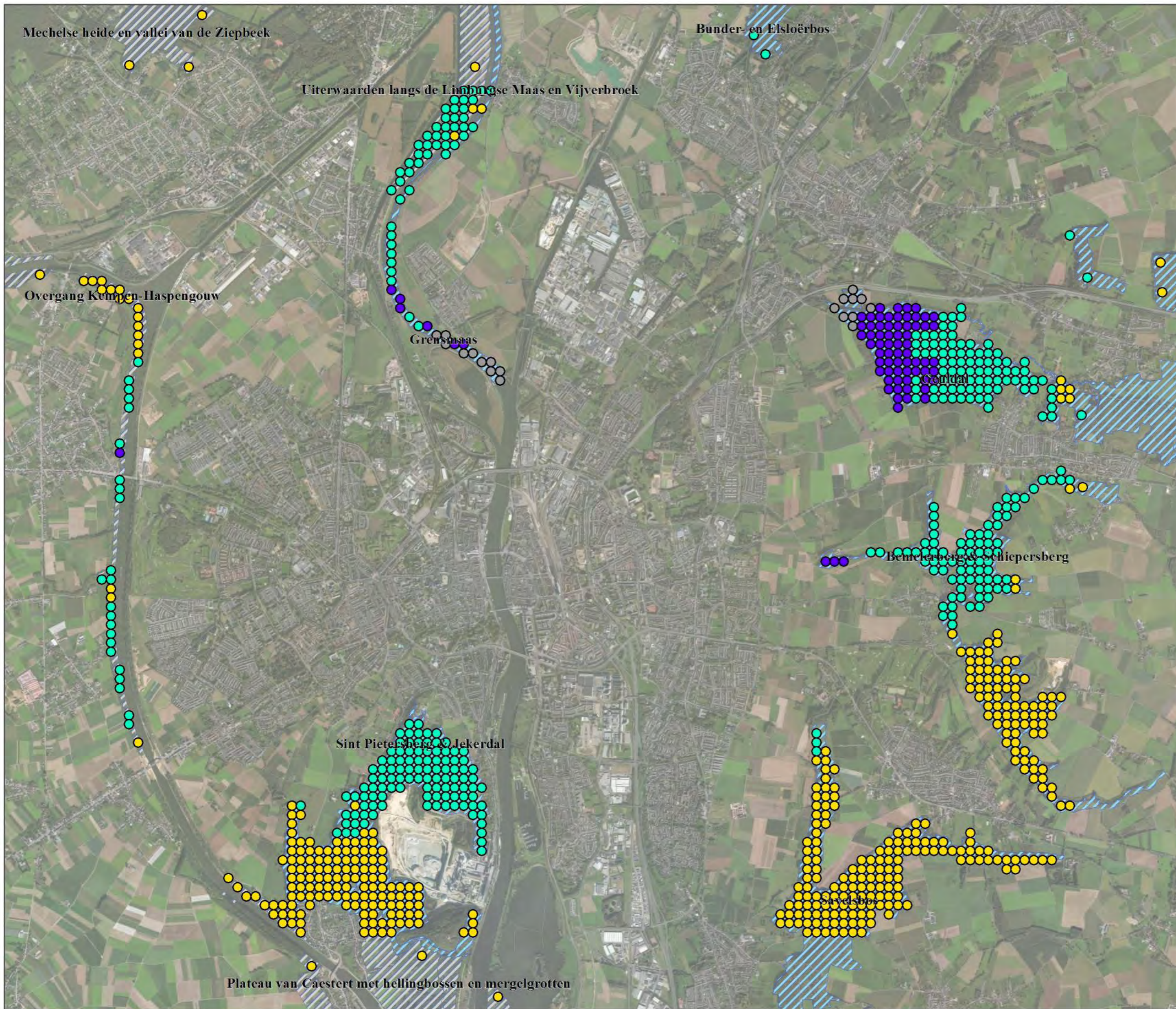

opdrachtgever: Gemeente Maastricht

ARCADIS
Infrastructuur - Water - Milieu - Gebouwen

datum: 9-5-2012 N B02043.000178
 schaal (A3): 1:40_000

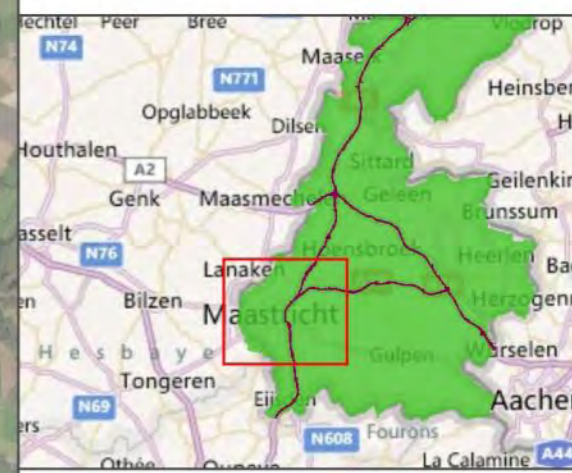
0 2000 m J.A.

Bestemmingsplan Noorderbrug e.o. Stikstofdepositie

Legend

- Plan 2029 minus HS 2012
- N-totaal [mol/(ha*jr)]
- < -15
 - -15 tot -10
 - -10 tot -5
 - -5 tot -2
 - -2 tot 0 (komt niet voor)
 - ▨ Belgische Natuurgebieden
 - ▨ Nederlandse Natura 2000 gebieden

opdrachtgever:
Gemeente Maastricht

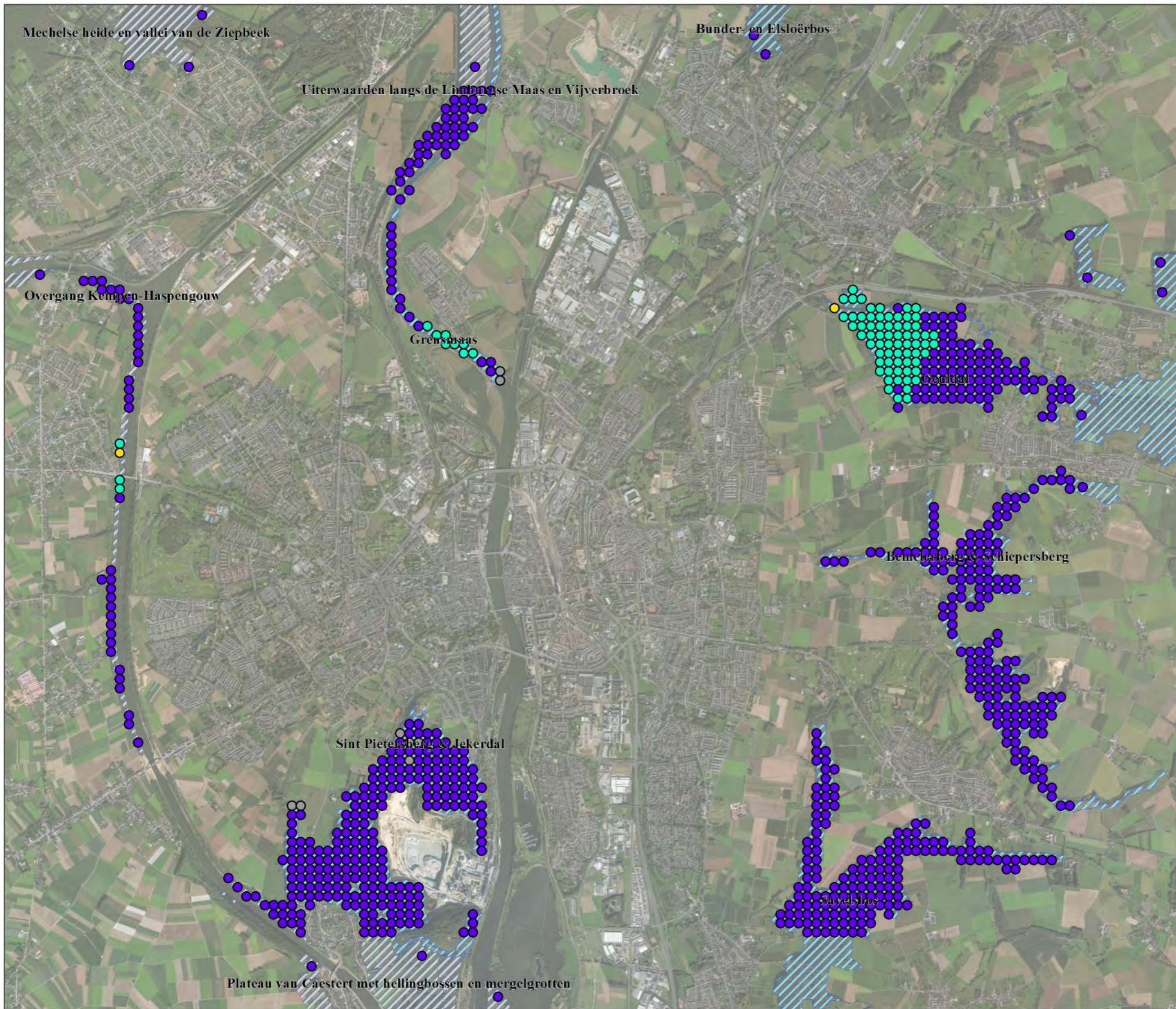

Infrastructuur - Water - Milieu - Gebouwen

datum: 9-5-2012 N B02043.000178
 schaal (A3): 1:40_000

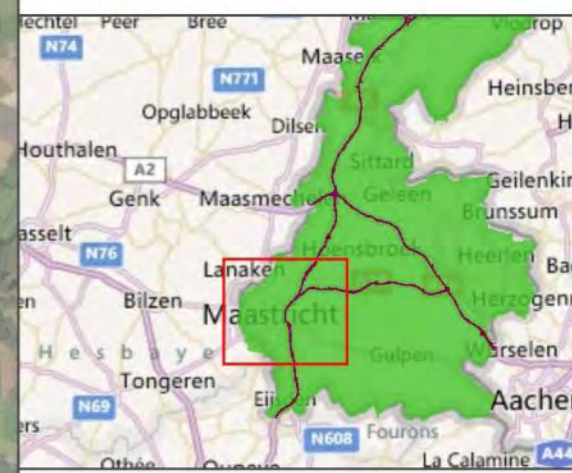
0 2000 m J.A.

Bestemmingsplan Noorderbrug e.o. Stikstofdepositie

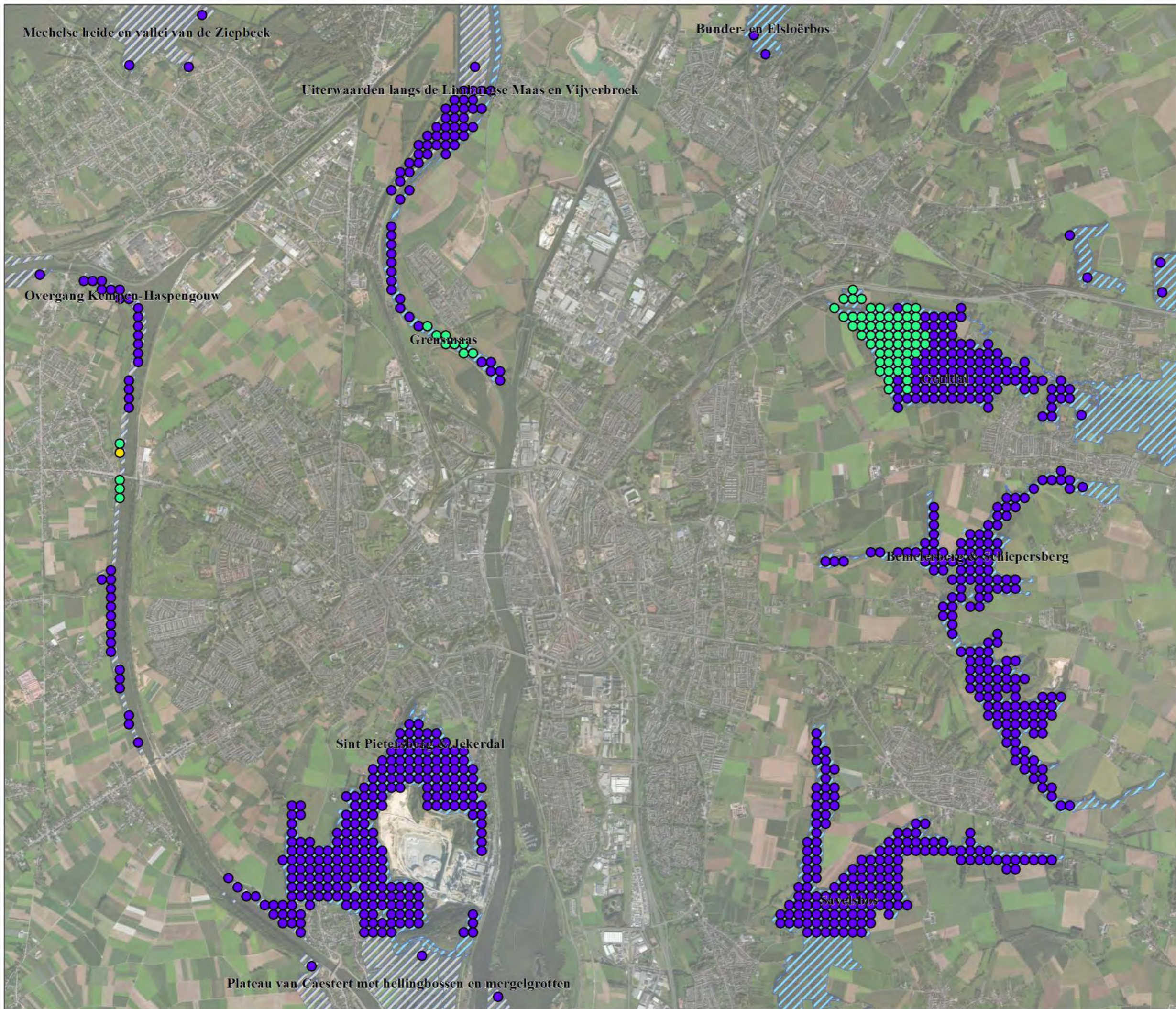
Legend

- Plan 2019 minus AO 2019
- N-totaal [mol/(ha*jr)]
- < 0
 - 0.1 tot 0.5
 - 0.5 tot 1
 - 1 tot 2
 - > 2 (komt niet voor)
 - ▨ Belgische Natuurgebieden
 - ▨ Nederlandse Natura 2000 gebieden

opdrachtgever:
Gemeente Maastricht
Infrastructuur - Water - Milieu - Gebouwen

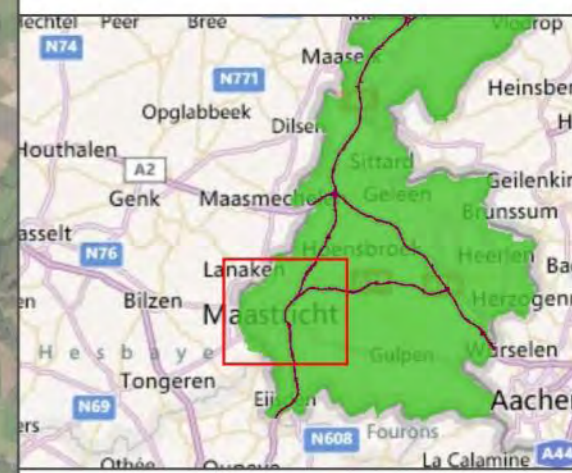
datum: 9-5-2012 B02043.000178
 schaal (A3): 1:40_000 N
 0 2000 m J.A.

Bestemmingsplan Noorderbrug e.o. Stikstofdepositie

Legend

- Plan 2029 minus AO 2029
- N-totaal [mol/(ha*jr)]**
- < 0 (komt niet voor)
 - 0 tot 0.5
 - 0.5 tot 1
 - 1 tot 2.1
 - > 2.1 (komt niet voor)
- ▨ Belgische Natuurgebieden
 - ▨ Nederlandse Natura 2000 gebieden

opdrachtgever: Gemeente Maastricht

ARCADIS
Infrastructuur - Water - Milieu - Gebouwen

datum: 9-5-2012 N B02043.000178
 schaal (A3): 1:40_000

0 2000 m J.A.

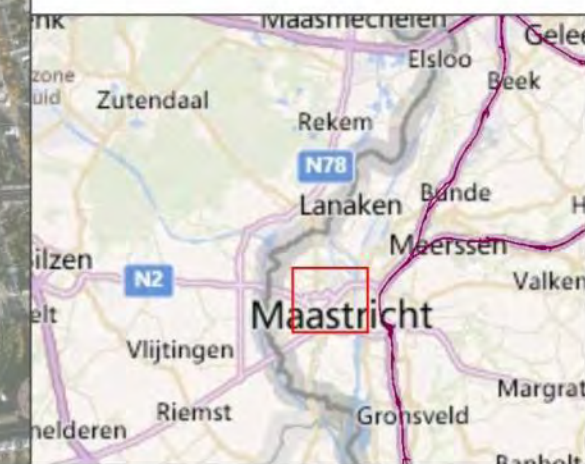
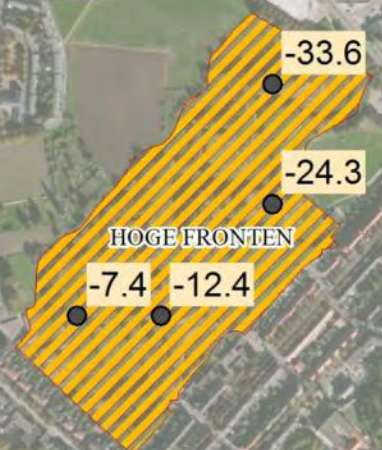
Bestemmingsplan Noorderbrug e.o. Stikstofdepositie

Legend

Plan 2019 minus AO 2019

● N-totaal [mol/(ha*jr)]

▨ Beschermd Natuurmonumenten

opdrachtgever:
Gemeente Maastricht

datum: 13-6-2012 N B02043.000178
schaal (A3): 1:10_000
0 400 m J.A.

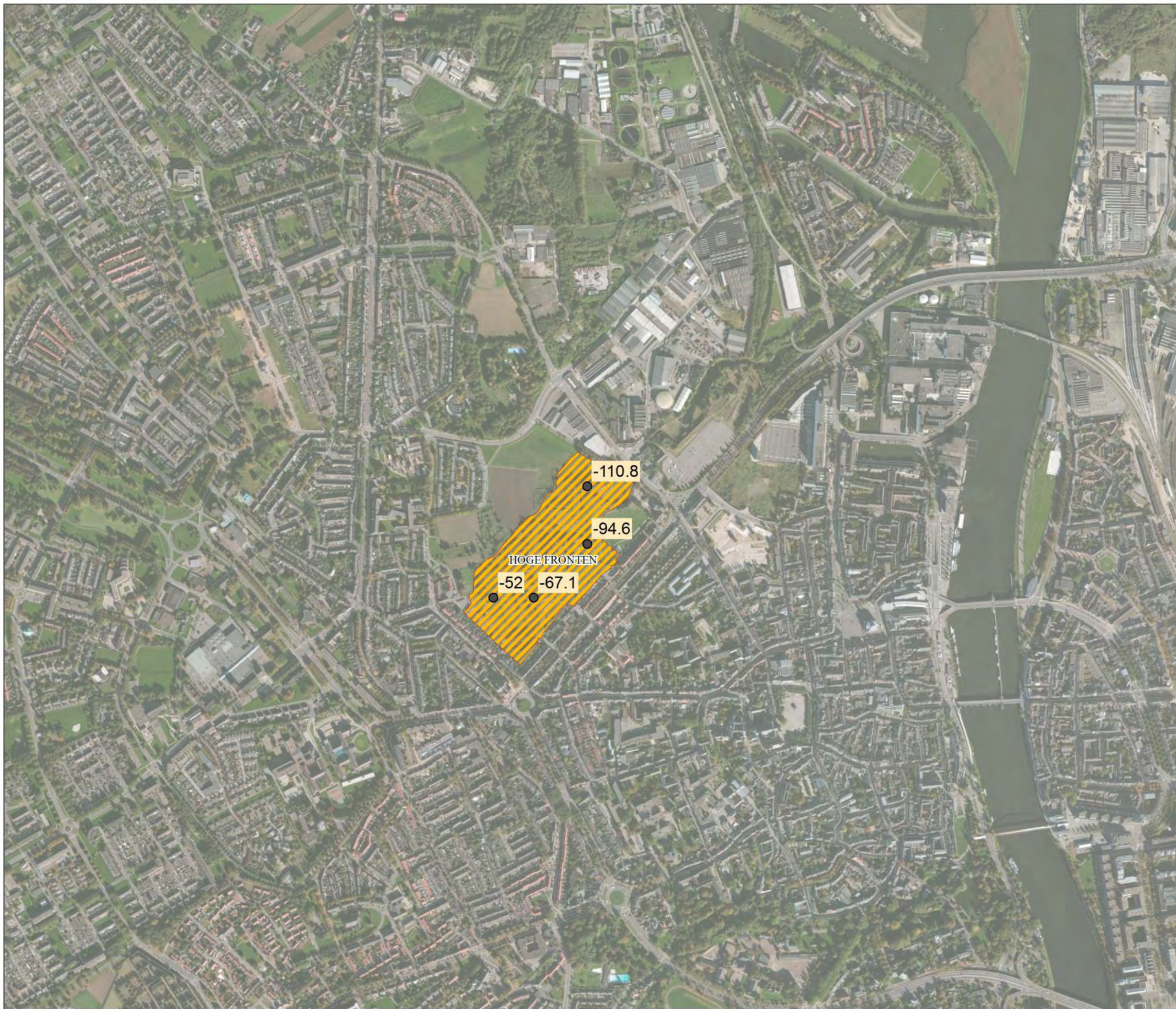
Bestemmingsplan Noorderbrug e.o. Stikstofdepositie

Legend

Plan 2029 minus HS 2012

● N-totaal [mol/(ha*jr)]

▨ Beschermd Natuurmonumenten

opdrachtgever:
Gemeente Maastricht

datum: 11-05-2012

B02043.000178

schaal (A3): 1:10_000

J.A.

Bestemmingsplan Noorderbrug e.o. Stikstofdepositie

Legend

Plan 2019 minus HS 2012

● N-totaal [mol/(ha*jr)]

▨ Beschermd Natuurmonumenten

opdrachtgever:
11-05-2012
Gemeente Maastricht
11-05-2012

datum: 11-05-2012 N B02043.000178
schaal (A3): 1:10_000
0 400 m J.A.

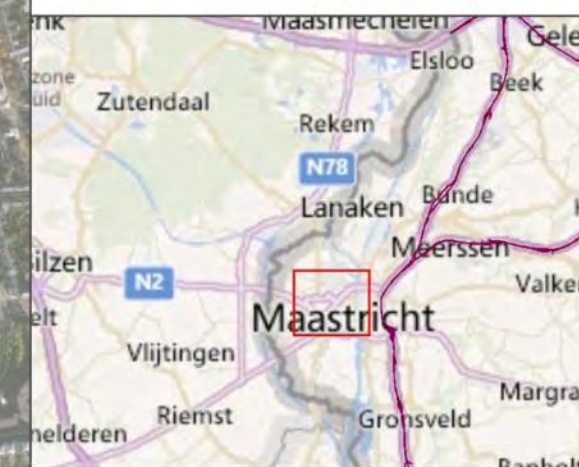
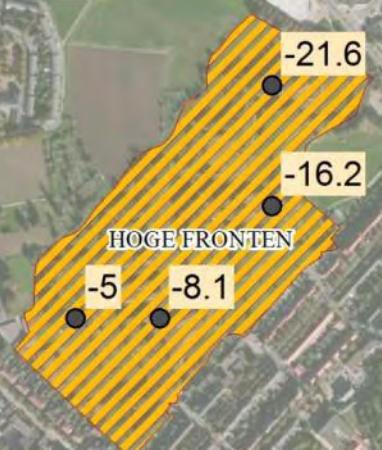
Bestemmingsplan Noorderbrug e.o. Stikstofdepositie

Legend

Plan 2029 minus AO 2029

● N-totaal [mol/(ha*jr)]

▨ Beschermd Natuurmonumenten

opdrachtgever:

Gemeente Maastricht

datum: 13-6-2012

schaal (A3): 1:10_000

N

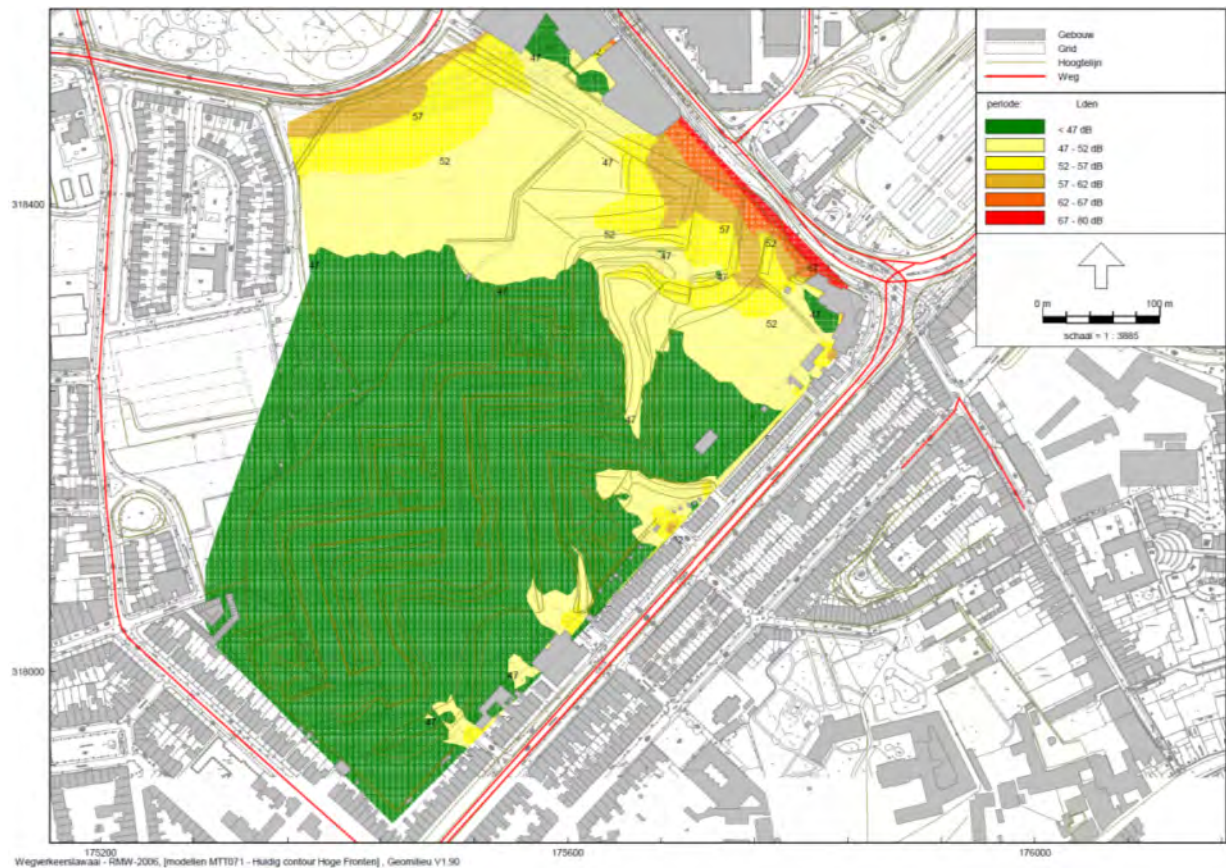
B02043.000178

0 400 m

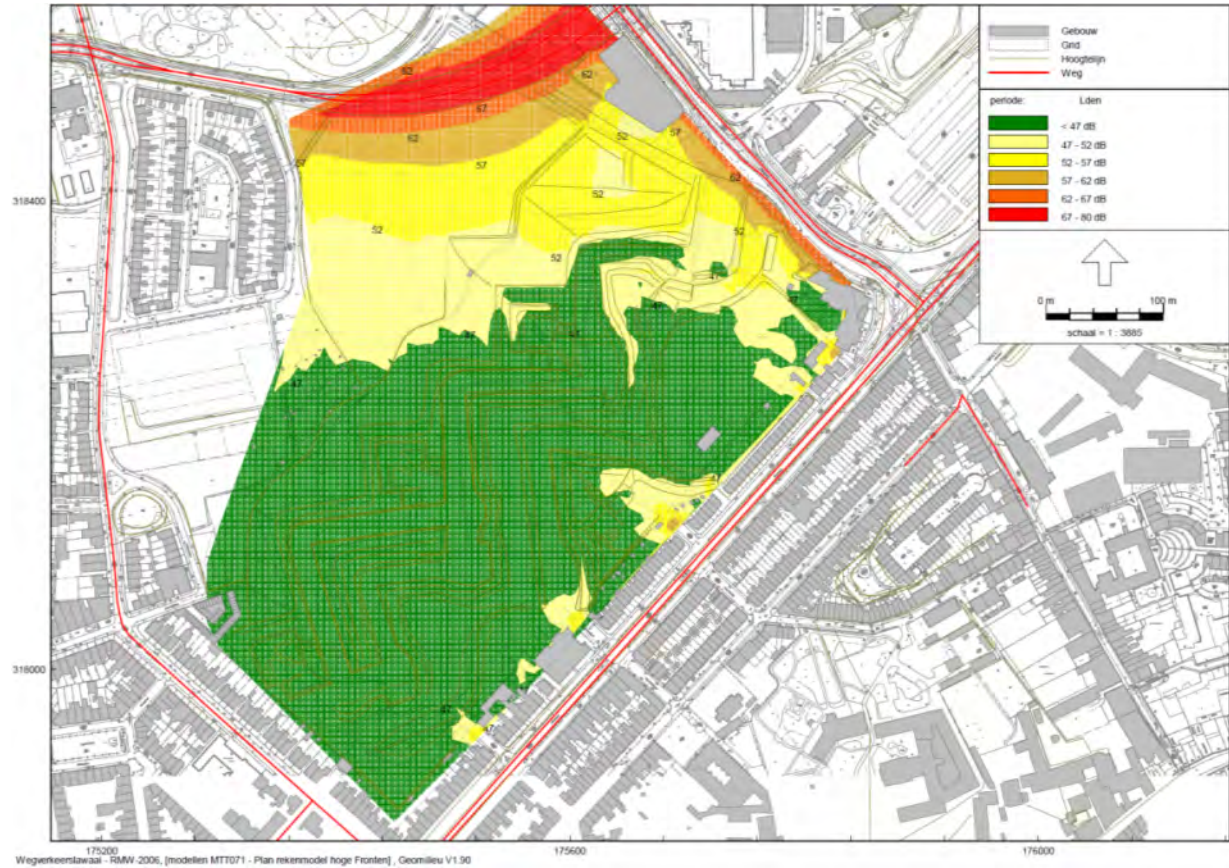
J.A.

Bijlage 2: Berekeningen geluid Hoge Fronten

Figuur 1: Geluidsbelasting op Hoge Fronten

Figuur 2: Geluidsbelasting op Hoge Fronten a.g.v. het plan (incl. autonome ontwikkeling)

> Retouradres Postbus 19530 2500 CM Den Haag

Gemeente Maastricht
M. Pas
Postbus 1992
6201 BZ MAASTRICHT

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Postbus 19530
2500 CM Den Haag
mijn.rvo.nl

T 088 042 42 42
ffwet@rvo.nl

Onze referentie

Aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187.toek.sg

Bijlagen

1

Datum [3 maart 2014](#)
Betreft Toekenning ontheffing
Ruimtelijke ingrepen

Geachte mevrouw Pas,

Naar aanleiding van uw verzoek van 1 juli 2013 en de aanvullingen hierop van 10 oktober 2013, 23 oktober 2013, 24 oktober 2013, 1 november 2013, 13 november 2013 en 27 februari 2014, geregistreerd onder aanvraagnummer FF/75C/2013/0187, om een ontheffing als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet te krijgen, deel ik u het volgende mee.

Hierbij ontvangt u de ontheffing die u heeft aangevraagd, van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van de groeiplaats verwijderen van de steenbreekvaren, stengelomvattend havikskruid en de wilde marjolein, alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen of verstoren van hopen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das, gewone dwergvleermuis, hazelworm, levendbarende hagedis en de muurhagedis, alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 voor wat betreft het verstoren van hopen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de steenmarter, Alpenwatersalamander en de rugstreepad.

De aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van het project "Ontwikkelgebied Belvédère", gelegen in de gemeente Maastricht. Het project betreft de herontwikkeling van het gebied Belvédère. Daarnaast wordt een groenblauwe zone om het gebied ontwikkeld om bestaande natuurwaarden te versterken. Hiervoor worden onder andere de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Het slopen van bestaande bebouwing en het realiseren van nieuwbouw;
- Ontwikkeling van bedrijventerreinen en industrie;
- Het aanleggen van wegen en ecologische verbindingzones;
- Het (her)ontwikkelen van het groenblauwe raamwerk;
- De aanleg van een zonnekrachtcentrale;
- De aanleg van de tramverbinding tussen Maastricht en Vlaanderen.

Ontheffing wordt gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in de artikel 8 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de daslook (*Allium ursinum*), steenbreekvaren (*Asplenium trichomanes*), stengelomvattend havikskruid (*Hieracium amplexicaule*) en de wilde marjolein (*Origanum vulgare*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 9 en 11 voor wat betreft exemplaren van de Alpenwatersalamander (*Triturus alpestris*), hazelworm (*Anguis fragilis*) en de muurhagedis (*Podarcis muralis*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de das (*Meles meles*), eekhoorn (*Sciurus vulgaris*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), steenmarter (*Martes foina*), steenuil (*Athene noctua*), kamsalamander (*Triturus cristatus*), levendbarende hagedis (*Lacerta vivipara*), rugstreeppad (*Bufo calamita*) en de vroedmeesterpad (*Alytes obstetricans*).

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Overwegingen

Wettelijk kader

Beschermde soorten

De daslook, steenbreekvaren, stengelomvattend havikskruid en de wilde marjolein zijn beschermde inheemse plantensoorten als bedoeld in artikel 3, lid 1, van de Flora- en faunawet. De das, eekhoorn, gewone dwergvleermuis en de steenmarter zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder a, van de Flora- en faunawet. De steenuil is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder b, van de Flora- en faunawet. Voor vogels is alleen ontheffing nodig indien het nest valt onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Hieronder zal dit nader worden toegelicht. De Alpenwatersalamander, hazelworm, kamsalamander, levendbarende hagedis, muurhagedis, rugstreeppad en de vroedmeesterpad zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder c, van de Flora- en faunawet. De gewone dwergvleermuis, kamsalamander, muurhagedis, rugstreeppad en de vroedmeesterpad zijn tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. De das en de hazelworm zijn tevens opgenomen in bijlage 1, behorende bij het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten¹.

Verbodsbepalingen

Op grond van artikel 8 van de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde inheemse plantensoorten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Op grond van de artikelen 9 en 11 van de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde inheemse diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen, en nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse diersoorten te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

¹ Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (Stb. 2000, 525), laatstelijk gewijzigd bij Stb.2012, 615.

Voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen

Tot voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen als bedoeld in artikel 11 van de Flora- en faunawet worden locaties gerekend waarin zich kraamkolonies, paarverblijven, overwinteringsplaatsen en verblijven van groepen mannetjes bevinden, afhankelijk van de soort. Essentiële migratie- en vliegroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van een voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau, vallen hier ook onder. Daarnaast vallen ook tijdelijke, seizoensgebonden, verblijfplaatsen (bijvoorbeeld holen, burchten) of standplaatsen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per exemplaar hieronder.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum

3 maart 2014

Onze referentie

aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Vogelnest

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en uitbroeden van de eieren en, voor zover het geen nestvlieders betreft, het grootbrengen van de jongen. In de context van artikel 11 van de Flora- en faunawet moet onder nest ook de inhoud en de functionele omgeving daarvan, voor zover het broedsucces van vogels daarvan afhankelijk is, worden begrepen. Daartoe zijn alle activiteiten begrepen die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Artikel 11 van de Flora- en faunawet is gedurende het broedseizoen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken en gebruiken hun nest niet als vaste rust- of verblijfplaats. Dergelijke nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen niet de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Nesten van de steenuil vallen ook buiten het broedseizoen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' in artikel 11 van de Flora- en faunawet. Deze nesten zijn daarom, voor zover ze niet permanent verlaten zijn, jaarrond beschermd. Derhalve is, bij overtreding van de verbodsbepalingen, ontheffing nodig van artikel 11 van de Flora- en faunawet met betrekking tot de vaste rust- of verblijfplaatsen van deze soort.

Afwijzing daslook

U heeft ontheffing aangevraagd voor de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor wat betreft het uitsteken en van de groeiplaats verwijderen van de daslook. Echter, uit de aanvullende stukken van 10 oktober 2013 blijkt dat de groeiplaatsen van de daslook worden ontzien. Hierdoor wordt voorkomen dat de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet overtreden worden voor wat betreft de daslook. Een ontheffing is dan ook niet nodig.

Afwijzing steenuil, kamsalamander en vroedmeesterpad

U heeft ontheffing aangevraagd van de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft het beschadigen, vernielen en/of verstoren van nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de steenuil, kamsalamander en de vroedmeesterpad.

Echter, uit de aanvullende stukken van 10 oktober 2013 blijkt dat de steenuil, kamsalamander en vroedmeesterpad niet zijn aangetroffen in het plangebied en/of geen negatieve effecten ondervinden van de werkzaamheden. Het is niet aannemelijk dat er nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de steenuil, kamsalamander en de vroedmeesterpad beschadigd, vernield en/of verstoord zullen worden door de werkzaamheden. Hierdoor worden de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet niet overtreden. Een ontheffing is dan ook niet nodig.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Afwijzing artikel 9 van de Flora- en faunawet

U heeft ontheffing aangevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in de artikel 9 van de Flora- en faunawet voor zover dit het vangen, bemachtigen en met het oog daarop opsporen van de Alpenwatersalamander, hazelworm en muurhagedis betreft. U heeft hiervoor echter geen ontheffing nodig, omdat het niet de bedoeling is deze soorten definitief aan de natuur te onttrekken, maar te verplaatsen binnen hun natuurlijke leefomgeving. Slechts als soorten niet binnen een redelijke termijn worden teruggeplaatst, heeft u ontheffing nodig van artikel 9 van de Flora- en faunawet. De zorgplicht uit artikel 2 van de Flora- en faunawet is wel van toepassing. Er worden door u maatregelen voorgesteld om de zorgplicht na te leven. Deze zijn in de ontheffing opgenomen onder 'Zorgplicht'.

Functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen eekhoorn

De verbodsbepalingen worden enkel overtreden als de door dit artikel beschermde voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen hun specifieke functie niet meer naar behoren kunnen vervullen. De functionaliteit van deze beschermde voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen gaat dan door het uitvoeren van de werkzaamheden achteruit of wordt (volledig) aangetast. De voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen kunnen hierdoor niet meer dezelfde functie aan de beschermde diersoorten bieden als voorheen. Onder bepaalde omstandigheden kan het zelfs zo zijn dat aantasting van een - op zich zelf niet beschermd - gebied deze functionaliteit van de beschermde voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats aantast en derhalve leidt tot overtreding van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet.

De eekhoorn is in het plangebied aangetroffen. De aanwezige populatie van de eekhoorn is zeer klein. Nesten van de eekhoorn zijn aangetroffen in een tuin van een woning. Aangrenzende begroeide terreindelen ten westen en ten zuiden van deze woning maken naar verwachting onderdeel uit van het leefgebied van de eekhoorn, waardoor nesten aanwezig kunnen zijn. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de eekhoorn worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 48 en 49 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

Het primaire gebied met nestlocaties van de eekhoorn wordt niet aangetast. De eekhoorn bouwt daarnaast zelf nieuwe nestlocaties. Er zijn vaak meerdere nestlocaties in gebruik, waardoor de eekhoorn niet afhankelijk is van één specifieke nestlocatie. Bovendien worden foerageermogelijkheden versterkt door de aanplant van nootdragende struiken. De verwachting is dat voldoende functioneel leefgebied voorhanden blijft om te voorzien in nestlocaties en foerageergebied. Door de getroffen maatregelen wordt voorkomen dat er verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet overtreden worden. Een ontheffing is dan ook niet nodig.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Conclusie eekhoorn

Dit houdt in dat het toegestaan is bovenstaande werkzaamheden zonder ontheffing uit te voeren, mits de in dit besluit genoemde maatregelen worden uitgevoerd.

Dit besluit geldt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen. Dit besluit geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in dit besluit zelf niet anders is aangegeven. U dient direct contact op te nemen met Rijksdienst voor Ondernemend Nederland indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als beoordeeld bij dit besluit noodzakelijk zijn. Als u de maatregelen zoals genoemd in dit besluit niet uitvoert, heeft u (mogelijk) toch ontheffing van de Flora- en faunawet nodig.

Daarnaast wijs ik u erop dat als u afwijkt van de maatregelen zoals genoemd in dit besluit, zonder ontheffing of goedkeuring aan te vragen, u zeer waarschijnlijk in overtreding bent van de Flora- en faunawet. Ik kan dan door bestuursrechtelijke dwang toe te passen de strijdige situatie alsnog beëindigen. Dat kan betekenen dat een last onder dwangsom wordt opgelegd, of dat bestuursdwang wordt toegepast. Ook kunnen strafrechtelijke sancties worden opgelegd. Dit kan in uw geval betekenen dat de werkzaamheden ten behoeve van bovengenoemd project geheel of gedeeltelijk worden stilgelegd totdat weer wordt voldaan aan het bij of krachtens de Flora- en faunawet bepaalde.

Ontheffing

Op grond van artikel 75, lid 5, van de Flora- en faunawet worden ontheffingen slechts verleend wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort. Op grond van artikel 75, lid 6, aanhef en onder c, wordt voor soorten genoemd op bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten ontheffing slechts verleend wanneer er, naast de voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, geen andere bevredigende oplossing bestaat en met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, belangen. De belangen waarnaar verwezen wordt, zijn genoemd in artikel 2, lid 3 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten.

Instandhouding van de soorten

Steenbreekvaren, stengelomvattend havikskruid, wilde marjolein

De steenbreekvaren, stengelomvattend havikskruid en de wilde marjolein zijn in het plangebied aangetroffen. In het plangebied zijn van de steenbreekvaren een aantal waarnemingen bekend. Ook het stengelomvattend havikskruid komt voor, echter met grotere aantallen en een wijdere verspreiding dan de steenbreekvaren. In het plangebied zijn veel waarnemingen bekend van de wilde marjolein. De wilde marjolein komt onder andere voor op industrieterreinen, langs de spoorlijn en groeit veelvuldig tussen begroeiing in deelgebieden Lage Fronten en Hoge Fronten. Door de werkzaamheden kunnen groeiplaatsen van de steenbreekvaren, stengelomvattend havikskruid en de wilde marjolein worden beschadigd of vernield.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soorten tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 51 en 55 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

Door de werkzaamheden zullen groeiplaatsen van de steenbreekvaren, stengelomvattend havikskruid en de wilde marjolein worden beschadigd en vernield. De functionaliteit van de groeiplaatsen wordt dan ook niet gegarandeerd.

Waar mogelijk worden groeiplaatsen ontzien. Daar waar dit niet mogelijk is worden exemplaren van de steenbreekvaren, stengelomvattend havikskruid en de wilde marjolein verplaatst. De steenbreekvaren en het stengelomvattend havikskruid kennen met name in het centrum van Maastricht een wijde verspreiding. De gunstige staat van instandhouding van de steenbreekvaren, stengelomvattend havikskruid en de wilde marjolein komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Das

De das is in het plangebied aangetroffen. Nabij de Belvédèreberg is een familieburcht aanwezig. Tevens is een burcht aanwezig in Steilrand zuid. Dit betreft een solitair levend mannetje. Binnen het plangebied zijn ook essentiële foerageergebieden en wissels vastgesteld. Deze zijn met name aanwezig in deelgebieden Steilrand noord en zuid en de Belvédèreberg. Aantasting van foerageergebieden is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 47 en 48 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

De werkzaamheden zullen een negatief effect hebben op de solitair levende das in Steilrand zuid. De betreffende burcht blijft behouden, maar het bestaande foerageergebied wordt versnipperd door de aanleg van Bosscherlaan-Noord en Zuid. Door de realisatie van een industrieterrein op de voormalige leemgroeve gaat foerageergebied van de das verloren. Dit geldt eveneens door realisatie van de zonnecellencentrale op de Belvédèreberg. Het foerageergebied ter hoogte van de voormalige leemgroeve maakt onderdeel uit van het primaire leefgebied van de das in de Steilrand. In beperkte mate wordt het verlies van dit foerageergebied gemitigeerd door de aanleg van bloemrijke graslanden aan weerszijden van de Steilrand. In het resterende leefgebied wordt het voedselaanbod verbeterd door de aanleg van bloemrijke graslanden, maar dit doet het verlies aan foerageergebied niet teniet. De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das wordt dan ook niet gegarandeerd.

Door het realiseren van faunapassages blijven de versnipperde delen van het foerageergebied bereikbaar voor de das. De verwachting is dat de das voldoende opportunistisch is en er voldoende geschikt leefgebied beschikbaar blijft om het verlies aan leefgebied op te vangen. De gunstige staat van instandhouding van de das komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in het plangebied aangetroffen. Binnen het plangebied zijn 3 zomerverblijfplaatsen en 4 paarverblijven waargenomen bij de gasfabriek. Het is aannemelijk dat de verblijfplaatsen in de gasfabriek ook gebruikt worden als winterverblijfplaatsen. Het huidige groene raamwerk functioneert als foerageergebied en migratieroute voor de gewone dwergvleermuis. Aantasting van foerageergebieden en vliegroutes is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 19 tot en met 25 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Mitigatieplan vleermuizenverblijven Gasfabriek Belvédère" van 19 oktober 2012. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

De tijdelijke maatregelen zijn voldoende uitgewerkt om de functie van de paar- en zomerverblijven over te nemen, maar niet om de functie van een winterverblijf te vervullen.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

In het centrale deel van het plangebied, ter hoogte van Bosscherlaan-Zuid en PDV, Noorderbrug, gaat leefgebied van de gewone dwergvleermuis permanent verloren. Ook worden vliegroutes en het foerageergebied op diverse locaties doorsneden. Om versnippering te mitigeren worden hopovers gerealiseerd. Deze hopovers zullen in de beginfase echter minder goed functioneren, doordat de aan te planten bomen nog niet voldoende omvang hebben. Door het verlies van de winterverblijfplaats, het in mindere mate functioneren van de hopovers in de beginfase en het verlies aan foerageergebied, is de verwachting dat tijdelijk een aantasting van functionaliteit zal optreden.

Met de versterking van de huidige groenblauwe zone blijft een duurzame groenvoorziening gehandhaafd, tevens wordt uitwisseling met deelgebieden op termijn versterkt. De aantasting heeft geen betrekking op kraamkolonies of grote groepen dieren die op één plek overwinteren. De gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Steenmarter

De steenmarter is in het plangebied aangetroffen. Er zijn geen sporen of andere aanwijzingen van gebruik door de steenmarter aangetroffen in de gebouwen die gesloopt worden op het voormalige industrieterrein Bosscherveld. Wel is een verblijfplaats bekend van de steenmarter aan de Sandersweg. Deze verblijfplaats zal niet door de werkzaamheden verloren gaan. De in de omgeving aanwezige braakliggende terreinen, tuinen, groenvoorzieningen en deelgebied Steilrand zuid maken echter wel onderdeel uit van het leef- en foerageergebied van de steenmarter. Hier zullen naar verwachting ook andere dagrustplaatsen aanwezig zijn. Aantasting van foerageergebieden is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de steenmarter worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op pagina 54 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

De steenmarter maakt doorgaans gebruik van een netwerk aan verblijfplaatsen, zowel in groenvoorzieningen als in gebouwen. Het verlies van één verblijfplaats is door een opportunistische soort als de steenmarter goed op te vangen. De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de steenmarter wordt dan ook gegarandeerd.

Echter, ondanks deze maatregelen wordt door het realiseren van de werkzaamheden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de steenmarter verstoord. Immers, de steenmarter wordt gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken. Door de werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaats van de steenmarter derhalve overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist. Daar de steenmarter wel in de omgeving aanwezig blijft komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding.

De gunstige staat van instandhouding van de steenmarter komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Alpenwatersalamander

De Alpenwatersalamander is in het plangebied aangetroffen. In het plangebied zijn met name waarnemingen bekend in Hoge en Lage Fronten. In Lage Fronten vindt voortplanting plaats in de vijver die daar in het verleden is aangelegd in de omgeving van de graffitimuur. Op Lage Fronten zijn mogelijke winterverblijfplaatsen van de Alpenwatersalamander aanwezig. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de Alpenwatersalamander worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 32 en 50, onder het kopje 'Reptielen', van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

Er wordt een voortplantingswater aangelegd in de verbindingszone van Hoge Fronten naar het Steilrandpark in de vorm van een betonnen poel. De Alpenwatersalamander kan ook profiteren van de aanleg van mantelzoomvegetaties en struweel in het Steilrandpark. Ook is hier een opvang van regenwater voorzien, het is echter onduidelijk of dit als voortplantingswater kan fungeren. Vooraf zorgt u hiermee voor voldoende alternatief dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats voor de aanwezige populatie van de Alpenwatersalamander.

Echter, ondanks deze maatregelen wordt door het realiseren van de werkzaamheden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de Alpenwatersalamander verstoord. Immers, de Alpenwatersalamander wordt gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken.

Door de werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaats van de Alpenwatersalamander derhalve overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist. Daar de Alpenwatersalamander wel in de omgeving aanwezig blijft komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

De gunstige staat van instandhouding van de Alpenwatersalamander komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Hazelworm

De hazelworm is in het plangebied aangetroffen. Belangrijke leefgebieden van de hazelworm bevinden zich in Hoge en Lage Fronten, Fort Willem en de Steilrand. Ook op het voormalig industrieterrein Bosscherveld zijn aanzienlijke aantallen van de hazelworm aangetroffen. De hazelworm is ook aanwezig bij spoorlijn Maastricht- Lanaken, oevers van de Zuid-Willemsvaart en emplacement Boschpoort. De hazelworm kent hierbij een diffuse verspreiding in het plangebied. De hazelworm maakt in het plangebied gebruik van bospercelen, struweel, spoor- en wegbermen, maar ook van verruigde percelen en tal van andere locaties waar de begroeiing beschutting biedt. Overwintering vindt in deze gebieden plaats in hopen, onder boomstronken, maar ook in vestingmuren of onder het grindbed. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de hazelworm worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op pagina 50 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

Bij de realisatie van de aanlanding van de Noorderbrug wordt ter hoogte van het bestaande industrieterreinen secundair leefgebied van de hazelworm aangetast.

In Lage Fronten worden daarnaast door consolidatiewerkzaamheden winterverblijfplaatsen van de hazelworm aangetast. Door de aanleg van het wandelpad door Lage Fronten gaan verblijfplaatsen verloren ter hoogte van de bestaande spoorbaan. Over een deel van de spoorbaan komen stelconplaten te liggen voor het wandelpad. Tevens is sprake van aantasting van foerageergebied vanaf het infopunt tot aan de brug over klein bassin. De functionaliteit van de voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen van de hazelworm wordt dan ook niet voldoende gegarandeerd.

Er worden diverse maatregelen uitgevoerd om bestaande leefgebieden te versterken of nieuw leefgebied voor de hazelworm aan te leggen zoals op Lage Fronten.

De verwachting is dat de hazelworm op korte termijn negatieve effecten zal ondervinden van het project, maar de hazelworm is bijzonder gebaat bij de faunapassages die worden aangelegd waardoor uitwisseling tussen nu geïsoleerde deelpopulaties mogelijk wordt gemaakt. Ook terreinen die nu niet of in beperkte mate worden gebruikt kunnen door de hazelworm worden bereikt. Dit versterkt de genendiversiteit van de aanwezige populaties en zorgt ervoor dat het duurzaam voortbestaan van de populatie hazelwormen in Maastricht is gegarandeerd. De gunstige staat van instandhouding van de hazelworm komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Levendbarende hagedis

De levendbarende hagedis is in het plangebied aangetroffen. De soort is uitsluitend aanwezig in de berm naast de spoorlijn Maastricht-Lanaken in de omgeving van de Belgische grens. Het lijkt hier te gaan om een zeer kleine geïsoleerde populatie. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de levendbarende hagedis worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op pagina 50 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

De levendbarende hagedis heeft in de huidige situatie alleen verblijfplaatsen vlak langs het spoortracé. Het passeren van een trein kan met name in de beginfase een verstorend effect hebben op de levendbarende hagedis. Over een deel van de spoorbaan komen stelconplaten te liggen voor het wandelpad, waardoor een deel van het leefgebied verloren gaat. Tevens is sprake van aantasting van foerageergebied vanaf het infopunt tot aan de brug over klein bassin. De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de levendbarende hagedis wordt dan ook niet gegarandeerd.

De verwachting is dat de levendbarende hagedis, met name in de beginfase van de ingebruikname van de tram, vluchtgedrag zal vertonen. De levendbarende hagedis leeft echter op tal van locaties in Nederland en in het buitenland langs het spoor. Het leefgebied langs het tramspoor zal na verloop van tijd weer geschikt zijn voor de levendbarende hagedis. Door het realiseren van verbindingen tussen verschillende deelgebieden binnen het plangebied kan de levendbarende hagedis bovendien gebruik gaan maken van andere gebieden. Het vegetatiebeheer in deze gebieden zal gericht zijn op reptielen. De populatie zal op deze manier kunnen groeien en minder kwetsbaar zijn.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

De gunstige staat van instandhouding van de levendbarende hagedis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Muurhagedis

De muurhagedis is in het plangebied aangetroffen. Belangrijke leefgebieden van de muurhagedis bevinden zich in Hoge en Lage Fronten en spoorlijn Maastricht-Lanaken. Daarnaast is de muurhagedis in lagere aantallen aanwezig op het emplacement Boschpoort, diverse locaties op het bedrijventerrein Bosscherveld (Rubber Resources, Mondi, Thomas Regout, autosloop en de waterzuivering). Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de muurhagedis worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op pagina 50 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

Behalve in Hoge Fronten, vinden in vrijwel alle leefgebieden van de muurhagedis werkzaamheden of activiteiten plaats. Ook in het primaire leefgebied Lage Fronten wordt door consolidatiewerkzaamheden van de muren het overgrote deel van de bestaande verblijfplaatsen tijdelijk buiten gebruik genomen. De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de muurhagedis wordt dan ook niet gegarandeerd.

Er wordt nieuw leefgebied voor de muurhagedis gecreëerd op Lage Fronten (Ravelijn A), Fort Willem en Steilrandpark. Door consolidatie van de muren wordt voorkomen dat de muren instorten en voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de muurhagedis verloren gaan. Daarnaast geldt dat in de nieuwe situaties leefgebieden worden versterkt doordat zij met elkaar verbonden worden. Hierdoor zijn bestaande leefgebieden beter bereikbaar en kunnen ook potentiële leefgebieden worden bereikt die in de huidige situatie geïsoleerd liggen. Dit komt het duurzaam voortbestaan van de populatie van de muurhagedis in Maastricht ten goede.

De gunstige staat van instandhouding van de muurhagedis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Rugstreepad

De rugstreepad is in het plangebied aangetroffen. Binnen het plangebied is de rugstreepad aangetroffen in de leemgroeve, het PDV terrein en op het terrein van de gasfabriek (grens deelgebieden Noorderbrug en Lage Fronten). Het is aannemelijk dat de soort in lage dichtheden voorkomt en lokaal in ondiepe plassen tot voortplanting kan komen. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de rugstreepad worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 32 en 50, onder het kopje 'Reptielen', van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

Door vestiging van een industrieterrein op de voormalige leemgroeve verdwijnt leefgebied van de rugstreepad. Dit geldt eveneens voor de aanleg van PDV en de sloop van de gasfabriek. De rugstreepad is een echte pioniersoort, maar kan ook gedijen in een omgeving met laagbegroeide terreindelen met aanwezigheid van voortplantingswater en voldoende schuilmogelijkheden. Dergelijke terreindelen zijn ook voorzien binnen de groenblauwe zone, vaak samen met metselstenen muurtjes of schanskorven. Het opvangbekken voor regenwater in het Steilrandpark en de betonnen poel die gerealiseerd wordt in de verbindingzone van Fronten naar het Steilrandpark zullen potentieel voortplantingswater zijn voor de rugstreepad. Vooraf zorgt u voor voldoende alternatief dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats voor de aanwezige populatie van de rugstreepad.

Echter, ondanks deze maatregelen wordt door het realiseren van de werkzaamheden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de rugstreepad verstoord. Immers, de rugstreepad wordt gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken. Door de werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaats van de rugstreepad derhalve overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist. Daar de rugstreepad wel in de omgeving aanwezig blijft komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding.

De gunstige staat van instandhouding van de rugstreepad komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Belang van de ingreep

U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van de belangen: 'de bescherming van flora en fauna', 'de volksgezondheid of openbare veiligheid', 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' en 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Voor soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing verleend worden ten behoeve van belangen genoemd in de Habitatrichtlijn. Het door u aangevraagde belang 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling' is niet genoemd in de Habitatrichtlijn. De aanvraag is daarom uitsluitend beoordeeld op grond van de belangen 'de bescherming van flora en fauna', 'de volksgezondheid of openbare veiligheid' en 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'.

Een deel van het project betreft het versterken van het groenblauwe raamwerk binnen het plangebied. Binnen dit raamwerk worden bestaande natuurwaarden versterkt en worden verbindingen gerealiseerd, waardoor leefgebieden van beschermde diersoorten ontsnipperd worden. Doordat de populaties niet langer geïsoleerd zullen zijn nemen de overlevingskansen van deze populaties toe. De ontwikkelingen in het stedelijke deel van het gebied betreffen daarnaast het saneren van vervuilde bodem. De bodem is plaatselijk verontreinigd met zware metalen, PAK's en zwaardere fracties van minerale oliën. Voordat het terrein herontwikkeld kan worden wordt de bodem gesaneerd. Alle ontwikkelingen vinden plaats in het kader van de ruimtelijke plannen van de gemeente, welke vallen onder de Crisis- en herstelwet, omdat het een ontwikkeling betreft van de herstructurering van een werkgebied en de verwezenlijking van werken ten behoeve van de aanleg of wijziging van wegen. Gelet op het voorgaande en de onverminderde actualiteit van de naar voren gebrachte omstandigheden ben ik van oordeel dat de belangen 'de bescherming van flora en fauna', 'de volksgezondheid of openbare veiligheid' en 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' voldoende onderbouwd zijn om de negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis, hazelworm, muurhagedis en de rugstreeppad, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, rechtvaardigen.

Andere bevredigende oplossing

Vanwege de resultaten in de diverse natuurwaardenonderzoeken van deelgebied Bosscherveld en vanwege de inpassing van het groene raamwerk (ten gunste van beschermde natuurwaarden) zijn veel bestemmingen (bedrijfsvoering, openbaar groen, wegen) binnen het plangebied gewijzigd naar natuurbestemming. Deze bestemmingswijzigingen komen voort uit de aanwezigheid van meerdere beschermde soorten planten en dieren en door de behoefte om een aangesloten netwerk te realiseren van optimaal geschikte natuurgebiedjes en stroken die met name voor reptielen geschikt gemaakt (of al zijn) dienen te worden.

De eerste ideeën voor de Noorderbrug waren om de nieuwe brug over de bestaande vestingwerken van de Lage Fronten te leggen, waarmee er een volledige schaduw zou zijn geworpen op alle beschikbare muren die nodig zijn om, in het kader van het groene raamwerk, te kunnen garanderen dat er een netwerk aan verblijfslocaties van de muurhagedis komt. Op basis van de ecologische waarden is daarvan afgezien. Daarnaast is door het gekozen brugtracé het aaneengesloten groenareaal vergroot. In het kader van de Noorderbrug is tevens gedacht om de Hoge en Lage fronten weer met elkaar te verbinden zodat onder meer de muurhagedis populaties uitwisseling vinden. Door de aanlanding van de brug verder richting het noorden te schuiven wordt meer dan afdoende ruimte gecreëerd om deze verbinding tot stand te brengen. In het groene raamwerk is dan ook voorzien in de meest maximale verbinding tussen beide gebieden. Voor de Tram (TVM) is een MER uitgevoerd waarin diverse afwegingen gemaakt zijn. Ook hierbij speelt ecologie (op basis van de aanwezigheid van diverse zwaar beschermde soorten) een van de pijlers voor het gekozen tracé. Dit heeft niet alleen te maken met het buitenstedelijke tracé, maar ook met het binnenstedelijke tracé. Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning (buiten de kwetsbare periode) wordt schade aan de gewone dwergvleermuis, hazelworm, muurhagedis en de rugstreepad zoveel mogelijk voorkomen. Hiermee is het voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Zorgplicht

Voor de soorten waarvoor ik u ontheffing verleen, bent u gehouden aan de in de ontheffing opgenomen voorschriften. Voor alle soorten echter, geldt de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde diersoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient u zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te voorkomen.

Vogels

U dient gedurende de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten kan dit plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Tevens kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Conclusie

Gelet op het voorgaande verleen ik u ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden.

De ontheffing en de voorschriften treft u hierbij aan.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief digitaal of schriftelijk een bezwaarschrift indienen. Een digitaal bezwaarschrift kunt u indienen via mijn.rvo.nl. Om in te loggen heeft u uw gebruikerscode en wachtwoord nodig, voor de ondertekening een TAN-code. Als u schriftelijk bezwaar wilt maken, stuurt u het ondertekende bezwaarschrift naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Juridische Zaken, postbus 40219, 8004 DE Zwolle.

Bij het indienen van een digitaal bezwaarschrift vragen wij u naar een aantal gegevens uit deze brief. Maakt u schriftelijk bezwaar, vermeld in uw bezwaarschrift dan in ieder geval onze referentie en de datum van de beslissing waartegen u bezwaar maakt. U vindt dit nummer in de rechter kantlijn in deze brief.

Op mijn.rvo.nl vindt u meer belangrijke informatie over het digitaal en schriftelijk indienen van een bezwaarschrift.

Meer informatie

Heeft u nog vragen, kijk dan op onze website mijn.rvo.nl. Of bel ons: 088 042 42 42 (lokaal tarief).

Met vriendelijke groet,

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

Marco Klaassen
Teammanager Vergunningen

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

ONTHEFFING

Naar aanleiding van het verzoek van mevrouw M. Pas
namens de gemeente Maastricht, op 1 juli 2013
en de aanvullingen hierop van 10 oktober 2013, 23 oktober 2013, 24 oktober, 1 november 2013,
13 november 2013 en 27 februari 2014,

gelet op artikel 75, lid 3, van de Flora- en faunawet

Verleent de Staatssecretaris¹ van Economische Zaken hierbij aan:

Naam: Gemeente Maastricht

Adres: Mosae Forum 10

Postcode en woonplaats: 6211 DW MAASTRICHT

Ontheffing FF/75C/2013/0187 voor het tijdvak van: 3 maart 2014 tot en met 1 augustus 2018

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van de groeiplaats verwijderen van de steenbreekvaren (*Asplenium trichomanes*), stengelomvattend havikskruid (*Hieracium amplexicaule*) en de wilde marjolein (*Origanum vulgare*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen of verstoren van holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das (*Meles meles*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), hazelworm (*Anguis fragilis*), levendbarende hagedis (*Lacerta vivipara*) en de muurhagedis (*Podarcis muralis*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 voor wat betreft het verstoren van holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de steenmarter (*Martes foina*), Alpenwatersalamander (*Triturus alpestris*) en de rugstreeppad (*Bufo calamita*).

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project "Ontwikkelgebied Belvédère", in het stedelijk grensgebied gelegen aan de noordwestkant van de gemeente Maastricht, één en ander zoals is weergegeven in afbeelding 1 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Generieke ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet Belvédère gebied Maastricht" van 24 juni 2013.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.

¹ Krachtens de wettekst is de Minister bevoegd tot het afgeven van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Op basis van de portefeuillevverdeling tussen de Minister van EZ en de Staatssecretaris van EZ is deze bevoegdheid belegd bij de Staatssecretaris.

3. De gemeente Maastricht (hierna te noemen: de ontheffinghouder) dient onverwijld contact op te nemen met Rijksdienst voor Ondernemend Nederland indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar Rijksdienst voor Ondernemend Nederland te zenden.

Specifieke voorschriften

Planten

Verwijderen begroeiing – Wilde marjolein

7. Groeiplaatsen van de wilde marjolein op of in een directe omgeving van een werklocatie dienen te worden geïnventariseerd en gemarkeerd alvorens de werkzaamheden aanvangen.
8. De wilde marjolein dient tijdens werkzaamheden zo veel mogelijk te worden ontzien. Daar waar deze werkwijze niet mogelijk is, dient u exemplaren van de wilde marjolein zo veel mogelijk te verplaatsen en over te brengen naar geschikte groeiplaatsen in de directe omgeving. Wanneer groeiplaatsen worden aangetast die bestaan uit meer dan 20 individuen van de wilde marjolein, mag er, gezien de algemene verspreiding van de wilde marjolein in het plangebied, voor gekozen worden 50% van de aanwezige exemplaren van de wilde marjolein te verplanten en het restant als verloren te beschouwen.
9. De betreffende exemplaren dienen verplaatst te worden in de voorzomer of nazomer; buiten de (koude) winterperiode en buiten de meest warme en droge periode. Bij voorkeur dienen de betreffende exemplaren tijdens een vochtige tijdsperiode verplaatst te worden.
10. Te behouden groeiplaatsen dienen te worden afgeschermd van werkzaamheden en invloeden van werkzaamheden zoals eroderend zand en waterstagnatie.
11. Groeiplaatsen van de wilde marjolein dienen gerealiseerd en functioneel te zijn voordat grootschalige verplaatsing van planten plaatsvindt.

Sloopwerkzaamheden – Steenbreekvaren en stengelomvattend havikskruid

12. Groeiplaatsen van de steenbreekvaren en het stengelomvattend havikskruid op of in de directe omgeving van een werklocatie dienen te worden geïnventariseerd en gemarkeerd.
13. Planten van de steenbreekvaren en het stengelomvattend havikskruid dienen bij consolidatiewerkzaamheden aan muren in deelgebied Lage Fronten zo veel mogelijk te worden ontzien door voegen waarin deze groeien open te laten, zolang dit geen grote nadelige gevolgen heeft voor het duurzaam behoud van de muurconstructie op de desbetreffende locatie.
14. Bij sloopwerkzaamheden in deelgebied Noorderbrug dienen planten met hun groeiplaats (uitzagen muurdeel) te worden verwijderd en te worden verplaatst naar of ingemetseld in een geschikte locatie in de omgeving. Bij dit laatste dient een kalkhoudend mortel te worden gebruikt. Dit geldt eveneens voor consolidatiewerkzaamheden aan muren op Lage Fronten.

Zoogdieren

Das

15. U dient tijdens de kwetsbare voortplantingsperiode geen activiteiten of werkzaamheden uit te voeren binnen een straal van 20 meter vanaf de dichtstbijzijnde toegang tot een dassenburcht. Deze periode loopt van december tot en met juni. Deze periode kan eerder en later beginnen of eindigen en is afhankelijk van de lokale klimatologische en meteorologische omstandigheden voor en tijdens de werkzaamheden. Een deskundige² op het gebied van de das dient de exacte periode van voortplanting aan te geven.
16. U dient tussen zonsondergang (maar nooit later dan 19.00 uur) en zonsopgang geen activiteiten of werkzaamheden uit te voeren binnen een straal van 200 meter van de dichtstbijzijnde toegang tot de dassenburcht.
17. De bosstrook ten westen van de voormalige leemgroeve dient te worden verbreed door aanplant van bomen/struiken tot een breedte van minimaal 25m. Dit dient te worden gerealiseerd voordat werkzaamheden op de voormalige leemgroeve aanvangen.
18. U dient het optimaliseren of uitbreiden van bestaand foerageergebied bij deelgebied Steilrand Zuid en de Belvédèreberg door ontwikkeling van bloemrijk grasland, aanplant van hagen, noot- en vruchtdragende struiken, gerealiseerd te hebben alvorens bestaand foerageergebied wordt aangetast.
19. Bosscherlaan-Zuid dient aan de westzijde, ter hoogte van Steilrand Zuid, te worden voorzien van dassenrasters.
20. Dassenrasters en -tunnels dienen te worden aangelegd ter hoogte van spoorlijn – Brusselseweg, Belvédèreberg zuidwest – Bosscherlaan (Brusselseweg), Belvédèreberg zuid – Bosscherlaan (Brusselseweg). De aanleg dient te zijn gerealiseerd voordat werkzaamheden in het dassenleefgebied van het betreffende traject aanvangen en de huidige verbinding tussen leefgebieden wordt aangetast.
21. De zonnecellencentrale op de Belvédèreberg dient toegankelijk te blijven voor de das zodat dit foerageergebied nog ten dele benut kan worden.

Gewone dwergvleermuis – Bebouwing met vleermuizen

22. Panden dienen ongeschikt te worden gemaakt buiten de kwetsbare perioden. Dit betreffen de winterrustperiode en kraamperiode die respectievelijk lopen van november tot en met maart of half mei tot en met half juli. De kwetsbare perioden zijn afhankelijk van weersomstandigheden en kunnen langer dan wel korter zijn. Een deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis dient de beste periode te bepalen om gebouwen ongeschikt te maken.
23. De werkzaamheden dienen bij voorkeur overdag plaats te vinden, zodat het gebruik van felle belichting gedurende de avondschemer niet voor verstoring van vleermuizen zorgt.

² Het Ministerie van Economische Zaken verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

24. Bij aantasting van een kraam- en/of winterverblijf dienen in de directe omgeving (zo veel mogelijk binnen een straal van 100m van het oorspronkelijke verblijf) 4 alternatieve permanente voorzieningen te worden aangebracht die deze functie kunnen overnemen.
25. Ook voor de aantasting van zomer- of paarverblijven dienen permanente voorzieningen te worden aangebracht, maar hier mag ter overbrugging tijdelijk ook gewerkt worden met vleermuiskasten zoals hieronder weergegeven.
26. Permanente voorzieningen dienen een volledig actief seizoen, voorafgaand aan het jaar dat gesloopt gaat worden, gereed te zijn, zodat dieren de tijd krijgen deze nieuwe voorzieningen te ontdekken en inspecteren.
27. Voor de permanente voorzieningen zijn verschillende uitwerkingen gegeven in het voorstel van mitigerende maatregelen. De aanvrager dient in een nader uitgewerkt plan duidelijk te maken welke voorziening op welke locatie wordt gerealiseerd. In deze uitwerking dienen voorzieningen te zijn opgenomen die de functies die worden aangetast kunnen vervangen.
28. Wanneer voor het winterverblijf gekozen wordt voor de kazemat met gewelfkelder, dan dient inzichtelijk te zijn gemaakt in hoeverre deze locatie reeds functioneert als winterverblijf en of deze ook daadwerkelijk geschikt is voor deze soort. Het kan nodig zijn deze locatie nader te optimaliseren voor de gewone dwergvleermuis, maar dit is alleen toegestaan als dit niet ten koste gaat van andere vleermuissoorten.
29. De effectiviteit van vleermuisstenen als permanente vervanging van zomer- en paarverblijven is onvoldoende aangetoond. In plaats daarvan dienen per verblijfplaats permanente voorzieningen van minimaal 50 bij 80 cm te worden gecreëerd, die wat karakteristieken betreft zo veel mogelijk overeenkomen met de huidige verblijfplaatsen.
30. Bij zomer- en paarverblijven mag ter mitigatie tijdelijk gewerkt worden met vleermuiskasten. Hierbij geldt dat per aan te tasten verblijfplaats 4 kasten moeten worden opgehangen, zo veel mogelijk binnen 100m van het oorspronkelijke verblijf, op een daarvoor geschikte locatie.
31. Tussen het plaatsen van de kasten en het ongeschikt maken van de gebouwen dient minimaal 1 actief vleermuisseizoen te zitten om de dieren de kans te geven de tijdelijke kasten te vinden.

Gewone dwergvleermuis – groenvoorzieningen e.d.

32. De te doorsnijden vliegroutes dienen te worden gemitigeerd door middel van hopovers. Dit geldt voor de locaties:
 - Belvédèreberg ZW – Bosscherlaan
 - Belvédèreberg Z – Bosscherlaan
 - Steilrand N – Steilrand Z (mogelijk te vervallen)
 - Lage Fronten – Haven(kom)
33. De viaducten die de verbinding vormen tussen het Steilrandpark en Frontenpark, en tussen het Frontenpark en de spoorzone, dienen vrij te zijn van verlichting die verstorend kan werken op vleermuizen. Tevens dient begeleidende beplanting te worden aangebracht van en naar de viaducten.
34. Werkzaamheden die bestaande vliegroutes van vleermuizen aantasten en de realisatie van nieuwe verbindingen dienen zo veel mogelijk te worden uitgevoerd in de periode dat vleermuizen in winterrust zijn. Dit geldt eveneens voor werkzaamheden die foerageergebieden aantasten. De winterrustperiode loopt globaal van november tot en met maart. Deze periode is afhankelijk van weersomstandigheden en dient te zijner tijd te worden bepaald door een deskundige op het gebied van vleermuizen.
35. De huidige verbinding tussen Fort Willem en Steilrand Zuid (via zuidelijk deel bedrijventerrein Rondeel dient voor vleermuizen te worden gehandhaafd.
36. De groenvoorzieningen die worden aangeplant bij het Steilrandpark en Frontenpark dienen te worden gerealiseerd voordat primair foerageergebied van de gewone dwergvleermuis wordt aangetast.

37. Dit geldt eveneens voor de groenstructuren en de hopovers die worden gerealiseerd om de doorsnijding van bestaande vliegroutes te mitigeren.

Steenmarter

38. Bij gebruik van het pand door de steenmarter, zijn sloopactiviteiten niet toegestaan in de voortplantingsperiode die globaal loopt van maart tot en met juli. De perioden zijn afhankelijk van weersomstandigheden. Een deskundige op het gebied van de steenmarter dient de juiste periode om werkzaamheden uit te voeren te bepalen.
39. Te slopen panden met gebruik van de steenmarter kunnen ook ontoegankelijk worden gemaakt buiten de genoemde kwetsbare periode, waarna sloop op elk moment mogelijk is.
40. U dient voor de start van de sloopwerkzaamheden uit te (laten) sluiten dat de steenmarter aanwezig is in het te slopen gebouw. Indien de steenmarter aanwezig is, dient gewacht te worden met de werkzaamheden tot de steenmarter het gebouw verlaten heeft.

Reptielen en amfibieën

41. Op de volgende locaties dient leefgebied van de muurhagedis ingericht/geoptimaliseerd te worden:
- Realisatie van stapelmuurtjes op de Belvédèreberg;
 - Ontwikkeling van bloemrijk grasland ten noorden van de spoorlijn;
 - Aanleg stenig biotoop Frontenpark (Lage Fronten), zie ook hieronder onder '*Aanleg wandelpad*';
 - In bestaande muren worden schuilmogelijkheden voor de muurhagedis behouden/gecreëerd en wordt een open plek in het bos gecreëerd met beschutting voor de muurhagedis bij Fort Willem;
 - Aanleg stenig biotoop over vrijwel gehele lengte Steilrandpark.
42. Op de volgende locaties dient leefgebied van de hazelworm ingericht/geoptimaliseerd te worden:
- Aanplant haag en stenig biotoop Belvédèreberg;
 - Ontwikkeling van bloemrijk grasland ten noorden van de spoorlijn;
 - Natuurontwikkeling Frontenpark met mantelzoomvegetaties en ruige grasbermen;
 - Ontwikkeling van meer openheid op Fort Willem om meer kruidenrijke vegetaties te ontwikkelen, aanleg van houtrillen en boomstammen;
 - Aanplant mantelzoomvegetatie en haagbeplanting Steilrandpark.
43. Op twee locaties in de groenblauwe zone, ter hoogte van de regenwateropvang in het Steilrandpark en de betonnen poel in de verbindingzone Frontenpark-Steilrandpark, dient optimale habitat te worden gecreëerd voor de Alpenwatersalamander en de rugstreeppad. Dit betekent de aanwezigheid van voortplantingswater met in de directe omgeving bos/struweel/hagen/ruigte en eveneens meer open habitat met mogelijkheden om te schuilen onder stenen of houtstronken en/of mogelijkheden voor graafactiviteiten.
44. Op de volgende locaties dienen verbindingen te worden gerealiseerd tussen bestaande en potentiële leefgebieden in de vorm van stenig biotoop (stapelmuurtjes, schanskorven etc.) onder viaducten op de trajecten:
- o Hoge en Lage Fronten
 - o Lage Fronten en Steilrand
 - o Lage Fronten en spoorzone
 - o Spoorlijn - Fort Willemweg (over de weg met betonbalk).
45. Voor reptielen en amfibieën dienen faunapassages te worden gerealiseerd op onderstaande trajecten. Deze bestaan grotendeels uit CAT-tunnels.
- o Hoge Fronten en Fort Willem (CAT-tunnel 1,5m breed 1m hoog)
 - o Fort Willem – Steilrand zuid (CAT-tunnel 1,5m breed 1m hoog)
 - o Steilrand Noord en Zuid (CAT-tunnel 1,5m breed 1m hoog)

- Belvédèreberg ZW – Bosscherlaan (CAT-tunnel 1,5m breed 1m hoog)
 - Belvédèreberg Z – Bosscherlaan (1,5m breed 1m hoog).
46. Nieuwe of geoptimaliseerde leefgebieden dienen gereed en functioneel te zijn voordat bestaande leefgebieden worden aangetast.
 47. Consolidatiewerkzaamheden dienen aan te vangen bij Ravelijn A.
 48. Consolidatiewerkzaamheden dienen muurhagedisvriendelijk te worden uitgevoerd, zoals dit ook in een eerder stadium op Hoge Fronten is gerealiseerd. Dit houdt in:
 - Bestaande holletjes en nissen worden zo veel mogelijk gehandhaafd;
 - U dient de huidige toegepaste voegmethode te handhaven.
 49. Pas nadat door middel van monitoring is vastgesteld dat de verplaatste groep dieren zich goed weet te handhaven in hun nieuwe leefgebied, kan een volgende traject worden opgepakt voor consolidatie.
 50. Bij het verplaatsen van groepen van de muurhagedis dient per te vrijmaken werkterrein een andere uitzetlocatie gekozen te worden, op een dusdanige wijze dat een ruimtelijke spreiding van de soort op Lage Fronten blijft gehandhaafd.
 51. Buiten de muurconstructie aanwezig geschikte habitat voor reptielen en amfibieën in de vorm van steenhopen, ruigtes, takkenhopen etcetera, dienen zo veel mogelijk intact te blijven zodat schuil- en foerageermogelijkheden blijven bestaan.
 52. De aanleg van het wandelpad dient plaats te vinden buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van de muurhagedis. Deze periode loopt globaal van mei tot en met augustus en kan langer dan wel korter zijn afhankelijk van weersomstandigheden. De exacte te werken periode dient bepaald te worden door een deskundige op het gebied van de muurhagedis. Hierbij dient de minst versturende periode te worden gekozen. Dit kan per traject verschillend zijn.
 53. Aan de noordkant van de graffitimuur en het zuidelijk gelegen talud dienen aangepaste schanskorven met oude steenmaterialen uit het Belvédèregebied te worden geplaatst.
 54. Aan de bovenrand van de graffitimuur dienen over de gehele lengte, 2m van de rand, steenhopen te worden geplaatst. Tevens dient een steenhoop gerealiseerd te worden aansluitend op de schanskorf bij de noordkant van de graffitimuur. Deze steenhoop loopt vervolgens weer over naar de te behouden rails, welke geschikt leefgebied/migratieroute vormt voor reptielen.
 55. Emplacement B dient te worden opgeschoond en beheerd ten gunste van reptielen.
 56. Verspreid in het gebied dienen circa 6 steenhopen aangelegd te worden. Er dient eveneens een verbinding gelegd te worden met een steenhoop richting de Ravelijn A (aan te brengen op het huidige Mondt terrein).
 57. Naast deze zichtbare elementen dient onder de stelconplaten die het wandelpad vormen, een mengsel van verschillende grindsoorten aangebracht te worden die eveneens dienst kunnen gaan doen als verblijfslocatie voor de soorten (schuilplaats, overwintering, oversteeklocatie).
 58. Er dient een brugelement voor voetgangers over de Fort Willemweg, maar ook een element ernaast voor de reptielen als verbinding richting het noordelijk gelegen gebied, waar aansluiting komt met de bestaande leefmuren (RAVON muren).
 59. De spoorelementen die opgepakt moeten worden vanwege de aanlanding van de Noorderbrug dienen te worden verplaatst naar het huidige Borent-terrein. De aanleg ervan onder de Noorderbrug betekent ook hier een doorsteekmogelijkheid van de soort onder de brug door richting het noorden.
 60. Voor de ontwikkelingen in deelgebied PDV1 gelden de mitigerende maatregelen zoals die zijn verwoord in het advies van DLG behorende bij ontheffingsaanvraag 2013/0037a. Deze maatregelen hebben o.a. betrekking op het inrichten van een compensatiestrook en het handhaven van een deel van het bestaande leefgebied op het terrein van Thomas Regout, totdat de compensatiestrook voldoende functioneert voor de muurhagedis.

61. Hierop dient de planning, zoals weergegeven in het activiteitenplan, te worden aangepast: hierbij wordt uitgegaan van het handhaven van de tijdelijke voorzieningen tot en met 2014, terwijl de handhaving afhankelijk is van de monitoringsresultaten en blijkt dat deze strook voldoende functioneert voor de muurhagedis.

Zorgplicht

Ik wijs u er op dat u op grond van artikel 2 van de Flora- en faunawet de volgende maatregelen in acht dient te nemen:

Zoogdieren

Eekhoorn

62. Kapwerkzaamheden dienen uitgevoerd te worden in de minst kwetsbare periode, buiten de voortplantingsperiode en winterperiode waarin de eekhoorn afhankelijk is van opgeslagen voedselvoorraden. Deze perioden lopen respectievelijk globaal van mei tot en met juni en december tot en met februari. De perioden zijn afhankelijk van weersomstandigheden, beschikbaar voedsel etc. Een deskundige op het gebied van de eekhoorn dient de juiste periode om werkzaamheden uit te voeren te bepalen.
63. Nesten van de eekhoorn dienen zo veel mogelijk gespaard te worden bij werkzaamheden, waarbij in ieder geval kap tot op maximaal 5 meter van boom met nest plaatsvindt en bomen om de nestboom heen blijven staan.
64. Wanneer dit niet mogelijk is, dient gewacht te worden totdat de verblijfplaats verlaten is alvorens deze te vernietigen. Dit is in incidentele gevallen toegestaan.

Gewone dwergvleermuis

65. Direct voorafgaand aan de sloop dient vastgesteld te worden dat er geen vleermuizen meer in het pand aanwezig zijn.
66. Indien er nog exemplaren van de gewone dwergvleermuis nog aanwezig zijn dienen verdere maatregelen getroffen te worden om verblijfplaats te ontmoedigen. Nadat is vastgesteld dat er geen dieren meer aanwezig zijn kan het pand worden gesloopt of verder ongeschikt worden gemaakt.
67. U dient het slopen van de panden zorgvuldig uit te voeren. Het gefaseerd strippen van de buitenzijde van het pand is hier onderdeel van.
68. Het vroegtijdig inpandig slopen van gebouwen (verwijderen asbest, leidingen, isolatie, metaal, hout etc.) dient voorkomen te worden om onvoorziene verstoring te vermijden.

Steenmarter

69. De te slopen panden dienen voorafgaand aan sloopactiviteiten te worden gecontroleerd op verblijfsactiviteiten van de steenmarter.
70. Indien deze worden aangetroffen dienen maatregelen getroffen te worden om het pand ontoegankelijk te maken voor deze soort.

Reptielen en amfibieën

71. Werklocaties met potentiële habitat voor reptielen en/of amfibieën dienen voorafgaand aan uitvoering van werkzaamheden te worden gecontroleerd op aanwezigheid van reptielen en amfibieën.
72. Bij aanwezigheid dienen dieren te worden weggevangen en verplaatst. Het werkterrein dient ontoegankelijk te worden gemaakt voor aangetroffen soorten, zodat dieren niet (opnieuw) het werkterrein betreden, waarna verschillende technieken kunnen worden toegepast om soorten af te vangen. Gevangen dieren dienen direct te worden overgeplaatst naar geschikte habitat in de directe omgeving, maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

73. Dieren dienen te worden verplaatst naar geschikt leefgebied in de omgeving waarbij uitwisseling met andere leefgebieden mogelijk is. Tevens dient gelet te worden op de draagkracht van het gebied voor de betreffende soort. Het is niet toegestaan deze draagkracht te overschrijden.
74. Aanvullend dienen dieren te worden weggevangen en andere passende maatregelen te worden getroffen wanneer dieren tijdens werkzaamheden nog aanwezig blijken te zijn.
75. Nadat met vangactiviteiten geen dieren meer worden gevangen kunnen terreinen bouwrijp worden gemaakt. Ook tijdens deze werkzaamheden dient controle plaats te vinden op eventueel nog aanwezige reptielen en amfibieën.
76. Het grootschalig vangen en verplaatsen van de muurhagedis in Lage Fronten is niet toegestaan. Consolidatiewerkzaamheden dienen gefaseerd te worden uitgevoerd. Er dient een kleinschalige werkwijze gehanteerd te worden waarbij voldoende alternatief leefgebied voor de muurhagedis in de directe omgeving aanwezig is. De werkwijze dient zodanig gekozen te worden, dat verontrusting van de muurhagedis en verstoring van verblijfplaatsen zo veel mogelijk worden geminimaliseerd. De werkwijze dient te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol dat voorafgaand aan de uitvoering, maar uiterlijk 31 december 2014, ter goedkeuring dient te worden voorgelegd aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.
77. Het vrij maken van een stuk muur voor de muurhagedis dient uitgevoerd te worden buiten de kwetsbare winterrustperiode en buiten de kwetsbare voortplantingsperiode. Derhalve kan dit het beste worden uitgevoerd in de maanden maart/april wanneer de muurhagedis na overwintering weer actief wordt. Ook voor de Alpenwatersalamander geldt de winterrustperiode als kwetsbare periode bij consolidatiewerkzaamheden.
78. Voorafgaand aan consolidatiewerkzaamheden dient het werkterrein ontoegankelijk te worden gemaakt voor de muurhagedis. Aanwezige exemplaren van de muurhagedis dienen te worden weggevangen en verplaatst naar een voor deze soort geschikte, zongeëxponeerde muurlocatie in Lage Fronten waar reeds consolidatie is uitgevoerd. Hierdoor is geen sprake van reeds bezette territoria en hoeven de betreffende exemplaren niet in een later stadium nog eens te worden verplaatst. Tijdens deze vangactiviteiten dienen ook eventueel aanwezige exemplaren van de Alpenwatersalamander te worden afgevangen en verplaatst naar geschikt leefgebied binnen Lage Fronten, maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.
79. Mocht het constructietechnisch noodzakelijk zijn bestaande hopen of nissen te dichten, dan dient u dit uit te voeren wanneer de muurhagedis actief is om te voorkomen dat eventueel nog aanwezige dieren worden ingesloten.
80. Op trajecten met habitat van de muurhagedis, waar de snelheid van de tram hoger ligt dan 60 km per uur, dienen maatregelen te worden getroffen om de wegzuigende werking te voorkomen.

Monitoring

81. In deelgebieden waar werkzaamheden zullen worden uitgevoerd en mitigerende maatregelen worden getroffen of in deelgebieden waar mitigerende maatregelen worden getroffen ter verzachting van negatieve effecten elders, dienen aanwezige beschermde soorten elke 3 jaar te worden geïnventariseerd. Hierbij dient ook de effectiviteit van getroffen voorzieningen ter mitigatie van negatieve effecten op deze soorten in beeld te worden gebracht.
82. Ter goedkeuring dient 3-jaarlijks, beginnend in 2017, een rapportage van het monitoringsonderzoek naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland te worden verzonden. In dit verslag dienen in ieder geval te zijn opgenomen een beschrijving van de wijze van monitoring (data en methodiek), de bevindingen van het monitoringsonderzoek (incl. ten aanzien van de resultante van het waardevrij maken van het werkgebied) en de voortgang van de algehele werkzaamheden (w.o. werkplanning).

83. Indien uit de monitoring blijkt dat aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn, dan dient hiertoe in overleg met relevante specialisten een nadere uitwerking ('Plan van Aanpak') plaats te vinden en dient, voor zover significant wordt afgeweken van de voorwaarden uit onderhavige ontheffing, zo spoedig mogelijk een wijzigingsvoorstel aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland ter goedkeuring te worden aangeboden. Hiertoe kan uiteraard worden afgeweken van voorgenoemde periodiek.

Beheer

84. De aanvrager dient de wijze waarop de verschillende deelgebieden in de groenblauwe zone beheerd gaan worden te omschrijven in een beheerplan. Het beheerplan dient er op toe te zien dat de habitats van de hier aangevraagde kwetsbare soorten worden behouden, geoptimaliseerd of gecreëerd – afhankelijk van het gestelde in dit advies. Hierbij dient ook aandacht te worden besteed aan het beheer van ontsnipperende voorzieningen (faunapassages, rasters, hopovers etc).

1. Het Beheerplan dient ook in te gaan op percelen buiten de groenblauwe zone met daarop een mitigatietaakstelling.
2. De aanvrager dient het betreffende beheerplan uiterlijk 31 december 2014 ter acceptatie aan de Rijksdienst van Ondernemend Nederland aan te bieden.

Overige voorschriften

85. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de verleende soorten.

86. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden.

87. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.

88. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, zeker vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag indienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.

89. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Postbus 19530, 2500 CM Den Haag.

Den Haag, 3 maart 2014

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

Marco Klaassen
Teammanager Vergunningen